

Tartalomjegyzék

74/2010. (III. 25.) Korm. rendelet	A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatalról szóló 256/2007. (X. 4.) Korm. rendelet, valamint a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal létrehozásáról és működéséről szóló 274/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet módosításáról	11787
75/2010. (III. 25.) Korm. rendelet	A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény egészségügyi intézményekben történő végrehajtásáról szóló 356/2008. (XII. 31.) Korm. rendelet módosításáról	11791
76/2010. (III. 25.) Korm. rendelet	A Nemzeti Információs Infrastruktúra Fejlesztési Programról	11794
77/2010. (III. 25.) Korm. rendelet	A területrendezési tervezési jogosultságról és a területrendezési tervezési tevékenység felügyeletét ellátó hatóság kijelöléséről	11796
78/2010. (III. 25.) Korm. rendelet	Az elektronikus aláírás közigazgatási használatához kapcsolódó követelményekről és az elektronikus kapcsolattartás egyes szabályairól	11798
79/2010. (III. 25.) Korm. rendelet	Az egészségügyi államigazgatási szerv eljárásában kiszabott egészségügyi bírság megfizetésének részletes szabályairól	11805
80/2010. (III. 25.) Korm. rendelet	Az egyes kormányrendeleteknek a pénzügyi szolgáltatás közvetítésével összefüggő módosításáról	11806
81/2010. (III. 25.) Korm. rendelet	A független pénzügyi szolgáltatás közvetítői felelősségbiztosítási szerződés tartalmi követelményeiről	11808
82/2010. (III. 25.) Korm. rendelet	A betéti kamat és az értékpapírok hozama számításáról és közzétételéről	11809
83/2010. (III. 25.) Korm. rendelet	A teljes hiteldíj mutató meghatározásáról, számításáról és közzétételéről	11813
84/2010. (III. 25.) Korm. rendelet	A védett állatfajok védelmére, tartására, hasznosítására és bemutatására vonatkozó részletes szabályokról szóló 348/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet és a veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelmét szabályozó nemzetközi és európai közösségi jogi aktusok végrehajtásának egyes szabályairól szóló 292/2008. (XII. 10.) Korm. rendelet módosításáról	11817
85/2010. (III. 25.) Korm. rendelet	A minisztériumok és a Miniszterelnöki Hivatal által kötött, a nettó ötmillió forintot el nem érő értékű szerződésekre vonatkozó adatok közzétételéről	11821
1/2010. (III. 25.) ME rendelet	A Kisebbségért Díj alapításáról szóló 1/1995. (IX. 28.) ME rendelet módosításáról	11823

Tartalomjegyzék

8/2010. (III. 25.) IRM–PM együttes rendelet	A minősített adatok kezelése szabályozásának változása és a büntető anyagi jogi jogszabályok módosulása kapcsán szükséges az igazságügyi és rendészeti miniszter és a pénzügyminiszter együttes rendeleteinek módosításáról	11823
24/2010. (III. 25.) KHEM rendelet	A tengeri hajók felszereléseiről és ezek megfelelése feltételeiről és tanúsításáról szóló 11/2002. (II. 6.) KöViM rendelet módosításáról	11824
31/2010. (III. 25.) AB határozat	Az Alkotmánybíróság határozata	11826
32/2010. (III. 25.) AB határozat	Az Alkotmánybíróság határozata	11834
1073/2010. (III. 25.) Korm. határozat	A Magyar Köztársaság Kormánya és az Albán Köztársaság Minisztertanácsa között a gazdasági együttműködésről szóló megállapodás szövegének végleges megállapítására adott felhatalmazásról	11867
1074/2010. (III. 25.) Korm. határozat	A trópusi faanyagokról szóló 2006. évi nemzetközi megállapodás szövegének végleges megállapítására adott felhatalmazásról	11867
1075/2010. (III. 25.) Korm. határozat	A 2010. évi központi költségvetés általános tartalékának előirányzatából történő felhasználásról	11868

III. Kormányrendeletek

A Kormány 74/2010. (III. 25.) Korm. rendelete a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatalról szóló 256/2007. (X. 4.) Korm. rendelet, valamint a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal létrehozásáról és működéséről szóló 274/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet módosításáról

A Kormány az 1. § tekintetében a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 174/A. § (1) bekezdés a) és b) pontjában kapott felhatalmazás alapján, az Alkotmány 35. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott feladatkörében eljárva, a 2. és az 5. § tekintetében az Alkotmány 35. § (2) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörében, az Alkotmány 40. § (3) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva, a 4. § tekintetében az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény 112. § (1) bekezdés a) pontjában kapott felhatalmazás alapján, az Alkotmány 35. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott feladatkörében a következőket rendeli el:

- 1. §** A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatalról szóló 256/2007. (X. 4.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R1.) 7/A. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
„7/A. § (1) A Kormány az árutermő, törzs- és kísérleti szőlő telepítésének – ide nem értve a fajtaváltást és pótlást – engedélyezésére irányuló eljárásban – a termőföld minőségi védelme és a növényegészségügy jogszabályban rögzített követelményeinek való megfelelés elbírálása kérdésében – első fokú eljárásban a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal területi szervét, másodfokú eljárásban a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központját szakhatóságként jelöli ki.
(2) Az árutermő, törzs- és kísérleti szőlő telepítésének engedélyezésére irányuló eljárásban felhasználható a kérelem benyújtásának időpontjában egy évnél nem régebbi, a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal területi szerve által az (1) bekezdés szerinti szakkérdésben kiadott előzetes szakhatósági állásfoglalás.”
- 2. §** Az R1. a következő 7/B. §-sal és az azt megelőző alcímmel egészül ki:
„**A Mezőgazdasági Menedzsment és Monitoring Információs Rendszer tagállami illetékes hatóságának kijelölése**
7/B. § A Kormány a közös piacszerzésnek, a közvetlen kifizetések rendszerének, a mezőgazdasági termékek promóciójának, valamint a legkülső régiókra és a kisebb égei-tengeri szigetekre alkalmazandó rendszereknek a végrehajtásával összefüggésben a Bizottsághoz eljuttatandó információk és dokumentumok tagállamok általi továbbítására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 2009. augusztus 31-i, 792/2009/EK bizottsági rendelet 4. cikk (2) bekezdése alapján a Mezőgazdasági Menedzsment és Monitoring Információs Rendszer (a továbbiakban: ISAMM) működtetéséhez szükséges Nemzeti Felhasználó Nyilvántartó Testület és a tagállami ISAMM koordinátori feladatainak ellátására az MVH központi szervét jelöli ki.”
- 3. §** Az R1. a következő 10. §-sal egészül ki:
„10. § E rendeletnek a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatalról szóló 256/2007. (X. 4.) Korm. rendelet, valamint a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal létrehozásáról és működéséről szóló 274/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet módosításáról szóló 74/2010. (III. 25.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 1. módosító rendelet) 1. §-ával megállapított 7/A. §-át az 1. módosító rendelet hatálybalépésekor folyamatban lévő árutermő, törzs-, és kísérleti szőlő telepítési, illetve kivágási engedélyezési eljárásokban is alkalmazni kell.”
- 4. §** A Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal létrehozásáról és működéséről szóló 274/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R2.) 3. számú melléklete helyébe e rendelet Melléklete lép.
- 5. §** Az R2. 26. §-ának (8) bekezdésében a „16. és 17. cikkében” szövegrész helyébe a „16–18. cikkében” szöveg lép.
- 6. §** E rendelet a kihirdetését követő nyolcadik napon lép hatályba, és a hatálybalépését követő napon hatályát veszti.

Bajnai Gordon s. k.,
miniszterelnök

Melléklet a 74/2010. (III. 25.) Korm. rendelethez

„3. számú melléklet a 274/2006. (XII. 23.) Korm. rendelethez

A Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal területi szerveinek illetékességi területe az erdészeti hatósági ügyekben

1. Fővárosi és Pest Megyei MgSzH Erdészeti Igazgatósága

Erdőtervezési körzet neve

1. Alsó-Tápió-vidéki
2. Budai-hegyek
3. Budapesti
4. Csévharaszt-Felső-Tápió-vidéki
5. Dél-Vértesi
6. Gerecsei
7. Gerecse-Vértesi
8. Gödöllői-dombság
9. Mezőföldi
10. Mezőföld-Sárrét
11. Nagykőrösi
12. Pilisi-Visegrádi
13. Pilismaróti
14. Pusztavacsi
15. Súri-Bakonyaljai
16. Szentendrei

2. Veszprém Megyei MgSzH Erdészeti Igazgatósága

Erdőtervezési körzet neve

1. Bakonyszentlászlói
2. Balatonfüredi
3. Devecseri
4. Farkasgyepüi
5. Kab-hegyi
6. Keszthelyi-hegység
7. Pápai
8. Tapolcai
9. Várpalotai
10. Zirci

3. Vas Megyei MgSzH Erdészeti Igazgatósága

Erdőtervezési körzet neve

1. Alpokaljai
2. Alsó-Kemenesháti
3. Alsó-Őrségi
4. Dél-Hansági
5. Észak-Hanság és Szigetközi
6. Felső-Kemenesháti
7. Felső-Őrségi
8. Gyöngyös-Pinka-menti
9. Győri
10. Kemenesi cser
11. Körmendi
12. Pannonhalmi-Téti
13. Rábaközi-Iváni cser
14. Répce-síki
15. Sárvári-Rábamente

16. Sopron-Fertőmelléki
17. Vendvidéki
4. Zala Megyei MgSzH Erdészeti Igazgatósága
Erdőtervezési körzet neve
  1. Bajcsai
  2. Baki
  3. Bánokszentgyörgyi
  4. Kanizsai
  5. Keszthelyi
  6. Lenti
  7. Letenyei
  8. Szentgyörgyvölgyi
  9. Zalacsányi
  10. Zalaegerszegi
  11. Zalakomári
5. Somogy Megyei MgSzH Erdészeti Igazgatósága
Erdőtervezési körzet neve
  1. Barcsi
  2. Igali
  3. Iharosi
  4. Kaszói
  5. Kelet-Zselic
  6. Lábodi
  7. Marcali
  8. Nagyatádi
  9. Nagybjomi
  10. Nyugat-Ormánsági
  11. Nyugat-Zselic
  12. Somogyvári
  13. Zamárdi
6. Baranya Megyei MgSzH Erdészeti Igazgatósága
Erdőtervezési körzet neve
  1. Bátaszék-Bonyhádi
  2. Bédai
  3. Dél-Baranyai
  4. Gemenci
  5. Hetvehelyi
  6. Hőgyészi
  7. Kárászi
  8. Kisvaszari
  9. Nagydorogi
  10. Pécsi
  11. Pécsváradi
  12. Pincehelyi
  13. Sásdi
  14. Sellyei
  15. Szigetvári
  16. Tamási
  17. Vajszlói
7. Bács-Kiskun Megyei MgSzH Erdészeti Igazgatósága
Erdőtervezési körzet neve
  1. Alsó-Duna-menti
  2. Ásotthalmi

3. Bajai
4. Bugaci
5. Harkakötönyi
6. Kecskeméti
7. Kelebiai
8. Kiskőrösi
9. Kiskunhalasi
10. Kisteleki
11. Körös-Maros köz
12. Körös-vidéki
13. Közép-Duna-menti
14. Marosszög-Csanádi
8. Hajdú-Bihar Megyei MgSzH Erdészeti Igazgatósága
Erdőtervezési körzet neve
  1. Baktalórántházai
  2. Debrecen-Halápi
  3. Guthi
  4. Hajdúhát-Bihari
  5. Közép-Tiszai
  6. Nyírbátori
  7. Nyíregyházi
  8. Rétköz-Beregi
  9. Szatmár-Nagyecsed
  10. Szolnok-Jászsági
9. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei MgSzH Erdészeti Igazgatósága
Erdőtervezési körzet neve
  1. Alsó-Hegyközi
  2. Bánhorváti
  3. Bodrogközi
  4. Csereháti
  5. Dél-Borsodi
  6. Dél-Bükk
  7. Erdőbényei
  8. Erdőhorváti
  9. Felső-Hegyközi
  10. Fónyi
  11. Gömöri
  12. Gönci
  13. Hernádvölgyi
  14. Jósvafői
  15. Lillafüredi
  16. Parasznyai
  17. Sárospataki
  18. Szendrői
  19. Szerencsi
  20. Tornai
10. Heves Megyei MgSzH Erdészeti Igazgatósága
Erdőtervezési körzet neve
  1. Berceli
  2. Diósjenő-Királyréti
  3. Egri
  4. Felsőtárkányi
  5. Gödöllői

6. Gyöngyössolymosi
7. Hatvan-Hevesi
8. Kelet-Cserhádi
9. Kemencei
10. Kiskörei
11. Nagybátonyi
12. Nagymarosi
13. Nyugat-Borsodi
14. Parádi
15. Pétervásárai
16. Romhányi
17. Salgótarjáni
18. Szécsényi
19. Szilvásvárad
20. Tarnaleleszi
21. Váci
22. Verpeléti

**A Kormány 75/2010. (III. 25.) Korm. rendelete
a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény egészségügyi intézményekben
történő végrehajtásáról szóló 356/2008. (XII. 31.) Korm. rendelet módosításáról**

A Kormány a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény 85. § (2) bekezdés a), c), d) és f) pontjában és (3) bekezdés a) pont aa), ab), ad) és al) alpontjában kapott felhatalmazás alapján, az Alkotmány 35. § (1) bekezdés b) pontjában megállapított feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

- 1. §** A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény egészségügyi intézményekben történő végrehajtásáról szóló 356/2008. (XII. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 4. § (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(4) Az (1) bekezdés szerinti bizottságnak
a) az osztályvezető főorvos,
b) intézetvezető főgyógyszerész vagy intézeti főgyógyszerész,
c) egészségügyi közszolgáltató költségvetési szerv esetén, amennyiben az irányító szerv a költségvetési szerv vezetését vezető testületre bízta, a vezető testület tagjai megbízására, kinevezésére irányuló pályázat véleményezése esetén az illetékes szakmai kollégium véleményét is be kell szereznie. Ebben az esetben az eljárást úgy kell lefolytatni, hogy a szakmai kollégium véleményének kialakítására legalább 8 nap rendelkezésre álljon. Ha a szakmai kollégium a bizottság megkeresésére nem válaszolt, erre a körülményre a bizottság írásba foglalt véleményében ki kell térni.”
- 2. §** Az R. 5. § b) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
(Nem lehet próbaidőt megállapítani, ha)
„b) a közalkalmazotti jogviszony létesítésére orvosigazgatói (szakmai intézményvezető-helyettesi), ápolási igazgatói, gazdasági igazgatói, vezető testületi tagi, valamint az 1. számú melléklet szerinti ágazatspecifikus munkakörben betöltött, osztályvezetésre adott vezetői megbízás ellátása érdekében került sor, és a közalkalmazott a kinevezésekor legalább 5 éves, költségvetési szervnél eltöltött szakmai gyakorlattal rendelkezik.”
- 3. §** Az R. 8. § (1) bekezdése a következő d) ponttal egészül ki:
(Magasabb vezetői megbízásnak minősül)
„d) az egészségügyi közszolgáltató költségvetési szerv vezető testülete tagjának megbízása.”

- 4. §** Az R. 9. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(2) Az intézményvezető, az orvosigazgató, az ápolási igazgató és a gazdasági vezető, valamint a vezető testületi tag képesítési követelményei tekintetében a gyógyintézetek vezetőjének és vezetőhelyetteseinek képesítési követelményeiről, valamint a vezetői megbízás betöltése érdekében kiírt pályázat részletes eljárási szabályairól szóló miniszteri rendelet rendelkezései irányadóak.”
- 5. §** Az R. 13. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép, ezzel egyidejűleg a § a következő (3)–(5) bekezdéssel egészül ki:
„(2) A munkakör betöltéséhez szükséges képesítési előírás alól a munkáltatói jogkör gyakorlója abban az esetben adhat felmentést, ha
a) a közalkalmazott a képesítés megszerzése érdekében már oktatásban, képzésben vesz részt, vagy
b) az adott munkakörre nem áll rendelkezésre olyan – a képesítési előírásoknak megfelelő képesítésű – személy, aki kinevezhető lenne, és a kinevezendő személy írásban nyilatkozik a foglalkoztatási követelmény meghatározott időn belül történő teljesítéséről.
(3) A képesítési előírás alól a felmentés a (2) bekezdésben meghatározott esetekben, határozott időre, a tanulmányok befejezéséig, de legfeljebb 5 évre adható meg.
(4) A képesítési előírás teljesítése alól a munkáltatói jogkör gyakorlója kérelemre mentesíti azt a közalkalmazottat, aki
a) az adott szakterületen
aa) legalább 15 éves szakmai gyakorlattal rendelkezik, és
ab) a kérelem benyújtásakor közalkalmazotti jogviszonyban áll, és
b) a Kjt. 37/B. § (1) bekezdésének a) pontja szerinti korhatárt legfeljebb 5 éven belül betölti.
(5) A háziorvosi, a házi gyermekorvosi, az alapellátást végző fogorvosi, valamint a háziorvosi ellátáshoz kapcsolódó önálló ápolási és egyéb egészségügyi tevékenységet végzők képesítési feltételeit – ideértve a képesítés alóli felmentésre, mentesítésre vonatkozó rendelkezéseket is – az önálló orvosi tevékenységről szóló 2000. évi II. törvény, valamint az annak végrehajtására kiadott jogszabály tartalmazza.”
- 6. §** Az R. 19. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:
„(3) A Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség egészségügyi intézményeiben foglalkoztatott közalkalmazottak vonatkozásában a 6. § (1) bekezdését megfelelően alkalmazni kell a 4. mellékletben szereplő egészségügyi szakmai munkakörökre is.”
- 7. §** Az R. 20. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(2) A Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség egészségügyi intézményeinek munkaköreinek betöltésére vonatkozó pályázati felhívást a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Hivatalos Értesítőben, a miniszter által vezetett minisztérium honlapján, valamint a 3. § (3) bekezdésében foglaltak szerint közzé kell tenni.”
- 8. §** Az R. a következő 20/A. §-sal egészül ki:
„20/A. § (1) A munkakör betöltéséhez szükséges képesítés megszerzése alól – határozott időre, de legfeljebb 5 évre – felmentés akkor adható, ha
a) az érintett személy a képesítés megszerzése érdekében már oktatásban vesz részt, vagy
b) nem áll rendelkezésre olyan – a képesítési előírásoknak megfelelő – személy, aki az adott munkakörben kinevezhető lenne.
(2) A munkakör betöltéséhez szükséges képesítés megszerzése alól véglegesen mentesíthető az, aki az adott munkaterületen (szakterületen) legalább 15 éve dolgozik és az öregségi nyugdíjra való jogosultság eléréséhez legfeljebb 10 év szükséges.”
- 9. §** Az R. 24. §-a a következő (7) bekezdéssel egészül ki:
„(7) E rendelet 4. mellékletének – a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény egészségügyi intézményekben történő végrehajtásáról szóló 356/2008. (XII. 31.) Korm. rendelet módosításáról szóló 75/2010. (III. 25.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kr.) 2. melléklet 7. pontjával megállapított – rendelkezéseit a Kr. hatálybalépését követően létesített közalkalmazotti jogviszony esetén kell alkalmazni.”

- 10. §** (1) Az R. 3. melléklete az 1. melléklet szerint módosul.
 (2) Az R. 4. melléklete a 2. melléklet szerint módosul.
- 11. §** (1) Hatályát veszti az R. 17. § b) pont bb) alpontjában és a 18. § (2) bekezdésében a „kizárólag” szövegrész.
 (2) Hatályát veszti az R. 13. § (2)–(4) bekezdése és 20/A. §-a.
- 12. §** (1) Ez a rendelet – a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel – a kihirdetését követő tizenötödik napon lép hatályba.
 Ez a rendelet 2013. január 1-jén a hatályát veszti.
 (2) A 11. § (2) bekezdése 2012. december 31-én lép hatályba.

Bajnai Gordon s. k.,
 miniszterelnök

1. melléklet a 75/2010. (III. 25.) Korm. rendelethez

Az R. 3. számú melléklet I. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„I. Vezetői pótlékok az egészségügyi ágazatban

- Az országos feladatot ellátó, országos és állami intézetek intézményvezetőjének, valamint az egészségügyi közszolgáltató költségvetési szerv vezető testülete tagjainak pótléka
  - gyógyító-megelőző ellátást biztosító intézetben a pótlékalap 300%-a,
  - gyógyító-megelőző ellátást közvetlenül nem biztosító intézetekben a pótlékalap 200%-a.
- Az önkormányzatok által fenntartott intézetek intézményvezetőjének, valamint az egészségügyi közszolgáltató költségvetési szerv vezető testülete tagjainak pótléka
  - gyógyító-megelőző fekvőbeteg-ellátást biztosító intézményben a pótlékalap 250%-a,
  - az ágazati feladatok ellátásában részt vevő egyéb egészségügyi intézményben (szolgáltatnál) a pótlékalap 200%-a.
- Az országos feladatot ellátó, országos és állami intézetekben, az önkormányzatok által fenntartott gyógyító-megelőző fekvőbeteg-ellátást biztosító intézményekben,
  - az intézményvezető helyettese (helyettesei) (ideértve a nem önálló járóbeteg-ellátó intézetek vezetőit is), az önállóan működő és gazdálkodó intézmény gazdasági vezetője, esetében a pótlékalap 150%-a,
  - szervezeti egységek, részlegek vezetői, egyéb vezetői esetében a pótlékalap 100%-a,
  - valamennyi közalkalmazott esetében a gyógyító-megelőző ellátást közvetlenül nem nyújtó intézetekben, az ágazati feladatok ellátásában részt vevő egyéb egészségügyi intézményben (szolgáltatnál) a pótlékalap 100%-a.”

2. melléklet a 75/2010. (III. 25.) Korm. rendelethez

1. Az R. 4. számú melléklete „Vezetői munkakörök” sor helyébe a következő rendelkezés lép:

I. Vezetői munkakörök:										
------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2. Az R. 4. számú melléklete a „Vezetői munkakörök, b) Vezető beosztás” sort követően a következő rendelkezéssel egészül ki:

hivatalvezető							*	*	*	*
---------------	--	--	--	--	--	--	---	---	---	---

3. Az R. 4. számú melléklete a „II. Egészségügyi munkakörök, b) Szakalkalmazottak, Pályáztatásra kötelezett, konduktor” sort követően a következő rendelkezéssel egészül ki:

vezető közegészségügyi felügyelő							*	*	*			
----------------------------------	--	--	--	--	--	--	---	---	---	--	--	--

4. Az R. 4. számú melléklete a „II. Egészségügyi munkakörök, b) Szakalkalmazottak, Pályáztatás alól mentesített” sort követően a következő rendelkezéssel egészül ki:

egészségügyi gázmester				*	*	*						
üzemeltetés vezető						*	*	*				

5. Az R. 4. számú melléklete a „II. Egészségügyi munkakörök, b) Szakalkalmazottak, Pályáztatás alól mentesített, asszisztens” sort követően a következő rendelkezéssel egészül ki:

laborasszisztens				*	*							
------------------	--	--	--	---	---	--	--	--	--	--	--	--

6. Az R. 4. számú melléklete a „II. Egészségügyi munkakörök, b) Szakalkalmazottak, Pályáztatás alól mentesített, raktárvezető, raktáros” sor helyébe a következő rendelkezés lép:

raktárvezető			*	*	*							
raktárvezető helyettes												

7. Az R. 4. számú melléklete a „II. Egészségügyi munkakörök, b) Szakalkalmazottak, Pályáztatás alól mentesített, raktárvezető, raktáros” sort követően a következő rendelkezéssel egészül ki:

raktáros		*	*									
stúdiós			*	*								

A Kormány 76/2010. (III. 25.) Korm. rendelete a Nemzeti Információs Infrastruktúra Fejlesztési Programról

A Kormány az Alkotmány 35. § (2) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörében, az Alkotmány 35. § (1) bekezdés f) pontjában meghatározott feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

- 1. §** A Nemzeti Információs Infrastruktúra Fejlesztési Program (a továbbiakban: Fejlesztési Program) biztosítja a felső- és közoktatási intézmények, kutató-fejlesztő helyek, közgyűjtemények és más oktatási, tudományos és kulturális szervezetek információs infrastruktúrájának és országos számítógépes hálózati szolgáltatásainak összehangolt fejlesztését, valamint az országos és nemzetközi hálózati kapcsolatok, információs szolgáltatások elérését.
- 2. §**
- (1) A Magyar Tudományos Akadémia felel a Fejlesztési Program stratégiai fejlesztéséért és működtetéséért.
  - (2) A Fejlesztési Programot a Magyar Tudományos Akadémia a Nemzeti Információs Infrastruktúra Fejlesztési Intézet (a továbbiakban: Intézet) útján működteti.
  - (3) Az Intézet önállóan működő és gazdálkodó, köztestületi költségvetési szerv, amelynek alapítója és irányító szerve a Magyar Tudományos Akadémia.
  - (4) Az Intézet igazgatóját pályázat alapján öt évre, a Programtanács véleményének ismeretében a Magyar Tudományos Akadémia elnöke bízza meg.

- 3. §**
- (1) A Magyar Tudományos Akadémia elnökének a Fejlesztési Programmal kapcsolatos döntéseit a Programtanács készíti elő.
  - (2) A Programtanács tagjai:
    - a) a Kormány által kijelölt hat személy,
    - b) a Magyar Tudományos Akadémia elnöke által kijelölt személy,
    - c) a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal elnöke által kijelölt személy,
    - d) az Országos Tudományos Kutatási Alapprogramok Bizottsága által kijelölt személy, valamint
    - e) a csatlakozó intézmények érdekképviselőt ellátó társadalmi szervezetet képviselő, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke által kijelölt személy.
  - (3) A Programtanács elnökét a Programtanács javaslata alapján egyéves időtartamra a Magyar Tudományos Akadémia elnöke bízza meg.
  - (4) A Programtanács
    - a) javaslatot tesz a Fejlesztési Program stratégiai fejlesztési tervére, éves szakmai tervére és költségvetésére,
    - b) javaslatot tesz az Intézet éves beszámolójának elfogadására,
    - c) véleményezi az Intézet éves pénzügyi beszámolóját,
    - d) a beérkezett pályázatok alapján javaslatot tesz az Intézet igazgatójának kinevezésére,
    - e) javaslatot tesz a Fejlesztési Program és hazai, nemzetközi szakmai szervezetek közti együttműködésre,
    - f) javaslatot tesz az egyes szolgáltatásokhoz kapcsolódó hozzájárulás összegére,
    - g) javaslatot tesz az NIIF Program Felhasználói Szabályzatára, valamint
    - h) javaslatot tesz a Műszaki Tanács tagjaira és elnökére.
  - (5) A Programtanács az ügyrendje alapján működik, amelyet maga határoz meg. A Programtanács ügyrendjét a Magyar Tudományos Akadémia elnöke hagyja jóvá.
  - (6) A Programtanács tagjának megbízatása megszűnik a tag halálával, lemondásával, valamint visszahívásával.
- 4. §**
- (1) A Programtanács műszaki tanácsadó testülete a Műszaki Tanács.
  - (2) A Műszaki Tanács tagjait és elnökét a Programtanács javaslata alapján a Magyar Tudományos Akadémia elnöke bízza meg.
  - (3) A Műszaki Tanács az ügyrendje alapján működik, amelyet maga határoz meg.
  - (4) A Műszaki Tanács tagjának megbízatása megszűnik a tag halálával, lemondásával, valamint visszahívásával.
- 5. §**
- (1) A Fejlesztési Program információs hálózatához bármely felső- és közoktatási intézmény, kutató-fejlesztő hely, közgyűjtemény és más oktatási, tudományos és kulturális szervezet csatlakozhat.
  - (2) A csatlakozó szerv és az Intézet szerződést köt, amely tartalmazza
    - a) az igénybe vett információs szolgáltatások típusát és minőségét,
    - b) a szolgáltatások igénybevételének technikai, pénzügyi és egyéb feltételeit, valamint
    - c) a csatlakozó szerv által a hálózati kapcsolódásért és az igénybe vett szolgáltatásokért fizetendő hozzájárulást.
- 6. §**
- (1) Az 1. §-ban meghatározott feladatok megvalósításához szükséges forrásokat és kiadásokat a Magyar Tudományos Akadémia fejezetében elkülönített intézményi előirányzatként kell tervezni.
  - (2) Az Intézet költségvetési támogatása
    - a) az országos adatátviteli hálózatnak és szolgáltatásainak működtetésére, fejlesztésére, nemzetközi hálózati kapcsolatok fenntartására,
    - b) hazai és nemzetközi együttműködésekben fakadó kiadások, tagsági díjak fedezésére,
    - c) informatikai kutatások támogatására,
    - d) a Fejlesztési Program működési feltételeinek biztosítására,
    - e) az Intézet működési költségeinek fedezésére,
    - f) a tevékenységével összefüggő szakmai rendezvények szervezésére, kiadványok megjelentetésére, valamint
    - g) hazai és nemzetközi rendezvényeken való részvétel támogatására használható fel.
  - (3) A Fejlesztési Program javára tett önkéntes befizetések közérdekű kötelezettségvállalásnak minősülnek.

- 7. §**
- (1) E rendelet a kihirdetését követő hónap első napján lép hatályba.
  - (2) E rendelet 2. § (4) bekezdésében foglaltakat a jelen rendelet hatálybalépésekor érvényes vezetői kinevezés határozott időtartamának lejártát, vagy más okból történő megszűnését követően adott kinevezésekre kell alkalmazni.
  - (3) E rendelet hatálybalépését követő 60 napon belül meg kell bízni a Programtanács új tagjait. A Programtanács új tagjainak megbízásával egyidejűleg a korábbi tagok megbízatása megszűnik. Az új Programtanács megalakulását követő 30 napon belül a Magyar Tudományos Akadémia elnöke megbízza a Műszaki Tanács elnökét és tagjait.
  - (4) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti a Nemzeti Információs Infrastruktúra Fejlesztési Program működtetéséről szóló 95/1999. (VI. 23.) Korm. rendelet és a Nemzeti Információs Infrastruktúra Fejlesztési Program Felhasználói Szabályzatának közzétételéről szóló 20/2004. (VI. 21.) IHM rendelet.

Bajnai Gordon s. k.,
miniszterelnök

A Kormány 77/2010. (III. 25.) Korm. rendelete a területrendezési tervezési jogosultságról és a területrendezési tervezési tevékenység felügyeletét ellátó hatóság kijelöléséről

A Kormány a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 27. § (6) bekezdésében, valamint a szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályairól szóló 2009. évi LXXVI. törvény 53. § a) pontjában, a 8. § tekintetében a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 27. § (1) bekezdés p) pontjában, a 9. § tekintetében a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 27. § (1) bekezdés d) pontjában és a 10. § (1) bekezdése tekintetében az egyes jogszabályok és jogszabályi rendelkezések hatályon kívül helyezéséről szóló 2007. évi LXXXII. törvény 6. § (2) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, az Alkotmány 35. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

- 1. §**
- (1) Területrendezési tervezési tevékenységet az végezhet, aki – a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló törvényben foglaltakon túl – rendelkezik az e §-ban meghatározott végzettséggel és szakmai gyakorlattal.
  - (2) Területrendezési tervezési tevékenységet az folytathat, aki rendelkezik
    - a) egyetemi szintű vagy mesterfokozatú végzettséggel (a továbbiakban: egyetemi végzettség) és az 1. mellékletben meghatározott – legalább kétéves képzési programú, felsőoktatási intézményben megszerzett – szakirányú továbbképzésben kiállított oklevéllel, vagy
    - b) okleveles tájépítésmérnöki, okleveles táj- és kertépítésmérnöki, okleveles táj- és kertépítész szakos kertésmérnöki, okleveles településmérnöki, okleveles építésmérnöki vagy ezekkel egyenértékű végzettséggel (a továbbiakban: részlegesen szakirányú végzettség).
  - (3) Szakmai gyakorlati időként a következő, hazai vagy külföldi szakmai gyakorlatot lehet figyelembe venni:
    - a) a területrendezési terv elfogadásra kerülő munkarészei, a területrendezési hatósági eljárás megindítására vonatkozó kérelemhez benyújtandó tervi javaslat vagy a területrendezési hatósági eljárás során készített területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat elkészítésében való, területrendezési tervezési jogosultsággal rendelkező tervező irányítása alatt végzett közreműködés,
    - b) az államigazgatási szervek területrendezéssel kapcsolatos feladatainak ellátásában folytatott tevékenység,
    - c) a területrendezési tervezési szakterületen végzett kutatói tevékenység,
    - d) felsőoktatási intézményben a területi tervezéshez, a tájtervezéshez, a településtervezéshez vagy az urbanisztikához kapcsolódó tárgy oktatása, vagy
    - e) a településtervezési és az építészeti-műszaki tervezési, valamint az építésügyi műszaki szakértői jogosultság szabályairól szóló kormányrendelet szerinti, településtervezési szakterületeken végzett tervezési tevékenység.

- (4) A területrendezési tervezési tevékenység folytatásához szükséges szakmai gyakorlat időtartama
  - a) a (2) bekezdés a) pontja esetén 10 év,
  - b) a részlegesen szakirányú végzettség esetén 7 év,
  - c) a szakirányú végzettségnek minősülő, a részlegesen szakirányú végzettség és a (2) bekezdés a) pontja szerinti szakirányú továbbképzésben kiállított oklevél együttes megléte esetén 4 év.
- (5) A szakmai gyakorlat időtartamából
  - a) a (4) bekezdés a) pontja esetén legalább 8 évet,
  - b) a (4) bekezdés b) pontja esetén legalább 5 évet,
  - c) a (4) bekezdés c) pontja esetén legalább 2 éveta (3) bekezdés a) vagy b) pontjában meghatározott szakmai gyakorlattal kell teljesíteni.
- (6) Szakmai gyakorlatként az egyetemi végzettség és a részlegesen szakirányú végzettség megszerzését követően teljesített szakmai gyakorlat időtartamát kell figyelembe venni.

2. § A Kormány a területrendezési tervezési tevékenység felügyeletét ellátó hatóságként a Budapesti Építész Kamarát (a továbbiakban: kamara) jelöli ki.

- 3. §**
- (1) A kamarának tett bejelentésnek – a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló törvényben, valamint a szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályairól szóló törvényben meghatározott adatokon kívül – tartalmaznia kell a végzettséget tanúsító oklevél másolatát és a szakmai gyakorlatot bizonyító (2)–(4) bekezdés szerinti igazolást.
  - (2) A szakmai gyakorlat időtartamát közszolgálati, közalkalmazotti, hivatásos szolgálati jogviszonyban vagy munkaviszonyban álló kérelmező esetén a munkáltatója igazolja.
  - (3) A szakmai gyakorlat időtartamát munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony, továbbá a kérelmező korábbi foglalkoztatójának jogutód nélküli megszűnése esetében szerződés vagy a munkavégzés igazolására alkalmas és a szakmai gyakorlat időtartamát alátámasztó egyéb dokumentum igazolja.
  - (4) Az igazolás tartalmazza a kérelmező nevét, lakcímét, a munkakör részletes leírását, referencialistát az 1. § (3) bekezdése szerinti tevékenységek leírásával és időbeli meghatározásával, valamint a szakmai gyakorlat időtartamát.

- 4. §**
- (1) A kamara a nyilvántartásba vétellel egyidejűleg TR minősítésű névjegyzéki besorolással, „területrendező tervező” megnevezéssel nyilvántartási számot ad.
  - (2) A területrendező tervező köteles a nyilvántartási számot a tervezői szerződésen, a területrendezési terv munkarészein és a terv előlapján – az aláírása mellett – feltüntetni.

5. § Ez a rendelet a kihirdetését követő 15. napon lép hatályba.

- 6. §**
- (1) A területrendezési és településrendezési tervezési jogosultságról szóló 53/2000. (VIII. 11.) FVM rendelet szerint az e rendelet hatálybalépését megelőző napig megállapított TR-1 minősítésű területrendező tervező névjegyzéki besorolás egyenértékű a TR minősítésű területrendező tervező névjegyzéki besorolással.
  - (2) A TR-1 minősítésű területrendező tervezői engedéllyel rendelkező személyt úgy kell tekinteni, mint aki a bejelentési kötelezettségének eleget tett. A kamara a TR-1 minősítésű területrendező tervezőt 2010. október 31-ig hivatalból, a 4. § (1) bekezdése szerinti TR minősítésű névjegyzéki besorolással nyilvántartásba veszi.
  - (3) A TR-1 minősítésű területrendezési tervezési jogosultság megállapítására irányuló kérelem bejelentésnek minősül.
  - (4) Az e rendelet hatálybalépését megelőző napig megállapított TR-2 minősítésű területrendező tervező jogosultság 2010. október 31-én hatályát veszti, TR-2 minősítésű területrendező tervező jogosultság alapján területrendezési tervezési tevékenység 2010. október 31-től nem folytatható.

7. § Ez a rendelet a belső piaci szolgáltatásokról szóló 2006. december 12-i 2006/123/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 9. cikkének való megfelelést szolgálja.

8. § A területrendezési hatósági eljárásokról szóló 76/2009. (IV. 8.) Korm. rendelet 2. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat csak a területrendezési tervezési jogosultságról és a területrendezési tervezési tevékenység felügyeletét ellátó hatóság kijelöléséről szóló kormányrendeletben meghatározott területrendezési tervezési tevékenység folytatására jogosult személy irányításával készíthető el.”

9. § A területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet 10. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„10. § A területrendezési terv kidolgozásáért felelős szerv a tervet a területrendezési tervezési jogosultságról és a területrendezési tervezési tevékenység felügyeletét ellátó hatóság kijelöléséről szóló kormányrendeletben meghatározott területrendezési tervezési tevékenység folytatására jogosult személlyel készítteti el.”

10. § (1) Hatályát veszti a területrendezési és településrendezési tervezési jogosultságról szóló 53/2000. (VIII. 11.) FVM rendelet.
(2) A 6. § (2)–(4) bekezdése, a 8. § és a 9. § 2010. november 1-jén hatályát veszti.
(3) Ez a § 2010. november 2-án hatályát veszti.

Bajnai Gordon s. k.,
miniszterelnök

1. melléklet a 77/2010. (III. 25.) Korm. rendelethez

Szakirányú továbbképzések

1. Önkormányzati főépítész szakmérnöki
2. Terület- és településfejlesztési szakértői
3. Városépítési-városgazdasági szakmérnöki
4. Urbanista szakmérnöki

A Kormány 78/2010. (III. 25.) Korm. rendelete az elektronikus aláírás közigazgatási használatához kapcsolódó követelményekről és az elektronikus kapcsolattartás egyes szabályairól

A Kormány az elektronikus aláírásról szóló 2001. évi XXXV. törvény 27. § (1) bekezdés b) pontjában, valamint az elektronikus közszolgáltatásról szóló 2009. évi LX. törvény 31. § (2) bekezdés c) és e) pontjában kapott felhatalmazás alapján, az Alkotmány 35. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott feladatkörében, valamint a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala létrehozásáról, feladatairól és hatásköréről szóló 276/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet módosítása tekintetében az Alkotmány 35. § (2) bekezdésében megállapított eredeti jogalkotói hatáskörében, az Alkotmány 40. § (3) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

1. § (1) A rendelet hatálya kiterjed:

- a) az ügyfélre, az eljárás egyéb résztvevőjére (a továbbiakban együtt: ügyfél);
- b) az elektronikus aláíráshoz kapcsolódó tanúsítványt igénylőre (a továbbiakban: igénylő);
- c) a közigazgatási hatóságra és a központi elektronikus szolgáltató rendszerre (a továbbiakban: hatóság);
- d) a közigazgatási célra használható elektronikus aláírással kapcsolatos szolgáltatások nyújtóira, valamint az ilyen szolgáltatásokat nyújtani kívánókra;
- e) azokra, akik a közigazgatási célra használható elektronikus aláírásokhoz kapcsolódó tanúsítványok kibocsátására vonatkozó hitelesítési rend nyilvántartásba vételét kérik;
- f) a Nemzeti Hírközlési Hatóságra (a továbbiakban: NHH).

- (2) E rendelet alkalmazásában
1. *EGT-állam*: az Európai Unió tagállama és az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes más állam;
  2. *gépi elektronikus aláírás*: a hatóság számítógépes rendszere egyes elemei számára kibocsátott, a dokumentummozgás, dokumentum-megőrzés vagy kommunikáció biztonságát szolgáló, a dokumentumok vagy üzenetek megváltozásának kimutatását lehetővé tevő, a dokumentumhoz vagy üzenethez kapcsolódó információ, amelyből az azt elhelyező számítógépes rendszerem és az aláírás-létrehozó adat előállítását megrendelő hatóság egyértelműen azonosítható;
  3. *hardveres kulcskezelő eszköz*: elektronikus aláírás-létrehozó adat generálására, tárolására, mentésére, visszaállításra és aláírási műveletek végrehajtására alkalmas, a biztonságos aláírás-létrehozó eszközre vonatkozó, az elektronikus aláírásról szóló 2001. évi XXXV. törvény (a továbbiakban: Eat.) szerinti követelményeket biztonságában vagy teljesítményében, illetve mindkettőben meghaladó hardvereszköz;
  4. *közigazgatási felhasználásra vonatkozó követelményeknek megfelelő elektronikus aláírás*: elektronikus aláírás, amely
    - 4.1. ügyfél által használt aláírás esetén a 7–11. §-ban,
    - 4.2. hatóság nevében, a hatóság nevében kiadmányozásra feljogosított természetes személy által használt aláírás esetén a 12–13. §-ban,
    - 4.3. a hatóság számítógépes rendszere által dokumentum- vagy kommunikációhitelesítésre használt (gépi) aláírások esetén a 14–16. §-ban meghatározott követelményeknek megfelel;
  5. *közigazgatási gyökértanúsítvány*: a közigazgatási gyökér-hitelesítésszolgáltató által kibocsátott tanúsítvány, amelyben a közigazgatási gyökér-hitelesítésszolgáltató elektronikus aláírásával hitelesíti az e rendeletben meghatározott követelményeknek megfelelő tanúsítványt kibocsátó hitelesítés-szolgáltató nyilvános kulcsát és tanúsítja, hogy a tanúsítvány által megjelölt hitelesítés-szolgáltató közigazgatási felhasználásra vonatkozó követelményeknek megfelelő tanúsítványt bocsát ki;
  6. *külön törvény alapján alkalmazott elektronikus aláírás*:
    - 6.1. a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény 21/A. § szerinti,
    - 6.2. az ügyvédekéről szóló 1998. évi XI. törvény 12/B. § szerinti,
    - 6.3. a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 1997. évi LXVII. törvény 33/A. § szerinti, valamint
    - 6.4. a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 57/A. § szerinti követelményeknek megfelelő minősített elektronikus aláírás.
- (3) Az e rendeletben meg nem határozott fogalmakra az elektronikus aláírásról szóló törvény, valamint a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvény fogalom-meghatározásait kell alkalmazni.

1. A közigazgatási informatikáért felelős miniszternek a közigazgatási gyökér-hitelesítésszolgáltatóval kapcsolatos feladatai

- 2. §**
- (1) A közigazgatási gyökér-hitelesítésszolgáltató szakmai irányítását a közigazgatási informatikáért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) látja el.
  - (2) A miniszter az elektronikus aláírásra vonatkozó jogszabályok, az Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó kötelező jogi aktusai, valamint szabványban vagy egyéb mértékadó műszaki előírásban előírt követelmények figyelembevételével meghatározza, hogy milyen, a működéshez szükséges szabályozási dokumentumokkal: politikákkal, szabályzatokkal és eljárásrendekkel kell a gyökér-hitelesítésszolgáltatónak rendelkeznie.
  - (3) A közigazgatási gyökér-hitelesítésszolgáltató működtetéséhez szükséges, a (2) bekezdés szerinti, kizárólag a közigazgatási gyökér-hitelesítésszolgáltatóra vonatkozó szabályozási dokumentumokat az NHH elnöke a miniszter egyetértésével adja ki.

2. A közigazgatási gyökér-hitelesítésszolgáltató

- 3. §**
- (1) A közigazgatási gyökér-hitelesítésszolgáltató elektronikus aláírásával hitelesíti az e rendeletben meghatározott követelményeknek megfelelő tanúsítványt kibocsátó hitelesítés-szolgáltató nyilvános kulcsát, és erről közigazgatási gyökértanúsítványt bocsát ki.

- (2) A közigazgatási gyökér-hitelesítésszolgáltató az NHH szervezeti egysége, működtetéséről az NHH – az e rendeletben meghatározottak szerint – gondoskodik.
- (3) A közigazgatási gyökér-hitelesítésszolgáltató élén az NHH elnöke által kinevezett vezető áll, aki az NHH köztisztviselője.
- (4) A vezető felel a közigazgatási gyökér-hitelesítésszolgáltató tevékenységéért, annak biztonságos és megbízható működéséért, valamint ellátja a közigazgatási gyökér-hitelesítésszolgáltató működtetésében részt vevő személyek szakmai vezetését.

- 4. §**
- (1) A közigazgatási gyökér-hitelesítésszolgáltatónál a külön jogszabályban meghatározott bizalmi munkakörök közül önálló munkakört kell létesíteni a biztonsági tisztviselő és a független rendszervizsgáló számára.
  - (2) A közigazgatási gyökér-hitelesítésszolgáltatót igazoló aláírás-létrehozó adat előállítását, másolását, megsemmisítését, valamint elektronikus aláírás létrehozását az arra a 2. § (3) bekezdés szerinti szabályzatban feljogosított személyek együttes részvételével, más személyek jelenlétét kizárva kell elvégezni.
  - (3) Az (1) és (2) bekezdésben meghatározott személyek az NHH köztisztviselői.
  - (4) Az NHH elnöke gondoskodik a közigazgatási gyökér-hitelesítésszolgáltató – a gyökér-hitelesítésszolgáltatói feladat ellátásához, a szolgáltatás megbízható és a rá vonatkozó követelményeknek megfelelő működéséhez szükséges – védelmének biztosításáról. A védelem szükséges mértékét a 2. § szerinti szabályozási dokumentumok rögzítik.
  - (5) A közigazgatási gyökér-hitelesítésszolgáltató megbízható és biztonságos üzemeltetés feltételeire vonatkozó független ellenőrzését az elektronikus közszolgáltatás biztonságáról szóló kormányrendelet szerinti informatikai biztonsági felügyelő látja el.

3. A közigazgatási használatra alkalmas elektronikus aláírás

- 5. §**
- (1) A közigazgatási hatósági eljárásban az ügyfél és a hatóság olyan elektronikus aláírást alkalmazhat, amely megfelel az e rendeletben meghatározott követelményeknek.
  - (2) Törvény és kormányrendelet az adott közigazgatási eljárás biztonsági és hitelességi követelményei alapján előírhatja az adott eljárásban kizárólag minősített elektronikus aláírás, valamint minősített időbélyegzés használatát.
- 6. §**
- (1) A titkos információgyűjtés, illetve titkos adatszerzés eszközei és módszerei alkalmazásában, engedélyezésében részt vevő szervek, illetve személyek e feladatkörükben eljárva, egymás közötti, zárt körben történő elektronikus aláírás-létrehozó eszközön aláírás-létrehozó adat elhelyezését, elektronikus aláírás létrehozását, elfogadását, felhasználását az Eat. 1. § (2) bekezdése alapján külön megállapodásban szabályozhatják.
  - (2) Az (1) bekezdés szerinti megállapodás alapján nyújtott szolgáltatásokra a közigazgatási szervek által felhasználható aláírásokra vonatkozó jogszabályi előírásokat nem kell alkalmazni.

4. Az ügyfél által használt aláíráshoz tartozó tanúsítvánnyal szembeni követelmények

- 7. §**
- (1) A közigazgatási hatósági eljárás során az ügyfél csak olyan, legalább fokozott biztonságú elektronikus aláírást használhat, amely megfelel a következő feltételeknek:
    - a) az aláírás ellenőrzéséhez felhasználható tanúsítványt az Eat. 7. § (1) bekezdése alapján nyilvántartásba vett hitelesítés-szolgáltató bocsátotta ki, és a tanúsítvány az Eat. szerinti minősített tanúsítvány, vagy a hitelesítés-szolgáltató a hitelesítési rendje szerint a tanúsítvány kibocsátását megelőző személyazonosítás (a továbbiakban: regisztráció) során a 9–10. §-ban foglaltak szerint jár el, és az aláírás létrehozásához szükséges adatot az Eat. melléklete szerinti biztonságos aláírás-létrehozó eszközön helyezte el;
    - b) a tanúsítványhoz tartozó hitelesítési rendben a hitelesítés-szolgáltató kizárja vagy egyértelműen azonosíthatóvá teszi az álnév használatát, és az álnév kizárása céljából biztosítja, hogy a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló törvényben meghatározott, a regisztráció során bemutatott, személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolványba bejegyzett családi és utónévvel betű szerint megegyezzen a tanúsítványba foglalt név;
    - c) a tanúsítványhoz tartozó hitelesítési rendben a hitelesítés-szolgáltató a visszavonási állapot nyilvántartással kapcsolatban vállalja legalább a (2) és (3) bekezdés szerinti feldolgozási, az ellenőrzés és közzététel időbeliségére vonatkozó követelmények teljesítését;

- d) a tanúsítvány kibocsátásának alapjául szolgáló hitelesítési rend az a)–c) pontban foglalt követelményeknek való megfelelés alapján szerepel a 17. § (2) bekezdés szerinti nyilvántartásban.
- (2) A hitelesítés-szolgáltató a felfüggesztés vagy visszavonás iránti kérelem fogadásától számított 3 órán belül
  - a) megállapítja a felfüggesztési vagy visszavonási kérelem érvényességét (a kérelmező jogosultságát), és
  - b) az érvényes kérelem szerinti visszavonási állapot megváltozását a nyilvántartásában átvezeti.
- (3) A (2) bekezdésben foglaltak teljesítését követő 1 órán belül a hitelesítés-szolgáltató a kérelem szerint módosított visszavonási állapotot a visszavonási állapot nyilvántartásában közzéteszi.
- (4) A külön törvény alapján alkalmazott, az ott meghatározott követelményeknek megfelelő elektronikus aláírások a közigazgatási hatósági eljárásokban is felhasználhatók. Az NHH az e követelményeket teljesítő hitelesítési rendet a 17. § (2) bekezdés a) pontjában szereplő listába felveszi, és a közigazgatási gyökér-hitelesítésszolgáltató a hitelesítés-szolgáltató kérelmére a 18. § szerinti felülnyújtást elvégzi.

8. § A 7. §-ban szereplő aláírásokon túlmenően a közigazgatási hatósági eljárás során az ügyfél használhat olyan, az Eat. 7. § (1) bekezdése alapján belföldinek nem minősülő hitelesítés-szolgáltató által kibocsátott tanúsítványra épülő elektronikus aláírást, amelynél az adott tanúsítványra vonatkozóan a 2009/767/EK bizottsági határozatnak megfelelően valamely más EGT-állam által felügyelt, vagy más EGT-állam területén jogszerűen működő önkéntes akkreditációs rendszer keretében tanúsított megbízható szolgáltatások listáján

- a) minősített szolgáltatóként szerepel, és kizárja vagy egyértelműen azonosíthatóvá teszi az álnév használatát vagy
- b) nem minősített szolgáltatóként szerepel, ő és a lista alapján elérhető hitelesítési rendjéből egyértelműen megállapítható a 7. § (1) bekezdés a)–c) pontjában, a (2) bekezdésében, valamint a 9. § (2)–(5) bekezdésében foglalt követelmények teljesítése.

9. § (1) Ha az aláírás-létrehozó adat nem minősített tanúsítványhoz kapcsolódik, a tanúsítvány kibocsátását megelőzően a regisztrációt az e §-ban foglaltak szerint kell elvégezni.

(2) A regisztrációt megelőzően az igénylőnek személyesen meg kell jelennie a regisztrációt végző szervezet előtt. A hitelesítés-szolgáltató által meghatározott esetben a személyes megjelenéssel egyenértékű a regisztrációt végző szervezet külső helyszínen lefolytatott eljárása is, ha azonos biztonsági körülmények között biztosítható az ügyfél személyazonosságának az e §-ban meghatározott ellenőrzése.

(3) A regisztráció során az igénylő személyazonosságát, és a bemutatott igazolvány érvényességét az általa bemutatott, a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló törvényben meghatározott személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolványa alapján ellenőrizni kell.

(4) A regisztráció és a személyazonosság ellenőrzése alapjául szolgáló, rögzítendő adatok helyességét az igénylő nyilatkozatban, saját kezű aláírásával ellátva igazolja.

(5) A (3) bekezdés szerinti hatósági igazolvány azonosító adatait, az igénylő adatainak egyezését és a hatósági igazolvány érvényességét a regisztrációs szervezet – az Eat. 12. § (2) bekezdésének megfelelően – az igazolványt nyilvántartó szerv közhiteles nyilvántartásában ellenőrzi.

(6) Amennyiben az (5) bekezdés szerinti ellenőrzés nem vezetett eredményre – adategyezőség nem volt megállapítható vagy a hatósági igazolvány érvénytelen volt, illetve az ellenőrzés a hatósági nyilvántartásban egyéb okból nem volt végrehajtható – közigazgatási célra felhasználható tanúsítvány nem adható ki, aláírás-létrehozó adat nem hozható létre.

10. § (1) A regisztrációt végző szervezetnek a regisztrációban részt vevő ügyintézője aláírásával igazolja, hogy a hatósági igazolványon szereplő arckép megfeleltethető az igénylő arcának és az igazolványban szereplő aláírás azonos a 9. § (4) bekezdése szerinti nyilatkozatot igazoló aláírásával.

(2) Ha a regisztrációt végző szervezet az aláírás-létrehozó eszközt nem a 9. § szerinti regisztrációt követően azonnal, ugyanazon a helyszínen adja át az igénylőnek, – ideértve, ha az átadást más elektronikus aláírással kapcsolatos szolgáltató végzi – az aláírás-létrehozó eszköz átadását megelőzően az ellenőrzést a 9. § (3) és (5) bekezdésben foglaltak szerint, az (1) bekezdés szerinti dokumentálás mellett ismételt el kell végezni.

(3) Az aláírás-létrehozó eszköz meghatalmazással történő átvétele esetén a (2) bekezdés szerinti ellenőrzést az átvevő vonatkozásában kell elvégezni, és a dokumentumot a meghatalmazással együtt megőrizni.

- 11. §** Ha a hitelesítés-szolgáltató a közigazgatási célra alkalmas tanúsítványhoz tartozó hitelesítési rendben vállalja a viszontazonosítás biztosítását is, úgy az aláírás külön azonosítási célú tanúsítvány vagy más segédeszköz nélkül is alkalmas az aláíró azonosítására.

5. A hatóságok által használt aláíráshoz tartozó tanúsítvánnyal szembeni követelmények

- 12. §**
- (1) A döntést tartalmazó elektronikus dokumentumot a hatóság Szervezeti és Működési Szabályzatában kiadmányozásra feljogosított személy láthatja el elektronikus aláírással.
  - (2) A hatóság az elektronikus aláírási szabályzatát a honlapján közzéteszi. E szabályzatban kell rendelkezni arról, hogy a hatóság nevében használt elektronikus aláírás tartalmazza-e a hatóság megnevezését, valamint rögzíti, hogy az aláírás-létrehozó adat előállításához szükséges regisztráció során a hatóság nevében kiadmányozásra való jogosultságot milyen eljárással (dokumentummal) kell a hitelesítés-szolgáltatónál igazolni.
  - (3) Az elektronikus aláírással kiadmányozásra feljogosított személyek családi és utónevét, aláírási tanúsítványának nyilvános adatait, az aláírás automatizált ellenőrzéséhez szükséges címet a hatóság honlapján közzéteszi. Ugyanitt közzé kell tenni – az időpont megjelölésével –, ha egy tanúsítvány visszavonásra került vagy egyéb okból már nem alkalmas a hatóság nevében történő eljárásra. Az aláírás az erre vonatkozó közlés közzétételi időpontjától a szervezet nevében további dokumentumhitelesítésre nem alkalmas. Ha a hitelesítés-szolgáltató a tanúsítványt visszavonta, az aláírás a továbbiakban, ha felfüggesztette, a felfüggesztés időtartama alatt dokumentumhitelesítésre nem alkalmas. Az e bekezdés szerinti információkat a tanúsítvány használatra alkalmatlanná válásától számított 10 évig kell a honlapon hozzáférhetővé tenni.
- 13. §** A hatóság nevében eljáró természetes személy csak olyan elektronikus aláírási tanúsítványt használhat, amely megfelel az alábbi követelményeknek:
- a) a tanúsítvány a 9–10. § szerinti regisztrációs eljárás alapján rögzített adatoknak megfelelően készül;
  - b) a tanúsítványhoz tartozó hitelesítési rend megfelel a 7. § (1) bekezdés d) pontjában foglalt követelményeknek;
  - c) a tanúsítvány kibocsátásának alapjául szolgáló hitelesítési rend a 17. § (2) bekezdés a) pontja szerinti nyilvántartásban szerepel.
- 14. §**
- (1) A döntést nem tartalmazó elektronikus dokumentumokat, értesítéseket, a hatósági nyilvántartásokból történő adatszolgáltatást tanúsító dokumentumokat, valamint az önállóan nem fellebbezhető döntéseket tartalmazó végzéseket a hatóság a számítógépes rendszerében gépi elektronikus aláírással, időbélyegzéssel láthatja el.
  - (2) A számítógépes rendszer által használt gépi elektronikus aláírás tanúsítványát, az aláírás elektronikus ellenőrzését lehetővé tevő címet a hatóság honlapján közzé kell tenni, és ott az érvényességének lejártától számított 10 évig hozzáférhetővé kell tenni.
- 15. §**
- (1) A hatóság számítógépes rendszere számára kibocsátott gépi tanúsítványhoz szükséges regisztrációt kezdeményezheti:
    - a) a hatóságot bemutatott kinevezési okirata, vagy a Magyar Közlönyben megjelent kinevezési döntés alapján képviselő, a 9–10. § szerint azonosított természetes személy a hitelesítés-szolgáltatónak benyújtott igényléssel, melyet a hitelesítés-szolgáltató az adatok ellenőrzésére feljogosított képviselője előtt ír alá, vagy
    - b) a hatóságot az a) pont szerint igazoltan képviselő természetes személy által készített, közokiratba foglalt igényléssel.
  - (2) A regisztrációhoz meg kell adni a regisztrációt kérő hatóság, valamint a gépi aláírást végző eszköz egyértelmű azonosításához szükséges, a tanúsítványban szerepeltetendő adatokat és a hatóságnál a kapcsolattartásért felelős személy elérési adatait.
  - (3) Az igénylést a hitelesítés-szolgáltató az Eat. regisztrációs adatokra vonatkozó szabályai szerint őrzi meg.
  - (4) Az (1) bekezdés szerinti regisztrációt követően a hitelesítés-szolgáltató köteles az igénylést kiállító hatóságot a tanúsítvány kibocsátásának, és az aláírás-létrehozó adat előállításának tényéről írásban értesíteni. Az aláírás-létrehozó adat és a tanúsítvány átvételét a hatóságnak ugyancsak írásban kell igazolnia. Az átvétel vagy a visszaigazolás elmaradása esetén a hatóságot az átvételre, illetve annak igazolására ismételtelen fel kell hívni. Ennek eredménytelensége esetén a tanúsítványt vissza kell vonni.
  - (5) A gépi elektronikus aláírás aláírás-létrehozó adatához tartozó tanúsítványnak egyértelműen biztosítania kell az aláírás azonosíthatóságát – ideértve az aláírást végző gép egyértelmű azonosítását –, a szervezethez rendelését, letagadhatatlanságát. Az aláírás-létrehozó adatot az Eat. melléklete szerinti biztonságos aláírás-létrehozó eszközön, illetve hardveres kulcskezelő eszközön kell elhelyezni.

- 16. §** A hatóság az általa használt gépi, és a képviselője által használt elektronikus aláírás-létrehozó adatokra vonatkozó iratokat, a hozzájuk kapcsolt tanúsítványokat, az elektronikus aláírási szabályzatokat a maradandó értékű köziratokra vonatkozó szabályok szerint megőrzi, és a helyi megőrzési idő letelte után az illetékes levéltárnak átadja.

6. A hitelesítési rend közigazgatási felhasználásra alkalmasságát igazoló nyilvántartás

- 17. §** (1) Az NHH Hivatala (e § alkalmazásában a továbbiakban: Hivatal) hatósági nyilvántartást vezet a közigazgatási felhasználásra szolgáló tanúsítványok kibocsátásához alkalmas hitelesítési rendekről, és az ilyen tanúsítványokat kibocsátó hitelesítés-szolgáltatókról. A Hivatal a nyilvántartást honlapján bárki számára ingyenesen, korlátozásmentesen elérhető módon közzéteszi, és a felütanúsítást a hitelesítés-szolgáltatás szabályai szerint ellenőrizhetővé teszi.
- (2) A nyilvántartásban szereplő hitelesítési rend lehet:
- a) személyek által használt aláíráshoz kapcsolódó hitelesítési rend,
  - b) gépi aláírásokhoz kapcsolódó hitelesítési rend.
- (3) A közigazgatási felhasználásra vonatkozó követelményeknek megfelelő elektronikus aláírás célú tanúsítvány kibocsátásának alapjául szolgáló hitelesítési rend nyilvántartásba vételét a hitelesítési rend kibocsátója kérheti. A kérelemhez csatolni kell azt a hitelesítési rendet, amelynek nyilvántartásba vételét a kérelmező kéri.
- (4) Amennyiben valamely belföldi székhellyel, lakóhellyel, tartózkodási hellyel, vagy telephellyel rendelkező hitelesítés-szolgáltató a közigazgatási felhasználásra vonatkozó követelményeknek megfelelő elektronikus aláírás célú tanúsítványt kíván kibocsátani, a Hivatalnak bejelenti, hogy mely, a közigazgatási felhasználásra vonatkozó követelményeknek megfelelő és a (2) bekezdés szerinti nyilvántartásban már szereplő hitelesítési rend szerint kívánja a tanúsítványokat kibocsátani. A Hivatal a bejelentés alapján haladéktalanul nyilvántartásba veszi.
- (5) A Hivatal a (3) és (4) bekezdés szerinti nyilvántartásba vett hitelesítés-szolgáltatók, illetve szolgáltatásaik e rendeletben foglalt követelményeknek való megfelelését a hitelesítés-szolgáltatókra általánosságban irányadó külön jogszabály szerint ellenőrzi.
- (6) A Hivatal a hitelesítés-szolgáltató hitelesítési rendjét a közigazgatási felhasználásra alkalmasságot igazoló nyilvántartásból törli, ha az Eat. 21. § (1) bekezdés a)–c) és e) pontjában meghatározott intézkedései nem vezettek eredményre, és az e rendeletben foglalt követelmények teljesítése más módon nem biztosítható.
- 18. §** (1) A 17. § (4) bekezdése szerint nyilvántartásba vett hitelesítési rend alapján kibocsátott tanúsítványok kibocsátására szolgáló magán kulcs nyilvános kulcs páriját a hitelesítés-szolgáltató erre irányuló kérelmére a közigazgatási gyökérhitelesítés-szolgáltató közigazgatási gyökértanúsítványba foglalva hitelesíti.
- (2) Az (1) bekezdés szerinti hitelesítés az elektronikus aláírás közigazgatási célra való felhasználásának nem feltétele.

7. Záró rendelkezések

- 19. §** Ez a rendelet a kihirdetését követő 3. napon lép hatályba.
- 20. §** E rendelet rövidítése Kear.
- 21. §** A 2010. december 31. előtt kibocsátott, külön törvény alapján alkalmazott elektronikus aláírás közigazgatási felhasználása esetén a hitelesítési rendnek nem kell a 17. § (2) bekezdésében rögzített nyilvántartásban szerepelnie.
- 22. §** E rendelet az eljárásoknak a belső piaci szolgáltatásokról szóló 2006/123/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv szerinti egyablakos ügyintézési pontokon keresztül elektronikus eszközökkel történő teljesítését lehetővé tevő rendelkezések meghatározásáról szóló, 2009. október 16-i 2009/767/EK bizottsági határozatnak való megfelelést szolgálja.
- 23. §** Az elektronikus közszolgáltatás működtetéséről szóló 222/2009. (X. 14.) Korm. rendelet 7. §-a a következő (6) bekezdéssel egészül ki:
- „(6) A közüzemi szolgáltatók az egységes elektronikus űrlaphasználat biztosítása érdekében jogosultak az általános nyomtatványtervező részükre biztosított verziójának külön díjazás nélküli használatára. Az abban biztosított meghaladó igények esetén a fejlesztést saját forrásaikból biztosíthatják, melyre azonban érvényes az Ekszt. 4. § (3) bekezdésében foglalt követelmény.”

- 24. §** (1) A központi elektronikus szolgáltató rendszer igénybevevőinek azonosításáról és az azonosítási szolgáltatásról szóló 224/2009. (X. 14.) Korm. rendelet 5. § (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(5) A (2) és (3) bekezdésben meghatározott azonosítás és ellenőrzés sikere esetén a regisztrációt végző átemeli az igénylő természetes személyazonosító adatait a személyi adat- és lakcímnnyilvántartásból, illetve a központi idegenrendészeti nyilvántartásból, és rögzíti az igénylő állampolgárságát, választott felhasználói nevét és elektronikus levelezési címét a regisztrációs adatbázisban. A (4) bekezdésében meghatározott esetben a regisztrációt végző személy – sikeres azonosítást követően – a természetes személyazonosító adatokat, az állampolgárságot, a felhasználói nevet és az elektronikus levelezési címet rögzíti a regisztrációs adatbázisban.”
- (2) A központi elektronikus szolgáltató rendszer igénybevevőinek azonosításáról és az azonosítási szolgáltatásról szóló 224/2009. (X. 14.) Korm. rendelet 6. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(2) Az EGT más államának állampolgára az (1) bekezdés szerinti elektronikus űrlapot a közigazgatási felhasználásra alkalmas aláírásokra vonatkozó kormányrendelet alapján közigazgatási felhasználásra alkalmasnak minősített, más EGT-állam által felügyelt, vagy más EGT-állam területén jogszerűen működő önkéntes akkreditációs rendszer keretében tanúsított hitelesítési rend alapján kibocsátott aláírással is aláírhatja. Amennyiben adatai az 5. § (3) bekezdés szerinti nyilvántartásban nem szerepelnek, az ellenőrzés az aláírás érvényességére, valamint a tanúsítványban és az űrlapon egyaránt megtalálható adatok egyezésére terjed ki.”
- (3) A központi elektronikus szolgáltató rendszer igénybevevőinek azonosításáról és az azonosítási szolgáltatásról szóló 224/2009. (X. 14.) Korm. rendelet 13. §-a a következő új (2) és (3) bekezdéssel egészül ki, és a jelenlegi szöveg jelölése (1) bekezdésre változik:
„(2) Korlátozottan cselekvőképes személy ügyfélkapu nyitására önállóan is jogosult az általános szabályok szerint.
(3) A korlátozottan cselekvőképes személy az általános szabályok szerint nyitott ügyfélkapuján keresztüli eljárási jogosultságának vizsgálata az elektronikus közzolgáltatást nyújtó szervezet feladata.”
- (4) A központi elektronikus szolgáltató rendszer igénybevevőinek azonosításáról és az azonosítási szolgáltatásról szóló 224/2009. (X. 14.) Korm. rendelet 22. § (7) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(7) Amennyiben az örökösök az elhunyt nyilvántartott elektronikus levélcímére megküldött értesítés elküldésétől számított 25 munkanapon belül nem jelentkeznek, a regisztrációs adatbázis adatkezelője a felhívást az utolsó nyilvántartott lakcímről postán megismétli, és hirdetményt tesz közzé a kormányzati portál hirdetményi felületén az elhunyt nevének és utolsó ismert lakcímének közlésével.”
- 25. §** Az elektronikus közzolgáltatásról és annak igénybeviteléről szóló 225/2009. (X. 14.) Korm. rendelet 6. § (5) bekezdés c) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
(tartalmaznia kell az arra vonatkozó kérdéseket, hogy kéri-e a felhasználó)
„c) a döntésnek nem minősülő dokumentumok, iratok értesítési tárhelyére történő megküldését, vagy elegendő számára a 35. § (1) bekezdés c) pontja szerinti értesítés.”
- 26. §** (1) A Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala létrehozásáról, feladatairól és hatásköréről szóló 276/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: KHR) 14. § (1) és (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(1) A KEKKH a telekommunikációs és hálózatfenntartási feladatai körében ellátja:
a) a külön jogszabályban foglalt rendelkezések szerint az egységes digitális rádiótávközlő rendszer (EDR) működtetésével kapcsolatos feladatokat és az EDR szolgáltatásainak igénybeviteléhez szükséges szervezési feladatokat,
b) az EDR használatát biztosító virtuális magánhálózat menedzsment központ (VPN Központi Menedzser Szervezet) működtetését,
c) a fenntartott hálózatok szakmai minőség, biztonság, a terveknek való megfelelés és gazdaságosság szempontjából történő elemzését, értékelését,
d) a konkrét igények alapján a nemzetbiztonsági, igazságszolgáltatási, rendvédelmi, illetőleg védelmi igényeket kielégítő szervek részére távközlési és adatátviteli szolgáltatások nyújtását, ideértve az elektronikus kormányzati gerinchálózat (a továbbiakban: EKG) rendszert alhálózatának működtetését,
e) az önálló EDR virtuális magánhálózattal rendelkező szervezetek számára – igény esetén – a virtuális magánhálózat rendszergazdai feladatait, adatkapcsolati átjáró biztosítását az EKG-n keresztül az érintett intézmény informatikai rendszeréhez,

- f) az EDR szolgáltatásainak támogatása és helyes gyakorlat terjesztése érdekében szakfelügyeleti, műszaki-technikai és szervezési kérdésekben az igénybe vevő szervek támogatását,
- g) az EDR rendszeres informatikai, információ-technológiai és biztonsági felülvizsgálatát.
- (2) A KEKKH segíti az egységes európai sürgősségi hívószámra (112) alapozott Európai Segélyhívó Rendszer és az erre alapozott tevékenységirányító rendszerek együttműködését.”
- (2) A KHR 14. §-a a következő (5) bekezdéssel egészül ki:
„(5) A KEKKH részt vesz az EKG és az informatikai közháló működtetésében.”
- (3) A KHR 16/C. § (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(3) A KEKKH ellátja az integrált ügyintézési és tájékoztatási pont működtetésével összefüggő, külön kormányrendeletben meghatározott feladatokat, és részt vesz egyablakos ügyfélközpontú közigazgatási szolgáltatások nyújtásában.”
- (4) A KHR 16/C. § (5) bekezdés a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
(A KEKKH)
„a) külön jogszabályban foglaltak szerint működteti a közigazgatási feladatainak ellátásához szükséges nyilvános kulcsú infrastruktúra elemeket,”
- (5) A KHR. 16/C. § (6) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(6) A KEKKH ellátja – az APEH kivételével – a közigazgatási szervek hatósági eljárásaiban használt, elektronikusan kitölthető űrlapok logikai és formai ellenőrzési, minőségbiztosítási feladatait, az űrlapok tervezéséhez informatikai, megjelenítési szakmai támogatást nyújt; továbbá gondoskodik az elektronikus közszolgáltatást nyújtó szervezetek elektronikus űrlapjainak a központi rendszerben történő megjelenítéséről. A KEK KH ellenőrzési és minőségbiztosítási feladata nem terjed ki az űrlapok szakmai tartalmára, annak meghatározása a tervező szervezet felelőssége.”

- 27. §** (1) A közigazgatási hatósági eljárásokban felhasznált elektronikus aláírásokra és az azokhoz tartozó tanúsítványokra, valamint a tanúsítványokat kibocsátó hitelesítésszolgáltatókra vonatkozó követelményekről szóló 194/2005. (IX. 22.) Korm. rendelet hatályát veszti.
- (2) A központi elektronikus szolgáltató rendszer igénybevevőinek azonosításáról és az azonosítási szolgáltatásról szóló 224/2009. (X. 14.) Korm. rendelet 6. § (1) bekezdés b) pontja hatályát veszti.
- (3) A központi elektronikus szolgáltató rendszer igénybevevőinek azonosításáról és az azonosítási szolgáltatásról szóló 224/2009. (X. 14.) Korm. rendelet 11. § (7) és (8) bekezdése nem lép hatályba.
- (4) A rendelet hatálybalépését követő napon a rendelet 23–27. §-a hatályát veszti.

Bajnai Gordon s. k.,
miniszterelnök

A Kormány 79/2010. (III. 25.) Korm. rendelete az egészségügyi államigazgatási szerv eljárásában kiszabott egészségügyi bírság megfizetésének részletes szabályairól

A Kormány az egészségügyi hatósági és igazgatási tevékenységről szóló 1991. évi XI. törvény 15. § (12) bekezdés a) pontjában kapott felhatalmazás alapján, az Alkotmány 35. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

- 1. §** Az egészségügyi bírságot az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat azon regionális intézetének a Magyar Államkincstárnál vezetett, az 1. melléklet szerinti előirányzat-felhasználási keretszámlájára kell átutalással vagy készpénzátutalással megfizetni, amelynek illetékességi területén működő kistérségi intézet a bírságot kiszabta.
- 2. §** Ez a rendelet 2010. április 1-jén lép hatályba.

Bajnai Gordon s. k.,
miniszterelnök

1. melléklet a 79/2010. (III. 25.) Korm. rendelethez

Számlaszámok

	A	B
1.	Intézet	Pénzforgalmi számlaszám
2.	ÁNTSZ Dél-alföldi Regionális Intézete	10026005-00290201-00000000
3.	ÁNTSZ Észak-alföldi Regionális Intézete	10045002-00290184-00000000
4.	ÁNTSZ Észak-magyarországi Regionális Intézete	10035003-00290177-00000000
5.	ÁNTSZ Nyugat-dunántúli Regionális Intézete	10033001-00290218-00000000
6.	ÁNTSZ Dél-dunántúli Regionális Intézete	10039007-00290225-00000000
7.	ÁNTSZ Közép-dunántúli Regionális Intézete	10048005-00290256-00000000
8.	ÁNTSZ Közép-magyarországi Regionális Intézete	10032000-00290160-00000000

A Kormány 80/2010. (III. 25.) Korm. rendelete az egyes kormányrendeleteknek a pénzügyi szolgáltatás közvetítésével összefüggő módosításáról

A Kormány a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 235. § (1) bekezdés a) és e) pontjában és – a 8. § tekintetében – a Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetéséről szóló 2000. évi CXXXIII. törvény 42. §-ában kapott felhatalmazás alapján, az Alkotmány 35. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

- 1. §** A pénzváltási tevékenységről szóló 297/2001. (XII. 27.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 1. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(1) E rendelet hatálya kiterjed a pénzváltási tevékenységet végző hitelintézetre, valamint a pénzváltási tevékenységet közvetítőre (a továbbiakban együtt: pénzváltó).”
- 2. §** Az R. 3. § (1)–(3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(1) A pénzváltási tevékenységet közvetítőnek az engedély iránti kéreleméhez – a (4) bekezdésben foglaltak figyelembevételével – mellékelni kell:
a) a kérelmező alapító okiratát,
b) a kérelmező bejegyzéséről szóló cégbíróági végzést – ennek hiányában a bejegyzés iránti kérelmet, annak igazolásával együtt, hogy a bejegyzés iránti kérelmet a cégbíróság átvette – vagy már bejegyzett cég esetében harminc napnál nem régebbi cégkivonatot,
c) harminc napnál nem régebbi igazolást arra vonatkozóan, hogy az alapításban részt vevő személynek, már működő cég esetén a kérelmezőnek az adóhatósággal, vámhatósággal, illetve a társadalombiztosítási szervvel szemben tartozása nincs,
d) a tervezett működési terület (országos kiterjedésű vagy meghatározott területi egységre korlátozott) meghatározását tartalmazó iratot,
e) a kérelmező szervezeti felépítésének, az irányítási, döntési és ellenőrzés rendjének bemutatását, ha ezeket az alapító okirat részletesen nem tartalmazza,
f) a középtávú – az első három évre vonatkozó – üzleti tervet,
g) annak igazolását, hogy a kérelmező rendelkezik a pénzváltási tevékenység végzéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételekkel,
h) a folytatni kívánt pénzváltási tevékenységre vonatkozó, a hitelintézet által jóváhagyott általános szerződési feltételeket is tartalmazó üzletszabályzatot,
i) nyilatkozatot arra vonatkozóan, hogy a pénzváltási tevékenységét mikor kívánja megkezdeni,
j) nyilatkozatot arról, hogy a jogszabályban meghatározott adatszolgáltatások teljesítésére felkészült.

(2) A közvetítőnek a kérelem előterjesztésekor rendelkeznie kell egy hitelintézettel kötött pénzváltási tevékenység közvetítésére irányuló megbízási szerződéssel. A megbízási szerződés megkötése előtt a hitelintézet köteles meggyőződni arról, hogy a közvetítő megfelel az (1) és (3) bekezdésben, valamint 10–14. §-ban foglalt feltételeknek.

(3) A közvetítőnek az (1) bekezdés e) és f) pontjaiban előírt feltételt akkor kell teljesíteni, ha a pénzváltási tevékenységet kizárólagos tevékenységként kívánja gyakorolni.”

- 3. §** (1) Az R. 10. § (2) és (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(2) A pénzváltási tevékenységet közvetítő az (1) bekezdés a) pontjában említett feltétel meglétét az ingatlanra vonatkozó tulajdonjog és az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezhető más, használati jog esetében a földhivatal által kiállított tulajdoni lappal, bérleti jog esetén bérleti szerződéssel köteles igazolni. Ha a kérelmező – ide nem értve a bérleti jogot – az adatokat nem mellékeli, a Felügyelet adatszolgáltatási kérelemmel fordul a szükséges adatokról nyilvántartást vezető magyarországi hatósághoz.
(3) A pénzváltási tevékenységet közvetítőnek az (1) bekezdés d) pontjában említett feltétel meglétét valamelyik távközlési szolgáltatóval kötött szolgáltatási szerződéssel köteles igazolni.”
- (2) Az R. 10. § (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(5) Az (1) bekezdésnek g) pontjának megfelelő technikai eszköz telepítését a pénzváltási tevékenységet közvetítőnek a rendszer telepítőjével vagy üzemeltetőjével kötött szerződéssel kell igazolnia.”
- 4. §** Az R. 14. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
„14. § A közvetítőt megbízó hitelintézet köteles a pénzváltó pénztári nyitvatartási ideje alatt a pénzváltási tevékenységhez szükséges váltási készletet folyamatosan biztosítani.”
- 5. §** Az R. 15. és 16. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
„15. § (1) A pénzváltási tevékenységet közvetítő az általa alkalmazott árfolyamokat a hitelintézettel kötött megbízási szerződésben rögzített módon állapítja meg.
(2) A közvetítő belső utasításban köteles szabályozni az árfolyam-meghatározás módját, és megjelölni az árfolyam-megállapításért felelős személyeket.
(3) A pénzváltó köteles öt évig megőrizni az árfolyamjegyzékeket.
16. § A pénzváltási tevékenységet közvetítő az euróra és az amerikai dollárra valutaárfolyamot köteles jegyezni.”
- 6. §** Az R. 19. § (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(4) A pénzváltási tevékenységet közvetítő vállalkozásnak a számvitelről szóló törvény szerinti napi készpénz záró állomány maximális mértékének, illetve havi szintű átlagának megállapítása során nem kell figyelembe vennie az e tevékenység során birtokába került, a megbízót megillető készpénzállomány elkülönített nyilvántartásban szereplő, kötelezettséggént kimutatott összegét.”
- 7. §** Az R. 26. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
„26. § (1) A hitelintézet belső ellenőrzése köteles legalább évente megvizsgálni, hogy a pénzváltási tevékenységét közvetítő e tevékenységét a jogszabályoknak, illetőleg a szerződésben foglaltaknak megfelelően végzi-e.
(2) A hitelintézet felelős azért, hogy a pénzváltási tevékenységét közvetítő e tevékenységét a jogszabályi előírások betartásával és a tőle elvárható gondossággal végezze. A hitelintézetnek haladéktalanul jelentenie kell a Felügyelet részére, amennyiben a közvetítő e tevékenysége jogszabályba vagy a szerződésbe ütközik.”
- 8. §** A hallgatói hitelrendszerről és a Diákhitel Központról szóló 86/2006. (IV. 12.) Korm. rendelet 25. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(1) A Diákhitel Központ a hallgatói hitelrendszer működtetését és a hallgatói hitelek folyósítását végzi. E célok elérése érdekében szükséges tevékenységeken kívül elsődleges célja és alapvető feladatai teljesítésének veszélyeztetése nélkül adatfeldolgozó és a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvényben meghatározott ügynöki tevékenységet is folytathat az adatvédelmi jogszabályok figyelembevételével és a tulajdonosi jogok gyakorlójának jóváhagyásával.”

9. § Hatályát veszti az R. 2. § (3) bekezdése.
10. § (1) E rendelet a kihirdetését követő harmadik napon lép hatályba.
(2) E rendelet a hatálybalépését követő napon hatályát veszti.

Bajnai Gordon s. k.,
miniszterelnök

A Kormány 81/2010. (III. 25.) Korm. rendelete a független pénzügyi szolgáltatás közvetítői felelősségbiztosítási szerződés tartalmi követelményeiről

A Kormány a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 235. § (1) bekezdés m) pontjában kapott felhatalmazás alapján, az Alkotmány 35. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

1. § (1) A független közvetítői felelősségbiztosítási szerződésnek (a továbbiakban: szerződés) tartalmaznia kell, hogy a pénzügyi szolgáltatást igénybevevő vagy igénybe venni szándékozó ügyfélnek okozott olyan kárra terjed ki a biztosítási kockázat viselése, amelyért a tevékenységet végző (a továbbiakban: biztosított) jogszabály szerint felelős.
(2) A szerződésnek tartalmaznia kell, hogy a biztosítási kockázat viselése a biztosított alkalmazottja, illetőleg megbízottja által okozott kárra is kiterjed, amennyiben a kár az (1) bekezdésben foglalt tevékenység eredményeképpen keletkezik.
2. § A szerződésnek tartalmaznia kell a biztosítási összeghatárt.
3. § (1) A szerződés a biztosított szándékos károkozásáért való helytállási kötelezettséget kizárhatja.
(2) A szerződésben rögzíteni kell a biztosító helytállási kötelezettségének időbeli hatályára vonatkozó rendelkezéseket.
(3) A biztosító (2) bekezdés szerinti helytállási kötelezettségének legalább az olyan biztosítási eseményekre ki kell terjednie, amelyeket a szerződés hatálya alatt okoztak és amelyek a szerződés hatálya alatt bekövetkeztek, továbbá azokat a szerződésben meghatározottak szerint bejelentették.
(4) A szerződésben a szerződés megszűnése esetében a biztosítási esemény bejelentésére a megszűnéstől számított legalább kilencven napos bejelentési időt kell meghatározni.
4. § (1) Amennyiben a felek önrészesedésben állapodnak meg, a szerződésben rögzíteni kell az erre vonatkozó rendelkezéseket.
(2) Az önrészesedés mértéke káreseményenként a 10%-ot nem haladhatja meg.
(3) Az önrészesedés a biztosító által fedezetbe vont kártérítésnek az a része, amelyért a biztosított maga köteles helytállni.
5. § Ez a rendelet a kihirdetését követő nyolcadik napon lép hatályba.

Bajnai Gordon s. k.,
miniszterelnök

A Kormány 82/2010. (III. 25.) Korm. rendelete a betéti kamat és az értékpapírok hozama számításáról és közzétételéről

A Kormány a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 235. § (1) bekezdés c) pontjában, a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény 451. § (1) bekezdés m) pontjában, valamint a 11. § tekintetében a Magyar Köztársaság 2000. évi költségvetéséről szóló 1999. évi CXXV. törvény 91. § (1) bekezdés e) pontjában kapott felhatalmazás alapján, az Alkotmány 35. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

1. Általános rendelkezések

- 1. §** E rendelet hatálya kiterjed
- a betéti kamatláb számítására vonatkozó rendelkezések tekintetében a hitelintézetre, valamint
  - az értékpapír hozamszámítására vonatkozó rendelkezések tekintetében a befektetési vállalkozásra, a hitelintézetre, a befektetési alapkezelőre, valamint mindazon szervezetre, amely törvényi felhatalmazás alapján forgalmazó igénybevétele nélkül jogosult saját kibocsátású értékpapírt forgalomba hozni.
- 2. §** E rendelet alkalmazásában
- betét*: a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 2. melléklete I/2. pontjában meghatározott betét;
  - betéti kamat*: a betétszerződésben, takarékbetét-szerződésben a betétesnek a betétösszeg visszafizetésén felül megfizetni ígért kamat;
  - kereskedelmi kommunikáció*: a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvényben ekként meghatározott fogalom.

2. Az egységesített betéti kamatláb mutató számítása

- 3. §**
- (1) A hitelintézetnek üzletszabályzatában az egyes általa kínált betéti szerződések esetében rögzített kamatszámítási módszeren kívül az egységesített betéti kamatláb mutatót (a továbbiakban: EBKM) is ki kell számítani, és azt a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel a 6–7. §-ban meghatározott módon közzé kell tennie.
  - (2) Egy ügyfélre kialakított egyedi betéti módozat esetén a hitelintézet az EBKM-et köteles kiszámítani, és annak értékét a szerződésben szerepeltetni.
  - (3) Ha a betét lejáratáig hátralévő lekötési idő 365 napnál kevesebb, az EBKM kiszámítására az 1. mellékletben meghatározott képletet kell alkalmazni.
  - (4) Ha a betét lejáratáig hátralévő lekötési idő legalább 365 nap, valamint le nem kötött, illetve határozatlan időre lekötött betét esetén az EBKM kiszámítására a 2. mellékletben meghatározott képletet kell alkalmazni.
  - (5) Ha a betét befizetése több részletben történik, a 3. mellékletben meghatározott képletet kell alkalmazni.
- 4. §**
- (1) Ha a betéti kamatláb a szerződés alapján változó kamatláb, de annak mértéke az EBKM kiszámításakor nem határozható meg, az EBKM számításánál az utolsó ismert kamatlábat kell alkalmazni a betéti szerződés lejáratáig.
  - (2) Határozatlan időre lekötött, automatikusan megújuló vagy le nem kötött betét esetén a lekötési időt egy évnek kell tekinteni, a hitelintézet azonban jogosult az általa jellemzőnek tartott lekötési időre vonatkozóan kiszámított mutatót is közzétenni.
  - (3) A mutató számítása során a szerződésben rögzített lekötési időt kell figyelembe venni.
  - (4) Lakás-takarékpénztár esetén a kereskedelmi kommunikációban az EBKM értékét havi 20 000 forint folyamatos betételhelyezést feltételezve kell meghatározni.
- 5. §** Az EBKM számításánál a kamatösszegben csak a ténylegesen kifizetendő (jóváírandó) összeg vehető figyelembe. Ha a kifizetendő kamatot bármilyen jogcímen (pl. jutalék, díj) – ide nem értve az adófizetési kötelezettséget – levonás terheli, akkor a kamatösszeget a levonás összegével csökkenteni kell.

3. A betéti kamatláb közzététele

- 6. §**
- (1) A hitelintézetnek az ügyfélfogadásra nyitva álló helyiségében kifüggesztett üzletszabályzatában közzé kell tenni:
    - a) a kamatszámítás képletét;
    - b) a kamatozás kezdő és utolsó napját;
    - c) a kamatjöváírás időpontját (időpontjait);
    - d) a lejárat előtti felvét feltételeit;
    - e) minden olyan tényt, információt, feltételt, amely kihatással van a kifizetett összegre a futamidő alatt, lejáratkor vagy a futamidő után;
    - f) a rövidítés feltüntetésével, százalékos formában, két tizedesjegy pontossággal az EBKM-et.
  - (2) A betéti szerződés megkötésére vonatkozó ajánlatban és kereskedelmi kommunikációban fel kell hívni a figyelmet arra, hogy a betéti szerződés részletes leírását az üzletszabályzat tartalmazza.
  - (3) Ha a betéti szerződés megkötésére vonatkozó ajánlatban vagy a betétre vonatkozó kereskedelmi kommunikációban szerepel a betét kamatlába vagy bármilyen költsége, közvetlenül ezt követően az EBKM mértékének is – a rövidítés feltüntetésével, két tizedesjegy pontossággal – szerepelnie kell legalább ugyanakkora méretben és megegyező megjelenítésben vagy jól érthetően el kell hangzania.
  - (4) Ha a betéthez állami támogatás kapcsolódik és a szerződés megkötésére vonatkozó ajánlatban vagy kereskedelmi kommunikációban szerepel a betét kamatlába, bármilyen költsége vagy az állami támogatás mértéke vagy összege, a támogatással és a támogatás nélkül számított EBKM értékét is meg kell adni.
- 7. §**
- (1) Ha a hitelintézet az EBKM számításánál valamilyen kedvezményt vesz figyelembe, és e kedvezmény valamilyen feltételtől függ (akár a hitelintézet, akár az ügyfél oldaláról), a kereskedelmi kommunikációnak legalább a részletes feltételek pontos elérhetőségét tartalmaznia kell.
  - (2) Kedvezményes kamattal meghirdetett, automatikusan megújuló betét esetén a szerződés megkötésére vonatkozó ajánlatnak és kereskedelmi kommunikációnak a kedvezményes EBKM értéke mellett a közzététel időpontjában hatályos kondíciós lista szerinti nem kedvezményes EBKM értékét is tartalmaznia kell.
  - (3) Ha a hitelintézet olyan összetett szolgáltatást kínál, ahol a betét mellett befektetési jegyet is kötelező vásárolni, a kereskedelmi kommunikációnak vagy a betéti szerződés megkötésére vonatkozó ajánlatnak a betétrészre vonatkozó EBKM értékét követően tartalmaznia kell – megegyező megjelenítésben – az alábbi szöveget: Az ajánlat másik elemét képező befektetési alap hozama az alaphoz lévő befektetési eszközök hozamától függően változó lehet. Az alap múltbeli hozama nem jelent garanciát a jövőbeni hozamra.

4. Az egységesített értékpapír hozam mutató számítása

- 8. §**
- (1) A hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok és – a (4) bekezdésben meghatározott esetben – a befektetési jegyek esetében, ha az értékpapír kamata vagy hozama a kibocsátó által a még hátralévő teljes futamidőre megállapításra került, a befektetési vállalkozás, a hitelintézet, a befektetési alapkezelő, valamint az a szervezet, amely törvény alapján forgalmazó igénybevétele nélkül jogosult saját kibocsátású értékpapírt forgalomba hozni, köteles kiszámítani, és a 9. §-ban meghatározott módon közzétenni az egységesített értékpapír hozam mutatót (a továbbiakban: EHM).
  - (2) Ha az értékpapír lejáratáig hátralévő futamidő 365 napnál kevesebb, az EHM kiszámítására a 4. mellékletben meghatározott képletet kell alkalmazni.
  - (3) Ha az értékpapír lejáratáig hátralévő futamidő legalább 365 nap, az EHM kiszámítására az 5. mellékletben meghatározott képletet kell alkalmazni.
  - (4) A befektetési alapkezelőnek az (1)–(3) bekezdést a hozamgaranciával vagy hozamvédelemmel ellátott, nyilvánosan forgalomba hozott befektetési alapok esetében kell alkalmaznia, ha a garantált vagy ígért, konkrét, számszerűsített hozam a még hátralévő teljes futamidőre megállapításra került. Az EHM számításakor ahol a 4. és 5. mellékletekben szereplő képletek kamatfizetést említenek, a garantált vagy ígért hozamot kell figyelembe venni.
  - (5) Az EHM számításánál a hozamösszegben csak a ténylegesen kifizetendő (jöváírandó) összeg vehető figyelembe. Ha a kifizetendő hozamot bármilyen jogcímen (pl. jutalék, díj) – ide nem értve az adófizetési kötelezettséget – levonás terheli, a hozamösszeget a levonás összegével csökkenteni kell.

5. Az értékpapírok hozamának közzététele

- 9. §** (1) A befektetési vállalkozásnak, a hitelintézetnek és a 8. § (4) bekezdésében meghatározott esetben a befektetési alapkezelőnek, valamint annak a szervezetnek, amely törvény alapján forgalmazó igénybevétele nélkül jogosult saját kibocsátású értékpapírt forgalomba hozni, az ügyfélfogadásra nyitva álló helyiségben ki kell függesztenie:
- az értékpapír-hozam számításának konkrét képletét;
  - a kamat- vagy hozamfizetés időpontjait;
  - a rövidítés feltüntetésével, százalékos formában, két tizedesjegy pontossággal az EHM értékét;
  - minden olyan tényt, információt, feltételt, amely kihatással van az értékpapír alapján kifizetett összegre.
- (2) Ha az értékpapírügyletre vonatkozó ajánlatban vagy kereskedelmi kommunikációban az ügyletre vonatkozó kamat, konkrét hozam vagy bármilyen költség megjelenik, közvetlenül ezt követően az EHM mértékének is – a rövidítés feltüntetésével, százalékos formában, két tizedesjegy pontossággal – szerepelnie kell legalább ugyanakkora méretben és megegyező megjelenítésben vagy jól érthetően el kell hangzania.

6. Záró rendelkezések

10. § Ez a rendelet 2010. június 11-én lép hatályba.

- 11. §** (1) A lakáscélú állami támogatásokról szóló 12/2001. (I. 31.) Korm. rendelet 12. § (12) bekezdésében az „a betéti kamat, az értékpapírok hozama és a teljes hiteldíj mutató számításáról és közzétételéről szóló 41/1997. (III. 5.) Korm. rendelet 6. §-ának” szövegrész helyébe az „a betéti kamat és az értékpapírok hozama számításáról és közzétételéről szóló kormányrendeletnek” szöveg lép.
- (2) A lakáscélú állami támogatásokról szóló 12/2001. (I. 31.) Korm. rendelet 13. § (4) bekezdésében az „a betéti kamat, az értékpapírok hozama és a teljes hiteldíj mutató számításáról és közzétételéről szóló 41/1997. (III. 5.) Korm. rendelet 6. §-ának” szövegrész helyébe az „a betéti kamat és az értékpapírok hozama számításáról és közzétételéről szóló kormányrendeletnek” szöveg lép.
- (3) A fiatalok, valamint a többgyermekes családok lakáscélú kölcsöneinek állami támogatásáról szóló 134/2009. (VI. 23.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdés 14. pontja a) alpontjában az „a betéti kamat, az értékpapírok hozama és a teljes hiteldíj mutató számításáról és közzétételéről szóló 41/1997. (III. 5.) Korm. rendelet 6. §-ának” szövegrész helyébe az „a betéti kamat és az értékpapírok hozama számításáról és közzétételéről szóló kormányrendeletnek” szöveg lép.
- (4) A fiatalok, valamint a többgyermekes családok lakáscélú kölcsöneinek állami támogatásáról szóló 134/2009. (VI. 23.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdés 14. pontja b) alpontjában az „a betéti kamat, az értékpapírok hozama és a teljes hiteldíj mutató számításáról és közzétételéről szóló 41/1997. (III. 5.) Korm. rendelet 6. §-ának” szövegrész helyébe az „a betéti kamat és az értékpapírok hozama számításáról és közzétételéről szóló kormányrendeletnek” szöveg lép.

12. § Hatályát veszti a betéti kamat, az értékpapírok hozama és a teljes hiteldíj mutató számításáról és közzétételéről szóló 41/1997. (III. 5.) Korm. rendelet.

- 13. §** (1) 2010. június 12-én hatályát veszti a 11–12. §.
- (2) Ez a § 2010. június 13-án hatályát veszti.

Bajnai Gordon s. k.,
miniszterelnök

1. melléklet a 82/2010. (III. 25.) Korm. rendelethez

Az EBKM kiszámításához a következő képletet kell alkalmazni, ha a lejáratig hátralévő futamidő 365 napnál kevesebb:

$$\text{Elhelyezett betét} = \frac{\sum_{i=1}^n (k + bv)_i}{r \cdot (t_i / 365)}$$

ahol

n: a kamatfizetések száma,

r: az EBKM értéke,

t_i: a betételhelyezés napjától az i-edik kifizetésig hátralévő napok száma,

(k+bv)_i: az i-edik kifizetéskor kifizetett kamat és betétösszeg visszafizetés összege.

2. melléklet a 82/2010. (III. 25.) Korm. rendelethez

Az EBKM kiszámításához a következő képletet kell alkalmazni, ha a lejáratig hátralévő futamidő legalább 365 nap:

$$\text{Elhelyezett betét} = \frac{\sum_{i=1}^n (k + bv)_i}{r \cdot (1 - r)^{(t_i / 365)}}$$

ahol

n: a kamatfizetések száma,

r: az EBKM értéke,

t_i: a betételhelyezés napjától az i-edik kifizetésig hátralévő napok száma,

(k+bv)_i: az i-edik kifizetéskor kifizetett kamat és betétösszeg visszafizetés összege.

3. melléklet a 82/2010. (III. 25.) Korm. rendelethez

Az EBKM számításához a következő képletet kell alkalmazni, ha a betét befizetése több részletben történik:

$$\sum_{i=1}^n \frac{B_i}{(1 - r)^{(t_i / 365)}} = \sum_{j=1}^m \frac{K_j}{(1 - r)^{(t_j / 365)}}$$

n = a betétfizetések száma,

B_i = az i-edik betétfizetés összege,

t_i = az első betételhelyezés napjától az i-edik betétfizetésig hátralévő napok száma,

r = az EBKM értéke,

m = a kifizetések száma,

t_j = az első betételhelyezés napjától a j-edik kifizetésig hátralévő napok száma,

K_j = a j-edik kifizetés összege.

4. melléklet a 82/2010. (III. 25.) Korm. rendelethez

Az EHM kiszámításához a következő képletet kell alkalmazni, ha a lejáratig hátralévő futamidő 365 napnál kevesebb:

$$\text{Eladási ár} = \sum_{i=1}^n \frac{(k + tt)_i}{1 + r \cdot (t_i / 365)}$$

ahol:

n: a kamatfizetések száma,

r: az EHM értéke,

t_i: a vásárlás napjától az i-edik kifizetésig hátralévő napok száma,

(k+tt)_i: az i-edik kifizetéskor kifizetett kamat és tőketörlesztés összege.

5. melléklet a 82/2010. (III. 25.) Korm. rendelethez

Az EHM kiszámításához a következő képletet kell alkalmazni, ha a lejáratig hátralévő futamidő legalább 365 nap:

$$\text{Eladási ár} = \sum_{i=1}^n \frac{(k + tt)_i}{(1 + r)^{(t_i / 365)}}$$

ahol:

n: a kamatfizetések száma,

r: az EHM értéke,

t_i: a vásárlás napjától az i-edik kifizetésig hátralévő napok száma,

(k+tt)_i: az i-edik kifizetéskor kifizetett kamat és tőketörlesztés összege.

A Kormány 83/2010. (III. 25.) Korm. rendelete a teljes hiteldíj mutató meghatározásáról, számításáról és közzétételéről

A Kormány a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. törvény 30. § a) pontjában kapott felhatalmazás alapján, az Alkotmány 35. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

1. Általános rendelkezések

- 1. §** E rendelet előírásait a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. törvény (a továbbiakban: Fhtv.) hatálya alá tartozó hitel és pénzügyi lízing (a továbbiakban együtt: hitel) esetén kell alkalmazni.
- 2. §** (1) E rendelet alkalmazásában:
1. *devizahitel*: forinttól eltérő pénznemben folyósított és törlesztett hitel;
  2. *deviza alapú hitel*: devizában nyilvántartott, de forintban folyósított vagy törlesztett hitel;
  3. *kereskedelmi kommunikáció*: a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvényben ekként meghatározott fogalom;

4. *kereskedelmi kölcsön*: az egymással áruszállítási vagy szolgáltatási jogviszonyban álló vállalkozások vagy természetes személyek által e jogviszonyra tekintettel adott halasztott fizetés vagy előleg, ide nem értve a pénzügyi intézmény által kötött ilyen ügyleteket.
- (2) E rendeletben nem meghatározott fogalmak értelmezése tekintetében az Fhtv. rendelkezéseit kell alkalmazni.

2. A teljes hiteldíj mutató meghatározására és számítására vonatkozó szabályok

- 3. §** (1) A teljes hiteldíj mutató (a továbbiakban: THM) számításánál figyelembe kell venni a fogyasztó által a hitelszerződés és a lízingszerződés (a továbbiakban együtt: hitelszerződés) kapcsán fizetendő összes díjat (ideértve a kamatot, díjat, jutalékot, költséget és adót), valamint a hitelhez kapcsolódó járulékos szolgáltatások költségeit, ha a hitelező vagy a lízingbe adó (a továbbiakban együtt: hitelező) számára ismertek, továbbá a szolgáltatás igénybevételét a hitelszerződés megkötéséhez vagy ajánlat szerinti megkötéséhez a hitelező előírja, ideértve különösen
- a fogyasztó által felajánlott fedezet értébecslésének díját,
  - építésnél a helyszíni szemle díját,
  - a számlavezetés és a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz használatának költségeit és a fizetési műveletekkel kapcsolatos egyéb költségeket a (3) bekezdés f) pontjában foglalt kivétellel,
  - a hitelközvetítőnek fizetendő díjat,
  - az ingatlan-nyilvántartási eljárás díját, valamint
  - a biztosítás és garancia díját a 7. § (2) bekezdésben foglalt kivétellel.
- (2) Az (1) bekezdés c) pontjának alkalmazásánál, ha a fogyasztó által igényelt számlatípus még nem ismert, a hitelezőnél elérhető legkedvezőbb feltételekkel kínált számlatípust kell figyelembe venni, amelynek igénybevételéhez a hitelhez nem kapcsolódó feltételek teljesítése nem szükséges.
- (3) A THM számításánál nem vehető figyelembe:
- a prolongálás (futamidő hosszabbítás) költsége,
  - a késedelmi kamat,
  - egyéb olyan fizetési kötelezettség, amely a szerződésben vállalt kötelezettség nem teljesítéséből származik,
  - a közjegyzői díj,
  - kereskedelmi kölcsön vagy kapcsolt hitelszerződés esetén a fogyasztó által a termékek vagy szolgáltatások megvételéért fizetett – a vételáron felüli – díj függetlenül attól, hogy készpénzzel vagy hitelből fizeti, valamint
  - a számlavezetés és a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz használatának költségei és a fizetési műveletekkel kapcsolatos egyéb költségek, ha a számla fenntartását a hitelező nem írja elő az adott hitelszerződéshez és költségeit a fogyasztóval kötött szerződésben egyértelműen és külön feltüntették.
- 4. §** (1) A THM számításánál azt kell figyelembe venni, hogy a hitelszerződés a szerződés szerinti futamidő alatt a szerződés szerint kerül teljesítésre.
- (2) A THM kiszámításánál a következő számítási módszert kell alkalmazni:
- ha a hitelszerződés nem határozza meg a hitel lehívásának időpontját, a teljes hitelösszeget azonnal lehívottnak kell tekinteni;
  - ha a szerződés alapján a kamat és más díj mértéke változó, de azok mértéke nem határozható meg a kiszámításkor, a számítás során az utolsó ismert kamatot és díjat változatlanul kell tekinteni a futamidő végéig;
  - ha a visszafizetés ütemezése nincs meghatározva, akkor a hitel lejáratú időtartamát egy évnek kell tekinteni és tizenkét egyenlő részletben, havonta történő törlesztéssel kell számolni;
  - ha a hitelszerződés különböző módokat biztosít a lehívásra, amelyekhez eltérő kamatok és díjak kapcsolódnak, a teljes hitelösszeget az adott hiteltípusnál leggyakoribb lehívási módra alkalmazandó legmagasabb kamattal és díjjal kell figyelembe venni;
  - ha a hitelszerződés szerint a fogyasztó szabadon hívhatja le a hitelt, de a szerződés a lehívás különböző módjainál összegre és időtartamra vonatkozó korlátokat tartalmaz, a hitelt a legkorábbi időpontban lehívottnak kell tekinteni a korlátok figyelembevételével;
  - ha a visszafizetés ütemezése meghatározott, de a törlesztőrészek, lízingdíjak (a továbbiakban együtt: törlesztőrészlet) összege változó lehet, a szerződésben meghatározott legalacsonyabb törlesztőrészletet kell figyelembe venni, hitelkártyák esetén az egyes elszámolási időszakokat követő türelmi időszakok végén a nyilvánosan meghirdetett minimális törlesztésekkel és a futamidő végén a fennmaradó teljes tartozás megfizetésével kell számolni;

- g) e bekezdés eltérő rendelkezése hiányában, ha a hitelszerződés több lehívási és törlesztési időpontot tartalmaz, a legkorábbi időpontot kell figyelembe venni;
- h) ha a hitel legmagasabb összegéről még nem állapodtak meg, azt 375 000 forintnak kell tekinteni;
- i) fizetési számlához kapcsolódó hitel esetén a teljes hitelösszeget a hitelszerződés teljes időtartamára lehívottnak kell tekinteni, a hitelszerződés időtartamát – ha az nincs meghatározva – három hónapnak kell tekinteni;
- j) ha a hitelszerződés szerint a hitel kamata az első időszakra rögzített kamat, ezt követően új kamatot fognak megállapítani, amit rendszeres időközönként hozzáigazítanak a megállapodás szerinti mutatóhoz, a rögzített kamatozású időszakot követően a megállapodás szerinti mutatónak a THM kiszámításakor érvényes értékén alapuló kamattal, mint változatlan kamattal kell számolni;
- k) ha a hitelező egy korlátozott időtartamra vagy összegre eltérő, kedvezményes kamatot és díjat számít fel, a THM kiszámításakor érvényes nem kedvezményes kamatot és a díjat kell figyelembe venni a hitelszerződés teljes időtartamára a THM értékének meghatározásakor.

- 5. §**
- (1) A THM értékének meghatározására az 1. melléklet szerinti képletet kell alkalmazni.
  - (2) Az 1. mellékletben meghatározott képletet az alábbiak figyelembevételével kell alkalmazni:
    - a) a felek által különböző időpontokban teljesített törlesztések és folyósítások összege és azok teljesítési ideje eltérő lehet;
    - b) a kezdő időpont az első hitelfolyósítás időpontja; hitelkártya esetén a kezdő időpont a hitelező által nyilvánosan meghirdetett elszámolási időszak első napja;
    - c) a kiszámítás során használt időtartamokat években vagy töredékekben kell kifejezni;
    - d) egy évet 365 napból (vagy szökőév esetén 366 napból), 52 hétből vagy tizenkét egyenlő hosszúságú hónapból állónak kell tekinteni, egy ilyen hónapot 30,41666 napból állónak kell tekinteni függetlenül attól, hogy szökőévről van-e szó;
    - e) a számítás eredményét százalékos formában, legalább egy tizedesjegy pontossággal kell meghatározni.
- 6. §**
- (1) Deviza alapú hitel esetén, ha a folyósítás és a törlesztés is forintban történik, az 1. mellékletben meghatározott képletnél a hitelező és a fogyasztó által teljesített fizetéseket forintban kell számításba venni a hitelrészletet a hitelező által az adott ügyletre folyósításnál alkalmazott, a törlesztőrészletet és a díjfizetést a törlesztésnél alkalmazott
    - a) a szerződésben a szerződés megkötését megelőző 30. napnál nem régebbi devizaárfolyam,
    - b) a kereskedelmi kommunikációban a tárgynegyedévet megelőző hónap 1. munkanapján érvényes devizaárfolyamfigyelembevételével.
  - (2) Deviza alapú hitel esetén, ha a folyósítás vagy a törlesztés devizában történik, az 1. mellékletben meghatározott képletnél a devizában teljesített fizetéseket forintban kell számításba venni a szerződésben 30 napnál nem régebbi, a kereskedelmi kommunikációban a tárgynegyedévet megelőző hónap 1. munkanapján érvényes, a Magyar Nemzeti Bank hivatalos deviza-középfolyama figyelembevételével.
  - (3) Devizahitel esetén a forintban fizetendő díjakat a THM meghatározásakor a hitel devizanemében kell számításba venni a szerződésben 30 napnál nem régebbi, a kereskedelmi kommunikációban a tárgynegyedévet megelőző hónap 1. munkanapján érvényes, a hitelező által az adott ügyletnél a díjfizetésre alkalmazott devizaárfolyam figyelembevételével.
  - (4) Devizahitel és deviza alapú hitel esetén a szerződésben fel kell tüntetni, hogy a THM meghatározása a forint fizetések vagy a kölcsön devizanemében teljesített fizetések alapján történt-e, továbbá a fizetések más devizanemre történő átszámításánál figyelembe vett devizaárfolyam érvényességének napját.

3. Jelzáloghitelre vonatkozó különös szabályok

- 7. §**
- (1) Jelzáloghitel és ingatlanlízing (a továbbiakban együtt: jelzáloghitel) esetén az 1. mellékletben meghatározott képletet az alábbiak figyelembevételével kell alkalmazni:
    - a) állami kamattámogatással nyújtott jelzáloghitelnél az állam által átvállalt összeget nem kell figyelembe venni a támogatás jogszabályban meghatározott időtartamáig,
    - b) az ingatlan készülségi fokának függvényében szakaszosan, de előre nem meghatározható időpontokban folyósított jelzáloghitel esetén úgy kell tekinteni, hogy az egész hitel az első hitelfolyósítás időpontjában kerül kifizetésre,

- c) az ingatlan készültségi fokának függvényében, de előre nem meghatározható időpontokban tartott helyszíni szemléknél úgy kell tekinteni, hogy a helyszíni szemlék várható díja az első hitelfolyósítás időpontjában kerül kifizetésre,
  - d) ha a hitelező a jelzáloghitelt vagy az ingatlanon alapított önálló zálogjogot egy jelzálog-hitelintézetnek adja el, az eladásig terjedő időszakot 2 hónapnak kell tekinteni,
  - e) ha a helyszíni szemlék száma előre nem határozható meg, két szemle díját kell figyelembe venni.
- (2) Jelzáloghitel esetén a hitelhez szükséges vagyonbiztosítás díját a THM számításánál nem kell figyelembe venni.

- 8. §**
- (1) Lakás-előtakarékossági szerződéssel vagy életbiztosítási szerződéssel kombinált jelzáloghitel esetén a THM értékének meghatározásakor a fogyasztó által a lakás-takarékpénztárnak vagy a biztosítónak teljesített befizetéseket is figyelembe kell venni a (2)–(5) bekezdésben foglaltaknak megfelelően.
  - (2) A lakás-takarékpénztárnak vagy a biztosítónak történő fizetéseket a fogyasztó szerződése szerinti gyakorisággal kell figyelembe venni azzal, hogy azok esedékességének napjaként a hitelezőnek járó törlesztés esedékességének napját kell tekinteni.
  - (3) Lakás-előtakarékossági szerződéssel kombinált jelzáloghitel esetén a THM meghatározásakor a lakás-takarékpénztártól történő hitelfelvétellel nem kell számolni és a lakás-takarékpénztárnak fizetendő számlanyitási díjnak a megtakarítási részre eső összegét kell figyelembe venni.
  - (4) Befektetési egységhez kötött életbiztosítással kombinált jelzáloghitel esetén a THM meghatározásakor a befektetés várható hozamát nullának kell tekinteni.
  - (5) Életbiztosítási szerződéssel kombinált jelzáloghitel esetén, ha az életbiztosítási szerződés indexálást tartalmaz, az indexált díjat kell figyelembe venni a THM meghatározásakor.

4. A kereskedelmi kommunikációra vonatkozó szabályok

- 9. §**
- (1) Ha a kereskedelmi kommunikációban szerepel a THM, annak értékét az alábbi feltételekkel nyújtott, egyenletes törlesztésű hitelre kell meghatározni:
    - a) a lakás-takarékpénztár által nyújtott hitelnél a hitel összege 1 millió forint, futamideje 5 év,
    - b) más hitelező által nyújtott jelzáloghitelnél a hitel összege 5 millió forint, futamideje 20 év,
    - c) hitelkártya és fizetési számlához kapcsolódó hitel esetén a hitel összege 375 000 forint, futamideje 1 év,
    - d) 1 millió forintos összeghatárig nyújtott – az a)–c) pontba nem tartozó – hitelnél a hitel összege 500 000 forint, futamideje 3 év,
    - e) 1 millió forint feletti – az a)–c) pontba nem tartozó – hitelnél a hitel összege 3 millió forint, futamideje 5 év.
  - (2) Nem egyenletes törlesztésű hitelnél is alkalmazni kell az (1) bekezdésben meghatározott feltételeket, de ebben az esetben az eltérő törlesztési módot feltűnő módon jelezni kell.
  - (3) Ha az adott hitel a hitelező nem nyújtja az (1) bekezdésben meghatározott feltételekkel és a hitelező által kínált feltételek érdemben attól eltérőek, abban az esetben a THM számításakor az (1) bekezdésben említett feltételekhez legközelebbi – a hiteltípusra létező – összeget és futamidőt kell figyelembe venni. Ezt a kereskedelmi kommunikációban feltűnő módon jelezni kell.
  - (4) Az (1) bekezdés alkalmazásában egyenletes törlesztésű hitel az a legfeljebb 6 hónapos türelmi idejű hitel, amelynek visszafizetése havonta, azonos összegű törlesztéssel történik. Azonos összegű törlesztés alatt értendő minden olyan kölcsöntörlesztés, amely esetében a tőketörlesztési időszakban a tőketörlesztés és a kamat forintban vagy devizában meghatározott együttes összege állandó.
- 10. §**
- (1) Ha a jelzáloghitelre vonatkozó kereskedelmi kommunikációban szerepel a hitel kamata, bármilyen költsége, törlesztőrészelete vagy ezekkel összefüggésbe hozható bármilyen utalás, közvetlenül ezt követően a THM értékének is – a rövidítés feltüntetésével – szerepelnie kell legalább ugyanakkora méretben és megegyező megjelenítésben vagy jól érthetően el kell hangzania.
  - (2) A jelzáloghitelre vonatkozó nyilvános tájékoztatónak és ajánlattételnek feltűnő módon tartalmaznia kell a THM értékét azzal a kiegészítéssel, hogy
    - a) a THM meghatározása az aktuális feltételek és a hatályos jogszabályok figyelembevételével történt, a feltételek változása esetén a mértéke módosulhat,
    - b) a THM mutató értéke nem tükrözi a hitel árfolyamkockázatát,
    - c) a THM mutató értéke nem tükrözi a hitel kamatkockázatát.

- (3) A (2) bekezdés b) pontját deviza alapú kölcsönöknél, c) pontját változó kamatozású kölcsönöknél kell alkalmazni.
- (4) Lakás-előtakarékossági szerződéssel kombinált jelzáloghitel esetén a kereskedelmi kommunikációban a THM értékét a legrövidebb megtakarítási idejű lakás-takarékpénztári termék figyelembevételével, havi 20 ezer forint folyamatos betételhelyezést feltételezve kell meghatározni.

5. Záró rendelkezések

- 11. §** Ez a rendelet 2010. június 11-én lép hatályba.
- 12. §** E rendelet 1–6. §-a, 9. §-a, valamint 1. melléklete a fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2008. április 23-i 2008/48/EK Európai Parlamenti és a Tanácsi irányelvnek való megfelelést szolgálja.

Bajnai Gordon s. k.,
miniszterelnök

1. melléklet a 83/2010. (III. 25.) Korm. rendelethez

A THM kiszámítására vonatkozóan a következő képletet kell alkalmazni:

$$\sum_{k=1}^m C_k (1+X)^{-t_k} + \sum_{l=1}^m D_l (1+X)^{-s_l}$$

- C_k : a k sorszámú hitelrészlet összege, csökkentve a hitel felvételével összefüggő, az első hitelfolyósításig fizetendő költségekkel,
- D_l : az l sorszámú törlesztőrészlet vagy díjfizetés összege,
- m : a hitelfolyósítások száma,
- m' : az utolsó törlesztőrészlet vagy díjfizetés sorszámát,
- t_k : az első hitelfolyósítás időpontja és minden ezt követő hitelfolyósítás időpontja közötti időtartam években és törödékekben kifejezve, ezért $t_1 = 0$,
- s_l : az első hitelfolyósítás időpontja és minden egyes törlesztőrészlet vagy díjfizetés időpontja közötti időtartam években és törödékekben kifejezve,
- X : a THM értéke.

A Kormány 84/2010. (III. 25.) Korm. rendelete a védett állatfajok védelmére, tartására, hasznosítására és bemutatására vonatkozó részletes szabályokról szóló 348/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet és a veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelmét szabályozó nemzetközi és európai közösségi jogi aktusok végrehajtásának egyes szabályairól szóló 292/2008. (XII. 10.) Korm. rendelet módosításáról

A Kormány a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 85. § (1) bekezdés 4. pontjában kapott felhatalmazás alapján – az Alkotmány 35. § (1) bekezdésének b) pontjában foglalt feladatkörében eljárva –, a 16–23. § tekintetében a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 85. § (1) bekezdés 2. pontjában és a Washingtonban, 1973. március 3. napján elfogadott, a veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelméről szóló egyezmény kihirdetéséről szóló 2003. évi XXXII. törvény 3. § (2) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján – az Alkotmány 35. § (1) bekezdésének b) pontjában foglalt feladatkörében eljárva – a következőket rendeli el:

- 1. §** (1) A védett állatfajok védelmére, tartására, hasznosítására és bemutatására vonatkozó részletes szabályokról szóló 348/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 2. § (1) bekezdésének e) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
[E rendelet alkalmazásában]
„e) tartás: a hasznosítás, a bemutatás és a mentési szállítás kivételével a védelemben részesülő állatfaj egyedének birtokban vagy élőállat gyűjteményben tartása – ideértve az eladásra történő tartást, valamint az egyed gondozását, országhatáron belüli, nem eladásra történő szállítását, idomítását, továbbá preparátumának birtokban tartását is;”
- (2) Az R. 2. § (1) bekezdése a következő j) ponttal egészül ki:
[E rendelet alkalmazásában]
„j) mentési szállítás: védelemben részesülő gerinces faj sérült, beteg vagy egyéb ok miatt szabad életre alkalmatlan egyedének életmentés céljából történő és ahhoz szükséges mértékű birtokban tartása, gondozása, belföldi szállítása, amely az egyed mentőközpontba való eljuttatásáig tart.”
- 2. §** Az R. 3. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(1) Védelemben részesülő állatfajok egyedének tartásához, hasznosításához, bemutatásához, valamint az egyed tartójának, hasznosítójának személyében bekövetkező változáshoz – a természetvédelemért felelős miniszternek a Tvt. 44. § (4) bekezdése alapján kiadott rendeletében foglalt tevékenység kivételével, vagy ha az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős állatfajokra vonatkozó jogszabály másként nem rendelkezik – a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges.”
- 3. §** Az R. 4. §-a a következő (6) bekezdéssel egészül ki:
„(6) Felelős személy az lehet, aki nagykorú, továbbá rendelkezik – a gyűrűzési és jelölési tevékenység kivételével – az 1. számú melléklet szerinti szakirányú végzettséggel és gyakorlattal, valamint megfelel a védelemben részesülő állatfaj egyede tartására vonatkozó engedély megszerzéséhez a természetes személyekre meghatározott jogosultsági feltételeknek a (2) bekezdés c) pontjának kivételével.”
- 4. §** Az R. 5. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
„5. § (1) Védelemben részesülő állatfaj valamely épületbe tévedt egyedének megfogása – ha az egyed a megfogást követően közvetlenül szabadon bocsátják – nem minősül tartásnak vagy befogásnak.
(2) A védelemben részesülő állatfaj egyede által lakó-, élő-, költő-, búvó- vagy pihenőhelyként használt épületrészen külső felújítás vagy karbantartás a természetvédelmi hatóság engedélyével végezhető.
(3) A (2) bekezdés szerinti tevékenység engedélyezhető, ha az nem veszélyezteti az egyed élettevékenységét, túlélési vagy szaporodási esélyeit, továbbá fennmaradását. A természetvédelmi hatóság az engedélyben meghatározza a tevékenység végzésének feltételeit.”
- 5. §** Az R. 6. §-a a következő (8) bekezdéssel egészül ki:
„(8) Ha a tartási engedély jogosultja természetes személy, akkor a tartást személyesen látja el.”
- 6. §** Az R. 7. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
„7. § (1) Védelemben részesülő állatfaj egyedének mentési szállításáról annak megkezdése előtt a szállítás végzője – a megfelelő elhelyezés érdekében – tájékoztatja az egyed megtalálásának helye szerint illetékes természetvédelmi hatóságot. A természetvédelmi hatóság felvilágosítást ad arról a mentőközpontról, ahol az egyed elhelyezhető.
(2) Ha az egyed szabad életre alkalmas, a természetvédelmi hatóság – engedély kiadása nélkül – dönt az egyed szabadba történő visszajuttatásának helyéről, idejéről és módjáról.
(3) Ha a mentőközpont állatorvosának véleménye alapján az egyed stabil, fájdalommentes állapota elérhető, azonban az egyed a szabad életre alkalmatlan, a természetvédelmi hatóság – külön engedély kiadása nélkül – a 8. § szerint jár el.
(4) Ha a mentőközpont állatorvosának véleménye alapján az egyed stabil, fájdalommentes állapota nem érhető el, a természetvédelmi hatóság – engedély kiadása nélkül – megteszi az egyed életének fájdalommentes kioltásához szükséges intézkedéseket, továbbá dönt az elpusztult egyed elhelyezéséről.”
- 7. §** Az R. 15. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
„15. § (1) Természetes személy vadon élő állományból kivett héjából (*Accipiter gentilis*) és karvalyból (*Accipiter nisus*) egyidejűleg legfeljebb 2 példány tartására jogosult.

(2) A solymászmadár tartására vonatkozó engedély az egyednek az országból az Európai Unió valamely tagállamába történő kivitelére és onnan 30 napon belüli visszaszállítására is jogosít, ha a szállítást a tartási engedély jogosultja személyesen végzi.”

8. § Az R. 16. § (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(5) A solymászmadarakat – szirti sas (*Aquila chrysaetos*) esetében legalább 28 négyzetméter alapterületű és 3 méter magas, az északi sólyom (*Falco rusticolus*), a Feldegg-sólyom (*Falco biarmicus*), a vándorsólyom (*Falco peregrinus*) és a héja törzsalakja (*Accipiter gentilis gentilis*) esetében legalább 12 négyzetméter alapterületű és 2 méter magas – röpdében kell elhelyezni. Egy röpdében legfeljebb 2 madár, továbbá függetlenné válásukig a tenyészpár utódai tarthatók.”

9. § Az R. 17. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A védelemben részesülő állatfajok egyedének tartását, hasznosítását, bemutatását

- a) solymászmadarak esetében országos illetékességgel a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség
- b) egyéb fokozottan védett állatfaj esetében a Főfelügyelőség, vagy
- c) az a)–b) pont alá nem tartozó, védelemben részesülő állatfaj esetében a környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőség (a továbbiakban: felügyelőség) engedélyezi.”

10. § Az R.18. §-a a következő l) és m) pontokkal egészül ki:

[A védelemben részesülő állatfaj egyedének tartását, hasznosítását, bemutatását engedélyező határozatban rendelkezni kell]

„l) az állat elpusztulása esetére a tetem elhelyezésének, ártalmatlanításának helyéről, módjáról, időtartamáról, valamint a tetem megsemmisítéséről;

m) a veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelmét szabályozó nemzetközi és európai közösségi jogi aktusok végrehajtásának egyes szabályairól szóló kormányrendelet hatálya alá tartozó védelemben részesülő állat egyede esetében a származási igazolásban, az eredetigazolásban vagy a tenyésztői bizonylatban szereplő adatokról.”

11. § (1) Az R. 19. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A szaporulat tartására irányuló kérelmet a szaporulat születését, kelését követő 30 napon belül kell a természetvédelmi hatósághoz benyújtani.

(2) A védelemben részesülő állatfaj egyede tartására, hasznosítására, bemutatására jogosult a jogszabályokban vagy az engedélyben előírt feltételek megváltozását (ideértve a pusztulást, elszökést) 8 napon belül, a felelős személy személyében bekövetkezett változást a változás megtörténtét követő 15 napon belül köteles bejelenteni a természetvédelmi hatóságnak.

(3) A szervező vagy rendező legkésőbb a nemzetközi solymásztalálkozó időpontját megelőző 60. napon írásban tájékoztatja a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőséget.

(4) Nemzetközi solymásztalálkozó esetén a behozatali, tartási és kiviteli engedély iránti kérelmet a solymásztalálkozó időpontját megelőző legkésőbb 60. napig be kell nyújtani a természetvédelmi hatósághoz, amely a kérelem benyújtásától számított 22 munkanapon belül dönt.

(5) Nemzetközi solymásztalálkozónak minősül az a rendezvény, amely solymászati céllal, tizenöt napnál nem hosszabb ideig kerül megrendezésre, és amelyen legalább három országból vesz részt olyan személy, amely a 16. § (1) vagy (3) bekezdése szerinti vizsgálattal rendelkezik.”

12. § Az R. 21. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„21. § (1) Engedéllyel tartott

- a) solymászmadarról a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség
- b) egyéb fokozottan védett állatfaj egyedéről a Főfelügyelőség, vagy
- c) az a)–b) pont alá nem tartozó, védelemben részesülő állatfaj egyedéről a felügyelőség nyilvántartást vezet.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott hatóságok a megelőző tárgyévre vonatkozóan az (1) bekezdés szerint nyilvántartott adatokat, a 3. § (1) bekezdésben foglalt engedélyek, valamint a 18. § k) pontja szerinti jelentésekről vezetett nyilvántartás adatait minden év május 31-ig megküldik a minisztérium részére.”

- 13. §** Az R. 22. §-a a következő (2) bekezdéssel egészül ki:
„(2) E rendeletnek a védett állatfajok védelmére, tartására, hasznosítására és bemutatására vonatkozó részletes szabályokról szóló 348/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet és a veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelmét szabályozó nemzetközi és európai közösségi jogi aktusok végrehajtásának egyes szabályairól szóló 292/2008. (XII. 10.) Korm. rendelet módosításáról szóló 84/2010. (III. 25.) Korm. rendelettel (a továbbiakban: Mód. Kr.) megállapított rendelkezéseit a Mód. Kr. hatálybalépését követően indult eljárásokban kell alkalmazni.”
- 14. §** Az R.
a) 6. § (1) bekezdésében a „négy évre” szövegrész helyébe az „öt évre” szöveg,
b) 16. § (1) bekezdésében a „4. § (2) bekezdés b) és c) pontjában” szövegrész helyébe a „4. § (2) bekezdés a) és b) pontjában” szöveg,
c) 16. § (1) bekezdés d) pontjában a „3 év” szövegrész helyébe „5 év” szöveg lép.
- 15. §** Hatályát veszti az R. 16. § (7) bekezdése.
- 16. §** A veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelmét szabályozó nemzetközi és európai közösségi jogi aktusok végrehajtásának egyes szabályairól szóló 292/2008. (XII. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kr.) 3. § (1)–(2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„3. § (1) Az igazgatási hatóság állítja ki a tanácsi rendeletben meghatározott engedélyeket és – a (2) bekezdésben foglaltak kivételével – a bizonylatokat, valamint vezeti az Egyezményben és a tanácsi rendeletben meghatározott nyilvántartásokat. E feladatok ellátása során jogosult a tanácsi rendeletben, illetve az e rendeletben meghatározott nyilvántartásokban szereplő példányok adatainak kezelésére.
(2) A környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőség (a továbbiakban: felügyelőség) és az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség (a továbbiakban: Főfelügyelőség) nyilvántartást vezet a 4. § szerinti bejelentésekről, továbbá a felügyelőség kiállítja a 6. és 7. § szerinti bizonylatokat és igazolásokat, valamint a görögteknős, a mórteknős és a szegélyes teknős esetében a tanácsi rendelet 8. cikk (3) bekezdése vagy 9. cikk (2) bekezdése szerinti bizonylatokat (a tanácsi rendelet 8. cikk (3) bekezdése vagy 9. cikk (2) bekezdése szerinti bizonylat a továbbiakban együtt: EU-bizonylat).”
- 17. §** A Kr. 3. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:
„(4) A Közép-Dunavölgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség ellátja a 4. § szerinti bejelentésekről, a 6. és 7. § szerinti bizonylatokról és igazolásokról szóló nyilvántartások központi koordinációját, valamint kiállítja a 6. § (4) bekezdés szerinti eredetigazolást.”
- 18. §** A Kr. 4. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„4. § (1) Akinek a tanácsi rendelet A. mellékletében szereplő gerinces állatfaj példánya, valamint a tanácsi rendelet B. mellékletében szereplő emlős-, madár- és szárazfölditeknős-faj élő példánya (a továbbiakban együtt: bejelentésköteles példány) van a birtokában, köteles annak megszerzését, tartását, az ország területére történő behozatalát és az ország területéről történő kivitelét, elidegenítését, elhullását, megsemmisülését, valamint szaporulatát bejelenteni. A bejelentést
a) solymásmadár esetén a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőséghez,
b) egyéb fokozottan védett állatfaj esetén a Főfelügyelőséghez vagy
c) az a)–b) pont alá nem eső faj esetén a tartás helye szerint illetékes felügyelőséghez kell megtenni.”
- 19. §** A Kr. 6. § (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(4) A Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség a 3. számú melléklet szerint eredetigazolást állít ki

- a) a 2004. november 22. napját megelőzően az igazgatási hatóság által nyilvántartott példányok esetében, ha tenyésztői bizonylat, származási igazolás, EU-bizonylat, valamint a tanácsi rendelet 4. cikke szerinti importengedély, 5. cikke szerinti exportengedély és re-export bizonylat nem került kiadásra, valamint
- b) a lefoglalt, illetve elkobzott példányok esetében.”

- 20. §** A Kr. 8. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(2) A Főfelügyelőség vagy a felügyelőség ahhoz a példányhoz nem állít ki származási igazolást, eredetigazolást vagy tenyésztői bizonylatot, amelyhez valamely tagállam igazgatási hatósága az EU-bizonylatot kiállította.”
- 21. §** A Kr. 10. § (3) bekezdése helyébe az alábbi rendelkezés lép:
„(3) Ha származási igazolással, tenyésztői bizonylattal vagy eredetigazolással rendelkező példányhoz EU-bizonylat kerül kiállításra, a származási igazolást, a tenyésztői bizonylatot vagy az eredetigazolást az EU-bizonylatot kiállító hatóság bevonja.”
- 22. §** A Kr. 24. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:
„(3) E rendeletnek a védett állatfajok védelmére, tartására, hasznosítására és bemutatására vonatkozó részletes szabályokról szóló 348/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet és a veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelmét szabályozó nemzetközi és európai közösségi jogi aktusok végrehajtásának egyes szabályairól szóló 292/2008. (XII. 10.) Korm. rendelet módosításáról szóló 84/2010. (III. 25.) Korm. rendelettel megállapított rendelkezéseit 2010. április 1-jétől kell alkalmazni.”
- 23. §** A Kr. 10. § (2) bekezdés b) pontjában az „az igazgatási hatóság” szövegrész helyébe az „a kiállító hatóság” szöveg lép.
- 24. §** Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba, és a hatálybalépését követő napon hatályát veszti.

Bajnai Gordon s. k.,
miniszterelnök

A Kormány 85/2010. (III. 25.) Korm. rendelete a minisztériumok és a Miniszterelnöki Hivatal által kötött, a nettó ötmillió forintot el nem érő értékű szerződésekre vonatkozó adatok közzétételéről

A Kormány az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény 22. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt felhatalmazás alapján, valamint az Alkotmány 35. § (2) bekezdésében megállapított eredeti jogalkotói hatáskörében, az Alkotmány 35. § (1) bekezdés a) és b) pontjában megállapított feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

- 1. §** (1) A minisztérium, illetve a Miniszterelnöki Hivatal által kötött, az államháztartás pénzeszközei felhasználásával, az államháztartáshoz tartozó vagyonnal történő gazdálkodással összefüggő – a nettó ötmillió forintot el nem érő, az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: Áht.) 15/B. § (2) bekezdés szerint számított értékű – árubeszerzésre, építési beruházásra, szolgáltatás megrendelésre, vagyonértékesítésre, vagyonhasznosításra, vagyon vagy vagyoni értékű jog átadására, valamint koncesszióba adásra vonatkozó szerződések megnevezését, tárgyát, a szerződést kötő felek nevét, a szerződés értékét, határozott időre kötött szerződés esetében annak időtartamát, valamint az említett adatok változásait a szerv vezetője a szerződés létrejöttét követő hatvan napon belül a szerv honlapján közzéteszi.
- (2) Az (1) bekezdés, valamint az Áht. 15/B. § (1) bekezdése alapján közzéteendő adatokat a minisztérium, illetve a Miniszterelnöki Hivatal szerződéstípusonként csoportosítva teszi közzé.
- (3) Az (1) bekezdés szerinti közzétett adat a szerv honlapjáról öt évig nem távolítható el.

- (4) A nyilvánosságra hozatali kötelezettség nem vonatkozik a nemzetbiztonsági, illetve honvédelmi érdekekkel közvetlenül összefüggő beszerzésekre, valamint a minősített adatra.

- 2. §**
- (1) E rendelet – a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel – a kihirdetését követő napon lép hatályba.
- (2) E rendelet 3. §-a 2010. április 1-jén lép hatályba.
- (3) Az e rendelet 1. §-ában meghatározott kötelezettséget a rendelet hatálybalépésekor fennálló, legalább az egyik fél által nem teljesített szerződések tekintetében is alkalmazni kell azzal, hogy a szerződéseket haladéktalanul közzé kell tenni.
- (4) E rendelet rövidítése: 5mr.

- 3. §**
- A közérdekű adatok elektronikus közzétételére, az egységes közadatkereső rendszerre, valamint a központi jegyzék adattartalmára, az adatintegrációra vonatkozó részletes szabályokról szóló 305/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet a következő 6/A. §-sal egészül ki:
- „6/A. § (1) Az Eitv. vagy más jogszabály alapján a szerv honlapján közzéteendő közérdekű adatokat és közérdekből nyilvános adatokat a szerv honlapjának nyitólapjáról közvetlenül, a „Közérdekű adatok” hivatkozás alatt elérhető oldalon kell közzétenni.
- (2) Az általános közzétételi listában meghatározott adatokat a „Közérdekű adatok” hivatkozás alatt elérhető oldalon az Eitv. melléklete szerinti szerkezetben kell közzétenni.
- (3) A minisztérium, illetve a Miniszterelnöki Hivatal honlapján közzéteendő jogszabálytervezeteket tartalmazó oldalra mutató hivatkozást „Jogszabálytervezetek” címmel külön is el kell helyezni a szerv honlapjának nyitólapján.
- (4) A közbeszerzésekről szóló 2003. évi CXXIX. törvény 17/C. §-a szerint közzéteendő adatokat tartalmazó oldalra mutató hivatkozást „Közbeszerzések” címmel külön is el kell helyezni a „Közérdekű adatok” hivatkozás alatt elérhető oldalon.”

Bajnai Gordon s. k.,
miniszterelnök

V. A Kormány tagjainak rendeletei

A miniszterelnök 1/2010. (III. 25.) ME rendelete a Kisebbségekért Díj alapításáról szóló 1/1995. (IX. 28.) ME rendelet módosításáról

A Magyar Köztársaság kitüntetéseiről szóló 1991. évi XXXI. törvény 7. § (1) bekezdés b) pontja alapján a következőket rendelem el:

1. § A Kisebbségekért Díj alapításáról szóló 1/1995. (IX. 28.) ME rendelet 2. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki, egyidejűleg a jelenlegi (4) bekezdés jelölése (5) bekezdésre módosul:
„(4) Kivételes alkalomból a (2) bekezdésben felsorolt érdemek elismerésére – a 3. §-ban foglaltak szerint létrehozott Bizottság javaslatára – a miniszterelnök a két tagozat keretében évente összesen legfeljebb tíz személynek vagy szervezetnek a (3) bekezdésben meghatározott számon felül az ott meghatározottól eltérő időpontban is adományozhat díjat.”
2. § Ez a rendelet a kihirdetését követő napon lép hatályba, és a hatálybalépését követő napon a hatályát veszti.

Bajnai Gordon s. k.,
miniszterelnök

Az igazságügyi és rendészeti miniszter és a pénzügyminiszter 8/2010. (III. 25.) IRM–PM együttes rendelete a minősített adatok kezelése szabályozásának változása és a büntető anyagi jogi jogszabályok módosulása kapcsán szükséges az igazságügyi és rendészeti miniszter és a pénzügyminiszter együttes rendeleteinek módosításáról

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 604. § (2) bekezdés n) pontjában kapott felhatalmazás alapján az igazságügyi és rendészeti miniszter feladat- és hatásköréről szóló 164/2006. (VII. 28.) Korm. rendelet 1. § h) és n) pontjában és a pénzügyminiszter feladat- és hatásköréről szóló 169/2006. (VII. 28.) Korm. rendelet 1. § a) pontjában meghatározott feladatkörünkben eljárva, a 2. § tekintetében a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 604. § (2) bekezdés m) pontjában kapott felhatalmazás alapján az igazságügyi és rendészeti miniszter feladat- és hatásköréről szóló 164/2006. (VII. 28.) Korm. rendelet 1. § h) és n) pontjában és a pénzügyminiszter feladat- és hatásköréről szóló 169/2006. (VII. 28.) Korm. rendelet 1. § b) pontjában meghatározott feladatkörünkben eljárva, a 3–5. § tekintetében a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 604. § (2) bekezdés j) pontjában, valamint a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. törvényerejű rendelet 127. § (1) bekezdés a) pontjában kapott felhatalmazás alapján az igazságügyi és rendészeti miniszter feladat- és hatásköréről szóló 164/2006. (VII. 28.) Korm. rendelet 1. § h) és n) pontjában és a pénzügyminiszter feladat- és hatásköréről szóló 169/2006. (VII. 28.) Korm. rendelet 1. § a) pontjában meghatározott feladatkörünkben eljárva – a legfőbb ügyéssel egyetértésben – a következőket rendeljük el:

1. § A büntetőeljárásban alkalmazható sajtóhirdetmény útján történő értesítés szabályairól szóló 8/2003. (IV. 4.) IM–BM–PM együttes rendelet 5. § (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(3) Ha az eljárás során a minősített adat védelméről szóló törvény hatálya alá tartozó minősített adat merül fel, az érdekelteket sajtóhirdetmény útján értesíteni nem lehet.”

- 2. §** A büntetőeljárás során keletkezett iratokból másolat adásáról szóló 10/2003. (V. 6.) IM–BM–PM együttes rendelet 3. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(2) A minősített adatot tartalmazó irat másolására, a másolat kezelésére a Be. 70/C. § (5) bekezdését, a tanú zártan kezelt személyi adataira vonatkozóan a Be. 96. § (3) bekezdésében foglalt rendelkezést kell alkalmazni.”
- 3. §** A lefoglalás és a büntetőeljárás során lefoglalt dolgok kezelésének, nyilvántartásának, előzetes értékesítésének és megsemmisítésének szabályairól, valamint az elkobzás végrehajtásáról szóló 11/2003. (V. 8.) IM–BM–PM együttes rendelet (a továbbiakban: 11/2003. (V. 8.) IM–BM–PM együttes rendelet) 65. §-a, és az azt megelőző alcím helyébe a következő alcím és rendelkezés lép:
„Minősített adat, nyilvánosságra hozatalában korlátozott adat
65. § Ha a bűnjel minősített adatot vagy nyilvánosságra hozatalában korlátozott adatot tartalmaz, a bűnjel kezelése során a hatóság gondoskodik a titokvédelem és az adatvédelem követelményeinek megtartásáról.”
- 4. §** A 11/2003. (V. 8.) IM–BM–PM együttes rendelet 3. § (1) bekezdésében az „[a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 137. § 17. pont]” szövegrész helyébe az „[a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 137. § 19. pont]” szöveg lép.
- 5. §** Hatályát veszti a 11/2003. (V. 8.) IM–BM–PM együttes rendelet 16. § (3) bekezdése, valamint a 36. § (1) bekezdésében a „pénzmellékbüntetés,” szövegrész.
- 6. §** (1) Ez a rendelet – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – 2010. április 1-jén lép hatályba.
(2) Az 5. § 2010. május 1-jén lép hatályba.
(3) Ez a rendelet 2010. május 2-án hatályát veszti.

Dr. Forgács Imre s. k.,
igazságügyi és rendészeti miniszter

Dr. Oszkó Péter s. k.,
pénzügyminiszter

A közlekedési, hírközlési és energiaügyi miniszter 24/2010. (III. 25.) KHEM rendelete a tengeri hajók felszereléseiről és ezek megfelelősége feltételeiről és tanúsításáról szóló 11/2002. (II. 6.) KöViM rendelet módosításáról

A víziközlekedésről szóló 2000. évi XLII. törvény 88. § (2) bekezdés b) és p) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a közlekedési, hírközlési és energiaügyi miniszter feladat- és hatásköréről szóló 133/2008. (V. 14.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

- 1. §** A tengeri hajók felszereléseiről és ezek megfelelősége feltételeiről és tanúsításáról szóló 11/2002. (II. 6.) KöViM rendelet (a továbbiakban: R.) 1. § b) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
[E rendelet alkalmazásában]
„b) *felszerelés*: a tengerészeti felszerelésekről szóló 96/98/EK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 2009. április 6-ai 2009/26/EK bizottsági irányelv (a továbbiakban: Közösségi irányelv) A.1. és A.2. mellékletében meghatározott, a nemzetközi dokumentumokban foglalt követelmények teljesítése céljából a hajón kötelezően elhelyezendő, vagy a használat céljából a hajón önkéntesen elhelyezett, és a nemzetközi dokumentumokban foglalt követelményeknek megfelelően a hajózási hatóság által engedélyezett berendezés, eszköz;”
- 2. §** Az R. 4. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:
„(4) A Közösségi irányelv A.1. mellékletében szereplő táblázat A.1/1.29, A.1/2.8–9, A.1/3.10, A.1/3.49, A.1/3.55–61, A.1/4.9 és A.1/4.20–22, A.1/4.45, A.1/4.48–51, A.2/4.34, A.2/4.35 és A.2/4.36 pontjában megjelölt felszerelés, amelynek gyártása 2010. április 6. napját megelőzően, az Európai Gazdasági Térség tagállamában hatályban lévő

típus-jóváhagyási eljárásnak megfelelően történt, 2010. április 6. napját követő két év folyamán forgalomba hozható, illetve az Európai Gazdasági Térség tagállamának lobogója alatt közlekedő hajón történő használata engedélyezett.”

3. § Az R. 14. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Ez a rendelet

1. a tengerészeti felszerelésekről szóló, 1996. december 20-i 96/98/EK tanácsi irányelvnek,
  2. a tengerészeti felszerelésekről szóló, 1996. december 20-i 96/98/EK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 1998. november 11-i 98/85/EK bizottsági irányelvnek,
  3. a tengerészeti felszerelésekről szóló, 1996. december 20-i 96/98/EK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 2002. szeptember 2-i 2002/75/EK bizottsági irányelvnek,
  4. a tengerészeti felszerelésekről szóló, 1996. december 20-i 96/98/EK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 2002. november 5-i 2002/84/EK parlamenti és tanácsi irányelvnek,
  5. a tengerészeti felszerelésekről szóló, 1996. december 20-i 96/98/EK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 2008. június 30-i 2008/67/EK bizottsági irányelvnek,
  6. a tengerészeti felszerelésekről szóló, 1996. december 20-i 96/98/EK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 2009. április 6-i 2009/26/EK bizottsági irányelvnek
- való megfelelést szolgálja.”

4. § Az R. 4. § (4) bekezdése 2012. április 7. napján hatályát veszti.

- 5. §** (1) Ez a rendelet a kihirdetését követő napon lép hatályba, és – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – a hatálybalépését követő napon hatályát veszti.
(2) E rendelet 2. §-a és 4–5. §-a 2012. április 7. napján veszti hatályát.

- 6. §** (1) Ez a rendelet a tengerészeti felszerelésekről szóló 96/98/EK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 2009. április 6-ai 2009/26/EK bizottsági irányelvnek való megfelelést szolgálja.
(2) Ez a rendelet a hajófelügyeleti és hajóvizsgáló szervezetek közös szabályairól és szabványairól szóló, 2009. április 23-ai 391/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtásához szükséges rendelkezéseket állapít meg.

Hónig Péter s. k.,
közlekedési, hírközlési és energiaügyi miniszter

VI. Az Alkotmánybíróság határozatai és végzései

Az Alkotmánybíróság 31/2010. (III. 25.) AB határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének megállapítása iránt benyújtott indítvány alapján meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság – hivatalból eljárva – megállapítja, hogy az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében szabályozott jogállamiság követelményét súlyosan sértő, mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenes helyzet jött létre annak következtében, hogy az Országgyűlés nem szabályozta a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvényben a közigazgatási hivatalok jogállását, és így a közigazgatási hivatalok létrehozásának alkotmányos törvényi alapjai hiányában a Kormány nem tud eleget tenni az Alkotmány 35. § (1) bekezdés d) pontjában meghatározott feladatának. Az Alkotmánybíróság felhívja az Országgyűlést, hogy jogalkotási feladatának 2010. szeptember 30-ig tegyen eleget.
2. Az Alkotmánybíróság a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2006. évi LVII. törvény 75. §-a, valamint a Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szervéről szóló 318/2008. (XII. 23.) Korm. rendelet alkotmányellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt benyújtott indítványt elutasítja.
3. Az Alkotmánybíróság visszautasítja azt az indítványt, amely a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2006. évi LVII. törvény 75. §-a, valamint a Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szervéről szóló 318/2008. (XII. 23.) Korm. rendelet nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására irányul.
4. Az Alkotmánybíróság visszautasítja azt az indítványt, amely a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 2006. december 31-én hatályban volt 98. § (1) bekezdése, valamint a fővárosi, megyei közigazgatási hivatalokról szóló 191/1996. (XII. 17.) Korm. rendelet hatályosságának kimondására irányul.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

Indokolás

- I. A Megyei Önkormányzatok Országos Szövetsége indítvánnyal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2006. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Kszt.) 75. §-a, valamint a Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szervéről szóló 318/2008. (XII. 23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm.r.) alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
Az indítvány kifejti, hogy az Alkotmánybíróság 31/2001. (VII. 11.) AB határozatában (ABH 2001, 258.) és a 90/2007. (XI. 14.) AB határozatban (ABH 2007, 750.; a továbbiakban: Abh1.), valamint a 131/2008. (XI. 3.) AB határozatban (ABH 2008, 1072.; a továbbiakban: Abh2.) foglaltak szerint, csak az Ötv. 98. § (1) bekezdésének módosításával, 2/3-os minősített többséggel elfogadott törvényben lehetett volna rendelkezni a Kormány általános hatáskörű területi szervének létrehozásáról. Így a Kszt. 75. §-a, amely egyszerű többséggel elfogadott törvényben intézményesíti a Kormány általános hatáskörű területi szervét és a Korm.r., amely a Kormány általános hatáskörű területi szerveként a regionális államigazgatási hivatalok létrehozásáról és jogállásáról rendelkezik, sérti az Alkotmány 44/C. §-át, csorbítja az Országgyűlésnek az Alkotmány 19. § (2) bekezdésében szabályozott hatáskörét, az Alkotmány 35. § (2) bekezdésébe ütközik, valamint ellentétes az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében szabályozott jogállamiságból levezethető jogbiztonság követelményével, és nemzetközi egyezményben vállalt kötelezettség megszegését jelenti.

- II. Az Alkotmánybíróság az alábbi jogszabályok alapján hozta meg döntését:
1. Az Alkotmánynak az indítványozó által felhívott rendelkezései:
    - „2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”
    - „19. § (...)
    - (2) Az Országgyűlés a népszuverenitásból eredő jogait gyakorolva biztosítja a társadalom alkotmányos rendjét, meghatározza a kormányzás szervezetét, irányát és feltételeit.”
    - „35. § (1) A Kormány
    - (...)
    - d) biztosítja a helyi önkormányzatok törvényességi ellenőrzését;
    - (...)
    - (2) A Kormány a maga feladatkörében rendeleteket bocsát ki, és határozatokat hoz. Ezeket a miniszterelnök írja alá. A Kormány rendelete és határozata törvénnyel nem lehet ellentétes. A Kormány rendeleteit a hivatalos lapban ki kell hirdetni.”
    - „44/C. § A helyi önkormányzatokról szóló törvény elfogadásához a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges. Ugyanilyen szavazataránnyal elfogadott törvényben korlátozhatók az önkormányzatok alapjogai.”
  2. A Kszt.-nek az indítványozó által vitatott V. fejezete:
    - „A KORMÁNY ÁLTALÁNOS HATÁSKÖRŰ TERÜLETI ÁLLAMIGAZGATÁSI SZERVE
    - 75. § (1) A Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szervét a Kormány által rendeletben kijelölt miniszter irányítja.
    - (2) A Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szervének vezetőjét a szervet irányító miniszter és a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter együttes javaslata alapján a miniszterelnök nevezi ki.
    - (3) A Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szerve a közvetlenül a szerv vezetője által vezetett szervezeti egységekből, továbbá kormányrendelet rendelkezése alapján ágazati szakigazgatási szervekből és kirendeltségekből állhat.
    - (4) Az (1) bekezdésben meghatározott szerv kirendeltségének vezetője a szervet létrehozó kormányrendeletben neki címzett hatásköröket önállóan gyakorolja.
    - (5) A Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szervének létszámkeretét a Kormány szakigazgatási szervei és kirendeltségi bontásban is meghatározhatja.
    - (6) Az (1) bekezdésben meghatározott szerv az irányító miniszter által vezetett minisztérium költségvetési fejezetén belül önálló címet képez.
    - (7) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy az általános hatáskörű területi államigazgatási szervét rendeletben jelölje ki.”
  3. A Korm.r.-nek a regionális államigazgatási hivatal feladat- és hatáskörére vonatkozó szabályai:
    - „11. § (1) A hivatal jogszabályban meghatározottak szerint
    - a) közigazgatási hatósági jogkört gyakorol,
    - b) felügyeleti jogkörében jár el,
    - c) választási eljárással kapcsolatos feladatokat lát el,
    - d) törvényességi felügyeletet gyakorol a működési területén székhellyel rendelkező területfejlesztési intézmények felett,
    - e) egyetértési jogot gyakorol a jegyző által kiadott egyedi iratkezelési szabályzat kiadásához,
    - f) végzi a közigazgatási informatikai rendszerek üzemeltetésével összefüggő ügyviteli és informatikai feladatokat,
    - g) ellátja a közszolgálati jogviszonyra vonatkozó jogszabályok végrehajtásának ellenőrzését, ellátja a közszolgálati nyilvántartás vezetésével és működtetésével kapcsolatos feladatokat,
    - h) helyi lakásügyi szervként jár el,
    - i) képzési, továbbképzési, vizsgaszervezési és vizsgáztatási feladatokat lát el,
    - j) szabálysértési eljárás során méltányossági jogkört gyakorol,
    - k) közreműködőként jár el a szomszédos államokban élő magyarokról szóló törvény alapján,
    - l) közreműködik a katasztrófák elleni védekezés szervezésére vonatkozó feladatok ellátásában.
    - (2) A hivatal
    - a) gondoskodik a több ágazatot érintő kormányzati döntések végrehajtásának területi összehangolásáról,
    - b) ügyfélszolgálatot működtethet,
    - c) kezdeményezheti a területi államigazgatási szervek ügyfélfogadási, ügyfélszolgálati rendszerének összehangolását, továbbá szakmai támogatást nyújt az ügyfélszolgálati tevékenység bővítéséhez,

d) közreműködik a kormányhivataloknak és központi hivataloknak a hivatal illetékességi területén székhellyel rendelkező területi és helyi szervei informatikai tevékenységének összehangolásában.

(3) A Kormány a külföldi hatósági határozat végrehajtására irányuló megkereséssel kapcsolatban intézkedésre jogosult szervként a Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szervét jelöli ki.

12. § (1) A hivatal döntés-előkészítő és javaslattevő szervként közreműködik a Kormánynak az Alkotmány 19. § (3) bekezdés I) pontja szerinti javaslattételi jogosultsága, valamint a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) 95. § d)-e) pontjaiban meghatározott feladatai ellátásában, a helyi önkormányzatokért felelős miniszternek az Ötv. 96. § a) és c)-d) pontjaiban, valamint a szakmai irányító miniszternek az Ötv. 97. §-ában meghatározott feladatai ellátásában.

(2) A hivatal az (1) bekezdésben meghatározott feladatai ellátása körében

a) a feladat- és hatáskörrel rendelkező más államigazgatási szervekkel együttesen részt vesz a szakmai irányító miniszter ellenőrzési feladatainak teljesítésében, értékeli és elemzi az ágazati törvények, kormány- és miniszteri rendeletek hatályosulását,

b) a helyi önkormányzatoktól – az Ötv. 97. § e) pontjára figyelemmel – adatokat és információkat kér a szakmai irányító miniszter ágazati feladatai ellátása érdekében, az információkat összegzi és továbbítja a szakmai irányító miniszternek,

c) a helyi önkormányzat felkérésére – a szakmai irányító miniszterrel, valamint a feladat- és hatáskörrel rendelkező, illetékes államigazgatási szervvel egyeztetve – az Ötv. 97. § d) pontjában foglaltakra figyelemmel a helyi önkormányzat kérésére szakmai segítséget nyújt a helyi önkormányzatok részére az önkormányzat ágazati feladatainak ellátásához.

(3) A hivatal a szakmai irányító miniszter kérésére közreműködik a szakmai irányító miniszter külön jogszabályban meghatározott, helyi önkormányzatokkal összefüggő egyes feladatainak ellátásában.

(4) Amennyiben a hivatal az (1) és (2) bekezdésben foglalt feladatai ellátása során jogszabálysértést észlel, kezdeményezi a feladat- és hatáskörrel rendelkező, illetékes állami szerv eljárásának a megindítását.

(5) A hivatal – az autonóm államigazgatási szervek és a kormányhivatalok kivételével – az illetékességi területén székhellyel rendelkező közigazgatási szervtől, valamint hatósági jogkörben eljáró más szervtől vagy személytől az általuk ellátott államigazgatási feladatokat érintően bármely döntést bekérhet, intézkedéséről tájékoztatást kérhet, illetve – külön jogszabályban meghatározott esetekben – az iratokba betekinthez.

(6) A hivatal az (5) bekezdésben meghatározott szervnél – törvénysértés észlelése esetén – egyeztető eljárást kezdeményez. Ennek eredménytelensége esetén az érintett szerv felügyeleti szervénél felügyeleti eljárást, utóbbi eredménytelensége esetén a szakmai irányító miniszternél eljárást kezdeményez.

(7) A hivatal – a (6) bekezdésben foglalt intézkedések eredménytelensége esetén – az (5) bekezdésben meghatározott szerv felügyeleti szerve és a szakmai irányító miniszter egyidejű tájékoztatása mellett kezdeményezi az önkormányzati miniszternél a (8) bekezdésben foglalt intézkedés megtételét.

(8) Ha a törvénysértés másként nem orvosolható, az önkormányzati miniszter és a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter együttesen tesz javaslatot a Kormánynak az Alkotmány 35. § (4) bekezdése szerinti intézkedés meghozatalára.

13. § (1) A hivatal az illetékességi területén székhellyel rendelkező közigazgatási szervek vonatkozásában ellenőrzi

a) az illetékes ügyészséggel egyeztetett ellenőrzési terv és program szerint a közigazgatási szervek tevékenységében a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvény végrehajtását;

b) az illetékes közlevéltárral egyeztetett ellenőrzési terv és program szerint az ügyiratkezelésről, valamint a központi államigazgatási szervek területi szervei által kezelt adatok nyilvántartásáról és védelméről, a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló jogszabályok végrehajtását.

(2) A hivatal az ellenőrzési jogköre gyakorlása során jogosult határidő tűzésével adatokat, felvilágosítást kérni, az iratokat megismerni.

14. § Ez a rendelet 2009. január 1-jén lép hatályba.

15. § A regionális államigazgatási hivatal – a helyi önkormányzatok és a kisebbségi önkormányzatok törvényességi ellenőrzése kivételével – a regionális közigazgatási hivatal általános jogutódja az állománytábla szerinti létszám érintetlenül hagyásával.”

III. Az indítvány nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság az indítvány alapján elsőként azt vizsgálta, hogy megállapítható-e a Kszt. 75. §-ának, valamint a Korm.r.-nek az alkotmányellenessége azért, mert a Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szervét intézményesítő szabályokat az Országgyűlés egyszerű többséggel elfogadott törvénnyel, – a Magyar Köztársaság 2009. évi költségvetését megalapozó egyes törvények módosításáról szóló 2008. évi LXXII. törvénnyel – iktatta be a Kszt.-be.

Az indítványozó rámutat arra, hogy az Országgyűlés ahelyett, hogy megszüntette volna az Alkotmánybíróság által az Abh.2.-ben megállapított mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet és 2/3-os törvénnyel az Ötv.-ben szabályozta volna a közigazgatási hivatalok jogállását, egyszerű törvénnyel módosította a Kszt.-t. A Kszt. módosításával a Kszt-be iktatott, vitatott rendelkezések a Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szervéről szólnak, anélkül azonban, hogy a törvény meghatározná annak feladatait, és amely jogállás korábban a fővárosi, megyei közigazgatási hivatalokat illette meg. Azt, hogy mely szerveket kell a Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szervének tekinteni a Korm.r. szabályozza, amely egyúttal meghatározza a regionális államigazgatási hivatalok feladatait. A Korm.r. szerint a regionális államigazgatási hivatal – a helyi önkormányzatok és a kisebbségi önkormányzatok törvényességi ellenőrzése kivételével – a közigazgatási hivatal általános jogutódja. Indítványozók szerint ez a megoldás alkotmányellenes, mivel az Alkotmánybíróság, már kétszer (az Abh1.-ben és az Abh2.-ban) is kimondta, hogy a közigazgatási hivatalok jogállását az Ötv.-ben 2/3-os többséggel kell szabályozni „márpedig a közigazgatási hivatalok általános jogutódlásáról – ami kétség kívül egy hivatal jogállásának szabályozási körébe tartozik – ennek megfelelően kormányrendeletben nem lehet rendelkezni, csak a kétharmados többséggel az önkormányzati törvényben.”

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint sem a Kszt. vitatott szabálya, sem a Korm.r. nem tartalmaz olyan rendelkezést, amelyről az Országgyűlésnek az Alkotmány 44/C. §-a alapján 2/3-os minősített többséggel elfogadott törvényben kellett volna döntenie.

Az Alkotmány e rendelkezése alapján a helyi önkormányzatokról szóló törvény, illetőleg az önkormányzati alapjogok korlátozásáról szóló törvény elfogadásához szükséges a jelenlevő képviselők 2/3-ának szavazata.

Az Alkotmánybíróság 1/1999. (II. 24.) AB határozatának rendelkező részében alkotmányos követelményként fogalmazta meg: „A minősített többség követelménye nemcsak az adott alkotmányi rendelkezés közvetlen végrehajtásaként kiadott törvény megalkotására vonatkozik, hanem e törvény módosítására (rendelkezéseinek megváltoztatására, kiegészítésére) és hatályon kívül helyezésére is. Az Alkotmány rendelkezése alapján minősített többséggel elfogadott törvényt egyszerű többséggel elfogadott törvénnyel nem lehet módosítani, vagy hatályon kívül helyezni.” (ABH 1999, 25.)

Mindezek alapján a Kszt. 75. §-ában foglalt rendelkezés elfogadásához akkor kellett volna 2/3-os többség, ha az az Ötv.-t módosítja, illetőleg önkormányzati alapjogot korlátoz.

A Kszt. 75. §-a a Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szervének létrehozásáról rendelkezik. Az Ötv. nem tartalmaz, és a Kszt. 75. § elfogadása előtt sem tartalmazott rendelkezést a Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szervéről. Az Ötv. 98–99. §-ai a közigazgatási hivatalról és nem a Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szervéről rendelkeznek. A közigazgatási hivatalt nem az Ötv., hanem kormányrendelet minősítette a Kormány területi államigazgatási szervének. Erre azt követően került sor, hogy az Ötv.-t módosító 1996. évi LXXII. törvény jelentősen megváltoztatta a közigazgatási hivatalok feladat- és hatáskörére vonatkozóan az Ötv.-ben megállapított szabályokat. Az Ötv.-nek a közigazgatási hivatalok feladat- és hatáskörét szabályozó 98. § (2) bekezdéséből hatályon kívül helyezte a közigazgatási hivatal államigazgatási hatósági jogkörére, valamint az államigazgatási szervek tevékenységének összehangolására vonatkozó szabályokat. A módosító törvény indokolása a változtatás indokait a következőkben jelölte meg:

„A fővárosi, megyei közigazgatási hivataloknak alapvetően kettős feladatuk van: egyrészt ellátják a helyi önkormányzatok, a helyi kisebbségi, valamint a kisebbségi települési önkormányzatok törvényességi ellenőrzését, másrészt államigazgatási teendőket végeznek.

A Kormány programja a közigazgatási reform egyik döntő kérdéseként fogalmazta meg a dekoncentrált szervezetek rendszerének általános felülvizsgálatát. Ennek alapján a Kormány 1995-ben elfogadta a területi államigazgatási szervek reformjának programját.

A végrehajtás érdekében indokolt a helyi önkormányzatokról szóló törvényből kivenni a fővárosi, megyei közigazgatási hivatalok államigazgatási feladatairól, irányításáról szóló rendelkezéseket.

A fővárosi, megyei közigazgatási hivatalok változatlan alapvető feladata a helyi önkormányzatok törvényességi ellenőrzése, amelynek hatásköri, eljárási szabályai a kétharmados törvény szerves részei, miután közvetlenül érintik a helyi önkormányzatokat.

A Javaslat a hatályon kívül helyezendő rendelkezések mellett megadja a felhatalmazást a Kormánynak a közigazgatási hivatalok szervezetrendszerének kialakítására.”

Az Ötv. e módosítását követően az Ötv. 98. § (2) bekezdésében a következő feladat- és hatáskörök maradtak:

„(2) A közigazgatási hivatal

- a) ellátja a helyi önkormányzatok törvényességi ellenőrzését, a mérlegeléssel hozott önkormányzati döntésnek kizárólag a jogszerűségét vizsgálhatja;
- b)
- c) ellátja a törvényben megállapított, továbbá a Kormány által hatáskörébe utalt államigazgatási feladatokat, hatásköröket, hatósági jogköröket;
- d)
- e) a törvényességi ellenőrzés során szerzett tapasztalatai alapján az önkormányzat gazdálkodását érintő vizsgálat lefolytatását kezdeményezheti az Állami Számvevőszéknél;
- f) összehívja a képviselő-testület ülését, ha a 12. § (1) bekezdése szerint tett indítványnak a polgármester tizenöt napon belül nem tesz eleget;
- g) a feladat- és hatáskörébe tartozó ügyben az önkormányzat kérésére szakmai segítséget nyújt.”

A Kormány az Ötv. e módosítását követően fogadta el a fővárosi, megyei közigazgatási hivatalokról szóló 191/1996. (XII. 17.) Korm. rendeletet, amely alapvetően megváltoztatta a közigazgatási hivataloknak az államszervezetben elfoglalt helyét, a Belügyminisztérium alá rendelt hivatali szervekből, a Kormány területi szerveivé váltak, megváltoztak működésének szervezeti keretei és kiszélesedett államigazgatási feladat- és hatásköre. A közigazgatási hivatalok államigazgatási hatósági jogkörének (mind az első fokú, mind a jogorvoslati, felügyeleti hatásköreinek) szabályozása ezzel kikerült az Ötv. szabályozási köréből.

Mindezeket figyelembe véve megállapítható, hogy az V. fejezetnek a Kszt.-be iktatása az Ötv. rendelkezéseit nem érintette.

A Kormány a Kszt. 75. §-ában foglalt felhatalmazás alapján alkotta meg a Korm.r.-t és hozta létre a regionális államigazgatási hivaltalt, mint a Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szervét. A Kszt. 75. §-a nem rendelkezik a Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szervének feladat- és hatásköréről, azt a Korm.r. szabályozza.

Ez a szabályozás csak akkor igényelt volna 2/3-os minősített többséggel elfogadott törvényi szabályozást, ha az érinti az Ötv.-nek a közigazgatási hivatalra, illetőleg annak feladat- és hatáskörére vonatkozó szabályait.

Az Alkotmánybíróság a regionális államigazgatási hivatalok feladat- és hatáskörének vizsgálata során megállapította, hogy a Korm.r. alapján azok nem rendelkeznek felhatalmazással a közigazgatási hivatalok számára az Ötv. 98–99. §-aiban megállapított feladat- és hatáskörök gyakorlására. Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben az Ötv. hatályos rendelkezéseit figyelembe véve rámutatott arra, hogy a helyi önkormányzatok felett törvényességi ellenőrzési jogkört gyakorló szerv jogállásának szabályozása kíván 2/3-os többséggel elfogadott törvényi szabályozást. E határozatában az Ötv. 98. § (1) bekezdés alkotmányellenességének megállapítását az Alkotmánybíróság a következőképpen indokolta:

„A helyi önkormányzatok feletti törvényességi ellenőrzés az önkormányzati alapjogok szabad gyakorlása korlátozásának lehetőségét is magában rejti, ezért a törvényességi ellenőrzés gyakorlására jogosult szerv hatáskörét 2/3-os törvény kell, hogy szabályozza. A 2/3-os törvényben szabályozott önkormányzati alapjogok védelmének szervezeti garanciájaként, az Ötv. hozta létre a törvényességi ellenőrzés gyakorlására jogosult szervet magát is. Az Ötv. 98. § (1) bekezdése intézményesítette a közigazgatási hivatalokat és határozta meg az államszervezetben elfoglalt helyüket. Az Ötv.-nek ez a szabálya fővárosi, megyei szervként iktatta be a közigazgatási hivaltalt az államszervezetbe, azaz a 2/3-os törvényben megnyilvánuló politikai konszenzus kiterjedt arra is, hogy a helyi önkormányzatok felett fővárosi, megyei szinten működő államigazgatási szerv gyakorolja a törvényességi ellenőrzést. Ezért az Ötv. szabályozási koncepciójának lényeges elemét érintette az a módosítás, amely a fővárosi, megyei jelző hatályon kívül helyezésével lehetőséget adott a közigazgatási hivatalok államszervezetben elfoglalt helyének megváltoztatására. Ezért ezzel a módosítással a törvényhozó túllépte az Alkotmány 34. § (2) bekezdésében szabályozott felhatalmazása kereteit. Így megállapítható, hogy az Ötv. 98. § (1) bekezdésének a Kszt. 7. § (1) bekezdés d) pontja által módosított szövegét a törvényhozási eljárásnak az Alkotmány 44/C. §-ában szabályozott szabályainak megsértésével fogadta el az Országgyűlés.” (ABH 2007, 750, 773–774.)

A regionális államigazgatási hivatalok a Korm.r. alapján államigazgatási hatósági jogköröket gyakorolnak, törvényességi felügyeletet látnak el a területfejlesztési intézmények tevékenysége felett, a Korm.r.-ben meghatározott keretek között összehangolják a területükön működő államigazgatási szervek tevékenységét, ellenőrzik a közszolgálati jogviszonyra vonatkozó jogszabályok végrehajtását, a Ket. szabályainak, valamint az adatvédelemre, illetőleg a közérdekű adatok nyilvánosságára vonatkozó jogszabályok érvényesülését, közreműködnek a Kormány, a központi államigazgatási szervek döntéseinek előkészítésében és végrehajtásában. A Korm r. 12. § (1)–(2) bekezdésének megfelelően ilyen, döntési jogkör nélküli, közreműködő szerepet töltenek be az Alkotmány 19. § (3) bekezdés I) pontja, az Ötv. 95. § d), e) pontja alapján a Kormányt, illetőleg az Ötv. 96. § a), c)–d) pontja, valamint a 97. §-a alapján a minisztereket az önkormányzatok felé megillető feladat- és hatáskörök gyakorlásában.

Az indítványozó álláspontja szerint az önkormányzatok államigazgatási felügyelete nemcsak a szűken értelmezett törvényességi ellenőrzést, hanem az önkormányzatok szervei által gyakorolt államigazgatási hatósági tevékenység feletti jogorvoslati jogkört, felügyeletet is magában foglalja, mivel e jogkörök gyakorlása során a képviselő-testület hivatalát vezető jegyző tevékenységét ítélik meg. Szerinte a 2/3-os szabály kikerülését jelenti e hatáskörök kivonása – az Ötv. felhatalmazása nélkül – a közigazgatási hivatalok hatásköréből. Amint arra az Alkotmánybíróság a fentiekben már rámutatott a közigazgatási hivatalok e hatáskörének szabályozását 1997. január 1-je óta az Ötv. nem tartalmazza. A közigazgatási hatósági ügyekben a II. fokú hatósági jogkörök, valamint a felügyeleti szerv jogainak gyakorlására jogosult fórumrendszer általános szabályait a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) határozza meg. A Ket. 107. § (2) bekezdése és 116. §-a jogosítja fel a Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szervét e jogkörök gyakorlására. A regionális államigazgatási hivatalokat – a helyi önkormányzat polgármestere, jegyzője, illetőleg a polgármesteri hivatal ügyintézője által intézett államigazgatási hatósági ügyekben – megillető jogorvoslati és felügyeleti jogkörök gyakorlása nem a Korm.r.-en, hanem törvényen alapul. Az önkormányzat e szerveinek hatáskörébe tartozó államigazgatási hatósági jogkörök gyakorlása az Alkotmány 44/B. §-án alapul, gyakorlásuk nem tartozik az Alkotmány által védelemben részesített önkormányzati alapjogok körébe.

Mindezek alapján megállapítható, hogy a regionális államigazgatási hivatalok a Korm.r. alapján a helyi önkormányzatok és a kisebbségi önkormányzatok felett törvényességi ellenőrzést nem gyakorolnak, és nem rendelkeznek olyan hatáskörrel sem, amely az Alkotmányban szabályozott önkormányzati alapjogokat korlátozná. Tekintettel arra, hogy a Kszt. 75. §-ában és a Korm.r.-ben foglalt szabályozás az Ötv. rendelkezéseit nem módosította, önkormányzati alapjogot nem korlátoz, az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az Alkotmány 44/C. §-ának sérelme miatt alkotmányellenessége nem állapítható meg.

2. Az indítvány alapján az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett azt is, hogy sérti-e az Alkotmány 19. § (2) bekezdését az, hogy a Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szervének, a regionális államigazgatási hivatalnak a jogállását, feladat- és hatáskörét kormányrendelet szabályozza. Az indítványozó álláspontja szerint az Országgyűlés népszuverenitásából eredő jogait csorbítja az, hogy az Országgyűlés által a képviselők széles egyetértésével létrehozott megyei szintű igazgatási ellenőrzési rendszert egy „feles” törvényre hivatkozással kormányrendelettel alakítanak át. Amint az Alkotmánybíróság arra a fentiekben rámutatott a regionális államigazgatási hivatalok létrehozása az Ötv.-ben szabályozott, a közigazgatási hivatalokra telepített törvényességi ellenőrzést nem érintette, 2/3-os többséggel elfogadott törvényi szabályozást nem igényelt. Ezért az Alkotmány 19. § (2) bekezdésével összefüggésben azt kellett vizsgálnia, hogy a regionális államigazgatási hivatalok kormányrendeletben történt létrehozása sérti-e az Alkotmány e rendelkezését.

Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben már értelmezte az Alkotmány 19. § (2) bekezdését.

„Az Alkotmány 19. § (2) bekezdése a kormányzás szervezetének, azaz a kormányzati rendszerbe tartozó szervek jogállásának meghatározását utalja az Országgyűlés hatáskörébe, ebből nem következik az, hogy az államigazgatási rendszerbe tartozó egyes államigazgatási szervek létrehozásáról, jogállásáról törvényben kell rendelkezni.

Az Alkotmány maga tartalmaz szabályozást arra nézve, hogy az államigazgatási szervezeti rendszerbe tartozó szervek közül, melyek létesítéséhez kívánja meg a törvényi szabályozást. Az Alkotmány 34. § (1) bekezdése alapján a minisztériumok felsorolásáról külön törvény rendelkezik, 40/A. §-a pedig egyes rendvédelmi szervek (rendőrség, határőrség, nemzetbiztonsági szolgálatok) jogállásának szabályozásához írja elő a törvényi szabályozás szükségességét. A Kszt. 1. §-a, valamint 71. §-a további államigazgatási szervek (az autonóm államigazgatási szervek és a kormányhivatalok) létesítését határozza meg kizárólagos törvényhozási tárgyként.

Az indítvány elbírálása során az Alkotmánynak a Kormány államszervezetben elfoglalt helyére, az államigazgatás működéséért viselt felelősségére vonatkozó rendelkezéseiből kell kiindulni.

Az Alkotmány 35. § (1) bekezdése alapján a Kormány alapvető feladata, hogy gondoskodjon a törvények végrehajtásáról, irányítsa és koordinálja a végrehajtó tevékenységet gyakorló államigazgatási rendszert. Az államigazgatási szervezeti rendszer jogszerű és hatékony, eredményes működésének biztosítása a Kormány felelősségi körébe tartozik. Az Alkotmány a Kormány e funkciójának gyakorlásához a Kormányt az államigazgatási rendszer egésze tekintetében megillető hatásköröket is biztosít, e körben az Alkotmány 40. § (3) bekezdése alapján az államigazgatási szervezeti rendszer tekintetében szervezetalakítási jog is megilleti." (ABH 2007, 750, 777–778.)

Az Alkotmány 40. § (3) bekezdése szerint: „A Kormány jogosult az államigazgatás bármely ágát közvetlenül felügyelete alá vonni, és erre külön szervezet létesíteni.” A Kormány ezt az Alkotmányban szabályozott szervezetalakítási jogát gyakorolta akkor, amikor a Kszt. 75. §-ában szabályozott a Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szerveként a Korm.r.-ben létrehozta a regionális államigazgatási hivatalokat.

A Korm.r. alkotmányellenessége, így az Alkotmány 19. § (2) bekezdése alapján sem állapítható meg.

3. Az indítványozó álláspontja szerint a regionális államigazgatási hivatalok kormányrendeleti szintű szabályozása ellentétes az 1997. évi XV. törvénnyel kihirdetett, a Helyi Önkormányzatok Európai Chartájáról szóló 1985. október 15-én, Strasbourgban kelt egyezményvel is, amelynek 8. cikke kimondja, hogy a helyi önkormányzatok államigazgatási felügyeletét csak az Alkotmányban vagy törvényben meghatározott esetekben és eljárás szerint lehet gyakorolni.

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 44. §-a alapján jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközését az Alkotmánybíróság az Abtv. 21. § (3) bekezdésében meghatározott szervek vagy személyek (az Országgyűlés, annak állandó bizottsága vagy bármely országgyűlési képviselő, a köztársasági elnök, a Kormány vagy annak tagja, az Állami Számvevőszék elnöke, a Legfelsőbb Bíróság elnöke, a legfőbb ügyész) indítványa alapján vizsgálja. Nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatának kezdeményezésére az indítványozó szervezet nem rendelkezik indítványozási jogosultsággal.

Az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.; a továbbiakban: Ügyrend) 29. § c) pontja alapján az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálat nélkül visszautasítja az indítványt, ha az eljárás indítványozására az indítványozónak nincs jogosultsága. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt e részében visszautasította.

4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók által állított alkotmányellenes helyzet nem annak következtében áll fenn, hogy a Kszt. 75. §-a rendelkezik a Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szervéről és a Korm.r. létrehozta a regionális államigazgatási hivatalokat. Az alkotmányellenes helyzet annak következménye, hogy az Országgyűlés nem alkotta meg az Ötv.-nek a közigazgatási hivatalok jogállására vonatkozó szabályait és ennek következtében a közigazgatási hivatalok – mivel a közigazgatási hivatalokról szóló 177/2008. (VII. 1.) Korm. rendelet az Abh2.-ben meghatározott határidő eredménytelen elteltével hatályát veszítette – megszűntek. Így nincs olyan államigazgatási szerv, amely az Ötv.-ben és más törvényekben a közigazgatási hivatalok számára meghatározott hatásköröket gyakorolná. Az Alkotmánybíróság az Abh.2. rendelkező részének 2. pontjában kimondta:

„2. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Alkotmány 44/C. §-át sértő alkotmányellenes helyzet jött létre azért, hogy az Országgyűlés a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvényben nem szabályozta a helyi önkormányzatok felett törvényességi ellenőrzést gyakorló közigazgatási hivatalok jogállását.

Ezért felhívja az Országgyűlést, hogy jogalkotási kötelezettségének 2008. december 31-éig tegyen eleget.”

Az Országgyűlés e jogalkotási kötelezettségének a mai napig nem tett eleget. Az Országgyűlés mulasztása következtében több mint egy éve fennáll az a helyzet, hogy különböző törvények hatáskört állapítanak meg a közigazgatási hivatalok számára úgy, hogy a közigazgatási hivatalok nem léteznek. (Az Ötv.-n kívül hatáskört állapít meg a közigazgatási hivatalok számára a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló 1993. évi LXXVII. tv.; a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. tv.; a polgármesteri tisztség ellátásának egyes kérdéseiről és az önkormányzati képviselők tiszteletdíjáról szóló 1994. évi LXIV. tv.; a területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. tv.; a helyi önkormányzatok adósságrendezi eljárásáról szóló 1995. évi XXV. tv.; a helyi önkormányzatok társulásairól és együttműködéséről szóló 1997. évi CXXXV. tv.; a területszervezési eljárásról szóló 1999. évi XLI. tv.; a hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. tv.; a helyi önkormányzati képviselők jogállásának egyes kérdéseiről szóló 2000. évi XCVI. tv.; a közbeszerzésekről szóló 2003. évi CXXIX. tv.; a települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulásairól szóló 2004. évi CVII. tv.; a távhőszolgáltatásról szóló 2005. évi XVIII. tv.)

A jogalkotói mulasztás következménye ma már nem pusztán az Alkotmány 44/C. §-ában foglalt eljárási rendelkezés sérelme, hanem súlyosan sérül az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében szabályozott jogállamiság követelménye is.

A közigazgatási hivatalok számára törvényben megállapított hatáskörök gyakorlása, a helyi és a kisebbségi önkormányzatok feletti törvényességi ellenőrzés az önkormányzatok törvényes működésének egyik legfontosabb biztosítékai. A folyamatos törvényességi ellenőrzés hivatott biztosítani, hogy a helyi közügyekben széles körű közhatalmat gyakorló helyi önkormányzatok által alkotott jogszabályok megfeleljenek a magasabb szintű jogszabályok előírásainak, ne korlátozzák törvénytörtő módon a címzettek jogait, a helyi és a kisebbségi önkormányzatok törvényes rendben működjenek, ne sérüljenek a demokratikus működés törvényi garanciái, és az önkormányzatok konkrét ügyekben hozott döntései jogszerűek legyenek. A közigazgatási hivatal a helyi önkormányzatok és a kisebbségi önkormányzatok feletti törvényességi ellenőrzési jogkörében eljárva alkotmányos alapjogok érvényesítését szolgáló hatáskörökkel is rendelkezik [pl. a nemzetiségi és etnikai kisebbségek jogairól szóló 1993. évi LXXVII. törvény 29. §; a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 84. § (3), (10) bekezdés].

Az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott arra, hogy a jogállamiság magában foglalja a közigazgatás törvény alá rendeltségének követelményét. [56/1991. (XI. 8.) AB határozat, ABH 1991, 454, 456.; 2/2000. (II. 25.) AB határozat, ABH 2000, 25, 28.; 83/2009. (IX. 3.) AB határozat, ABK 2009. szeptember 980, 981.; 89/2009. (IX. 24.) AB határozat, ABK 2009. szeptember, 1005, 1009.]

A közigazgatási hivatalok léte és törvényekben meghatározott hatásköreinek tényleges gyakorlása a helyi és a kisebbségi önkormányzatok tekintetében a törvény alá rendelt működés szervezeti garanciáját jelenti.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jogállamisággal összeegyeztethetetlen egy olyan helyzet tartós fenntartása, amelyben az erre rendelt szervezet – alkotmányos törvényi alapokon nyugvó – létrehozásának hiányában, a törvényesség biztosítékaként törvényekben szabályozott államigazgatási hatáskörök nem gyakorolhatók.

Az Abtv. 49. §-a alapján, ha a jogalkotó jogszabályi felhatalmazásból származó jogalkotói feladatát elmulasztotta és ezzel alkotmányellenességet idézett elő, az Alkotmánybíróság megállapítja a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet és – határidő tűzésével – jogalkotási feladata teljesítésére hívhatja fel a jogalkotót.

Az Alkotmánybíróság ezt a hatáskörét hivatalból eljárva is gyakorolhatja.

Az Országgyűlés jogalkotói kötelezettsége ebben az ügyben abból keletkezett, hogy a közigazgatási hivatalok számára törvényekben meghatározott hatáskörök gyakorlásának feltételét, – amint arra az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben és az Abh2.-ben is rámutatott – a közigazgatási hivatalok létrehozásának alkotmányos törvényi alapjait nem teremtette meg. Az Alkotmány 35. § (1) bekezdés d) pontja a Kormány kötelezettségévé teszi a helyi önkormányzatok feletti törvényességi ellenőrzés biztosítását, a Kormány azonban e feladatának – amint azt az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben és az Abh2.-ben kimondta – a közigazgatási hivatalok jogállásának 2/3-os többséggel elfogadott törvényi szabályozása nélkül, nem tud alkotmányosan eleget tenni.

Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy – az Abh1.-ben megállapított mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességen túl – az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében szabályozott jogállamiság követelményét súlyosan sértő mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség jött létre annak következtében, hogy az Országgyűlés nem szabályozta a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvényben a közigazgatási hivatalok jogállását, és így a Kormány nem tud eleget tenni az Alkotmány 35. § (1) bekezdés d) pontjában meghatározott feladatának.

Az Alkotmánybíróság felhívta az Országgyűlést, hogy jogalkotási feladatának – annak érdekében, hogy az újonnan megalakult önkormányzatok már működő törvényességi ellenőrzés feltételei között kezdhessék meg működésüket, még az önkormányzati általános választások előtt – 2010. szeptember 30-ig tegyen eleget.

5. Az indítványozó kérte azt is, hogy az Alkotmánybíróság – tekintettel arra, hogy 2006. december 31. napján működött utoljára az önkormányzatok törvényességi ellenőrzését ellátó, az Alkotmánynak megfelelő szervezeti rendszer – mondja ki azt is, hogy az Ötv. – akkor hatályban volt – 98. § (1) bekezdése, valamint a fővárosi, megyei közigazgatási hivatalokról szóló 191/1996. (XII. 17.) Korm. rendelet hatályban van.

Az Alkotmánybíróság nem jogalkotó szerv, az Alkotmány 32/A. §-a alapján felhatalmazása arra terjed ki, hogy felülvizsgálja a jogszabályok alkotmányosságát és az alkotmányellenes jogszabályi rendelkezéseket megsemmisítse. Az Alkotmánybíróságnak valamely a jogalkotó által hatályon kívül helyezett, vagy módosított jogszabályi rendelkezés „újbbóli hatályba helyezésére” hatásköre nincs, mivel az jogalkotás, s így a jogalkotó kompetenciájába tartozik. [Hasonlóan foglalt állást az Alkotmánybíróság 1437/B/1995. AB határozatában, ABH 1998, 616, 618–619.; 847/B/2005. AB határozatában, ABH 2008, 3111, 3118.; 90/2007. (XI. 14.) AB határozatában ABH 2007, 750, 766.]

Amennyiben az Alkotmánybíróság eljárása során hivatalból, vagy indítvány alapján eljárva azt állapítja meg, hogy a jogalkotó nem alkotott jogszabályt az alkotmányellenes jogszabály megsemmisítése következtében létrejött alkotmányellenes helyzet megszüntetésére, az Abtv. 49. §-a alapján a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására és arra jogosult, hogy az alkotmányellenes helyzet megszüntetésére hívja fel

a jogalkotót. Az Alkotmánybíróság az Abh2.-ben, és jelen határozatában is megállapította, hogy alkotmányellenes helyzet jött létre azáltal, hogy a törvényhozó az Ötv.-ben nem szabályozta az önkormányzatok felett törvényességi ellenőrzési jogkört gyakorló közigazgatási hivatalok jogállását, és határidő tűzésével felhívta a törvényhozót, hogy tegyen eleget jogalkotói kötelezettségének. Az Alkotmánybíróság ezzel az alkotmányos állapot helyreállítása érdekében rendelkezésére álló lehetőségeket kimerítette.

Az Ügyrend 29. § b) pontja alapján az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálat nélkül visszautasítja az indítványt, ha az eljárásra nincs hatásköre. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt e részében visszautasította.

Az Alkotmánybíróság e határozatának a Magyar Közlönyben történő közzétételét a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. március 23.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 154/B/2009.

Az Alkotmánybíróság 32/2010. (III. 25.) AB határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára, nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására, valamint mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványok tárgyában – *dr. Bragyova András* és *dr. Kiss László* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Balogh Elemér*, *dr. Kiss László* és *dr. Kovács Péter* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság a bejegyzett élettársi kapcsolatról, az ezzel összefüggő, valamint az élettársi viszony igazolásának megkönnyítéséhez szükséges egyes törvények módosításáról szóló 2009. évi XXIX. törvény alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványokat elutasítja.
2. Az Alkotmánybíróság elutasítja azt a mulasztás megállapítása iránti indítványt, mely szerint a jogalkotó nem rendelkezett az anyakönyvvezetők bejegyzett élettársi kapcsolat létrehozásában való közreműködése megtagadásának lehetőségéről.

3. Az Alkotmánybíróság a bejegyzett élettársi kapcsolatról, az ezzel összefüggő, valamint az élettársi viszony igazolásának megkönnyítéséhez szükséges egyes törvények módosításáról szóló 2009. évi XXIX. törvény nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.
4. Az Alkotmánybíróság a bejegyzett élettársi kapcsolatról, az ezzel összefüggő, valamint az élettársi viszony igazolásának megkönnyítéséhez szükséges egyes törvények módosításáról szóló 2009. évi XXIX. törvény alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványokat egyebekben visszautasítja.
5. Az Alkotmánybíróság a Polgári Törvénykönyvről szóló 2009. évi CXX. törvény 3:87–3:89. §-ai alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

Indokolás

- I. Az Alkotmánybírósághoz kilenc indítvány érkezett a bejegyzett élettársi kapcsolatról, az ezzel összefüggő, valamint az élettársi viszony igazolásának megkönnyítéséhez szükséges egyes törvények módosításáról szóló 2009. évi XXIX. törvénnyel (a továbbiakban: Békmtv.) kapcsolatban, amely – néhány paragrafus kivételével – a kihirdetését követő második hónap első napján, azaz 2009. július 1-jén lépett hatályba.

Az első indítványozó elsődlegesen a Békmtv. egészének, másodlagosan egyes rendelkezéseinek [1–4. §-ok, 5. § (1)–(2) és (5) bekezdés, 6. §, 7. § (1)–(3) bekezdés és (5)–(8) bekezdés, 8. §, 9. § (1) és (3) bekezdés, 10–15. §-ok és 17. §] visszamenőleges hatályú megsemmisítését kérte. Úgy véli egyrészt, hogy a házasságra vonatkozó szabályok alkalmazásának elrendelése (1–4. §-ok) a bejegyzett élettársi kapcsolatra (a továbbiakban: BÉK) szükségtelenül és aránytalanul korlátozza a felek önrendelkezési jogát, s ezáltal sérti az Alkotmány 54. § (1) bekezdését. Érvéle szerint, mivel a házasság intézményének elsődleges célja, hogy „szilárd jogi keretet nyújtson a közös gyermek nemzéséhez és felneveléséhez”, a kötelék létesítésének és megszüntetésének szigorú szabályai elfogadhatók. Ettől eltérően azonban az azonos nemű párok esetében – mivel közös gyermekük nem lehet – indokolatlan a felek önrendelkezési jogának a „házastársi kötelékkel azonos mértékű korlátozása”. Az azonos neműek kapcsolata vonatkozásában fennálló védelmi igény „nem indokolja a kapcsolat kizárólagosságának elismerését és a kapcsolat létesítésének és megszüntetésének akadályozását”. Hátrányos megkülönböztetésnek tekinti az indítványozó, hogy a jogalkotó a szabályozás köréből (és így a többletjogosultságokból) kizárja azokat, akik kettő vagy több személlyel élnek együtt érzelmi és gazdasági közösségben, de nem párkapcsolatban. Az indítványozó értelmezésében ugyanis a bármilyen okból együtt élő, közösen gazdálkodó jogalanyok – a közös gyermek nemzéséhez és felneveléséhez keretet nyújtó házasság kivételével – azonos helyzetben vannak, és ezért jogviszonyaikat – az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdéséből és a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.) 18. § (3) bekezdéséből következően is – azonos módon kellene szabályozni.

A második indítvány szerint – melyet civil szervezet nyújtott be – az Alkotmány 15. §-ának sérelmét valósítja meg az, hogy a Békmtv. az azonos neműek kapcsolatát – amely „életet továbbadni nem képes társ kapcsolat” – a házassághoz hasonló szintre emeli, ahhoz a házasságéval szinte megegyező joghatásokat fűz. Ez a megoldás olyan életformát támogat, amely „népegészségügyileg magas kockázatú, így a családokra, a jövő nemzedékre káros hatással van”, ráadásul az azonos neműek kapcsolatának házassághoz hasonló törvényi védelem alá helyezése „megtévesztő alternatívát ígérhet a felnövekvő generációknak”, és „az egyén és társadalom egészségét veszélyeztető életforma” választása irányába hathat, mindez pedig az Alkotmány 67. §-ának sérelmére vezet. Új törvény megalkotásakor – hangzik az érvelés – figyelembe kell venni az új nemzedék hosszú távú érdekeit, s az Alkotmány azért védi a gyermekeket, mivel ők nem tudnak a saját emberi méltóságukért síkra szállni. Végezetül sérelmezi az indítványozó civil szervezet azt is, hogy a jogalkotó nem tekintette át részleteiben a házastársakra vonatkozó szabályokat a BÉK bevezetése előtt. Az indítványozó megjelölte az Alkotmány 2. § (1) bekezdését, illetve az Alkotmány 70/A. § (1)–(3) bekezdéseit is, ezekkel kapcsolatban azonban indokolást nem terjesztett elő.

A harmadik indítványozó – szintén civil szervezet – a Békmtv. 3–4. §-ai alkotmányellenességét állítja, és szoros összefüggés okán a Békmtv. egészének megsemmisítését kezdeményezi. Álláspontja szerint a házasság férfi és nő, gyermekek születését és felnevelését célzó, tartós kapcsolatát jelenti, s mint ilyen pozitívan megkülönböztetendő minden más – adott esetben szintén értékes, támogatásra érdemes – párkapcsolati formától. Az, hogy a házasság és a család jogintézményét külön, más formáktól megkülönböztetve kell szabályozni, az indítványozó értelmezésében az Alkotmány szerkezetéből is következik: míg az alaptörvény a házasságot kiemelt alapjogként védi (15. §), más kapcsolatok védelmének lehetősége az Alkotmány 54. § (1) bekezdéséből, illetve a 70/A. §-ból következik. Sérti

az Alkotmány 15. §-át, hogy a jogalkotó generális utaló szabállyal terjeszti ki a házasságra vonatkozó szabályokat az azonos neműek BÉK-jére, s ezáltal két különböző jogintézmény „összemoshatóvá válik”. Az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében rögzített jogállamiság elvét sérti emellett, hogy a jogalkotó törvényi szinten az alkotmányos intézményekkel azonos, új intézményt hozott létre. Az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésének sérelmét a „megkülönböztetés indokolatlan hiánya” miatt látja megvalósulni az indítványozó: alkotmányellenesnek tartja, hogy a jogalkotó mérlegelés nélkül kiterjesztette a házasságra (házastársakra, özvegyekre, elváltakra) vonatkozó szabályokat a BÉK-re.

A negyedik és az ötödik indítványozó egymástól függetlenül kérte az Alkotmánybíróság eljárását, kérelmük tartalma azonban megegyezik. Eszerint az azonos neműek kapcsolata erkölcsileg rossz, s ebből következően arra nem terjed ki az önrendelkezés joga. Az állam az Alkotmány alapján is kizárólag a férfi és nő közötti – természeténél fogva gyermekek nemzésére és nevelésére irányuló – kapcsolatot támogathatja, és az azonos neműek életközösségéhez nem fűzhet ugyanolyan joghatásokat, mint a különeműek házasságához. Az ilyen szabályozás veszélyezteti a társadalom jövőjét, és ellentétes az Alkotmány 15. §-ával, amely az állam kötelességévé teszi a házasság és a család támogatását. Ennek alapján az állam nem gyengítheti a kiemelt, alkotmányos védelmet élvező házasság intézményét. A házasság és a BÉK közötti különbség minimális, amely már – érvelnek az indítványozók – nem képes biztosítani az Alkotmány által megkövetelt védelmi szintet. A szabályozás folytán két, egymástól különböző, alkotmányjogilag nem azonos módon védett jogintézmény összemosódik. A Békmtv. az Alkotmány 54. § (1) bekezdésének azért nem felel meg, mert ennek alapján az indítványozók szerint csak az szabad, ami méltó az emberhez, de az azonos neműek kapcsolata nem az. Ellentétes a Békmtv. emellett az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésével is, mivel e rendelkezésből az indítványozók szerint az következik, hogy az állam nem kezelheti ugyanolyan módon a nem azonos társadalmi, közösségi hatású, jelentőségű kapcsolatokat: tehát az élet továbbadására képes – férfi és nő közötti – kapcsolatot el kell választani az „emberhez nem méltó” és „nem támogatandó” homoszexuális kapcsolattól. Ezen kívül az indítványozók véleménye szerint a homoszexuális kapcsolat – mivel az élet továbbadására nem képes – „értéktelenebb” nem csupán a különeműek házasságánál, hanem azok élettársi kapcsolatánál is, ezért sérti a jogállamiság (jogbiztonság) követelményét [Alkotmány 2. § (1) bekezdés], hogy a jogalkotó a házassághoz hasonlóan szabályozza ezt a kapcsolatot, s ezzel mintegy az értékhierarchia második fokán helyezi el azt. Az említett alkotmányi rendelkezéseket továbbá az is sérti az indítványozók szerint, hogy a BÉK-et családjogi intézményként szabályozza a Békmtv., hiszen „a család intézménye fogalmilag magában foglalja a közös gyermeket, és az azonos neműek ezzel fogalmilag nem bírnak”. Az azonos neműeknek – az indítványozók szavaival élve – pótházassága, családalapítása ellentétben áll a kiskorú gyermek érdeke elsődlegességének az elvével is, s ezzel a Békmtv. az Alkotmány 7. § (1) bekezdésének, 16. §-ának, 67. § (1) bekezdésének, 70/J. §-ának a sérelmét is előidézi. Veszélyezteti a gyermekeket az indítványozók szerint egyébként már az olyan környezet is, amely „értéknek, ráadásul a házassághoz nagyon hasonló értéknek tünteti fel a homoszexuális kapcsolatot”. Végezetül arra is hivatkoznak, hogy a Békmtv. az Alkotmány a 70/A. § (3) bekezdésével is ellentétes, mivel ezen alkotmányi rendelkezés alapján a házasság és a család intézményét feltétlenül pozitív diszkrimináció illeti meg.

A hatodik indítványozó országgyűlési képviselő, aki a Békmtv. megsemmisítését az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének, 15. §-ának és 67. §-ának a sérelmére hivatkozással kéri. Az alkotmányellenesség oka szerinte abban áll, hogy a jogalkotó mérlegelés nélkül, egy generális utaló szabállyal elrendelte az összes, házastársakra (elváltakra, özvegyekre stb.) vonatkozó szabály alkalmazását az azonos nemű bejegyzett élettársakra, s ezzel megsértette az Alkotmánybíróság által a 154/2008. (XII. 17.) AB határozatban megállapított követelményt. Véleménye szerint emellett a jogalkotó törvényi szinten nem hozhat létre egy, a házassággal mint alkotmányos intézménnyel csaknem azonos családjogi státuszt, ezzel ugyanis az Alkotmány 15. §-a elveszíti jelentőségét. Az Alkotmány 15. §-a emellett azért is sérül – érvel az indítványozó –, mert a BÉK az azonos neműek számára a házassággal csaknem azonos tartalmú és funkciójú intézmény, holott a házasságnak fogalmi eleme a házastársak különeműsége. A támadott szabályozás tehát „a házasság fogalmát bővíti”, s így sérti „a házasság hagyományait, alkotmányos fogalmát és védelmét”. Az Alkotmány 67. §-ával kapcsolatban az indítványozó arra hivatkozik, hogy a Békmtv. a „felnövekvő nemzedék identitásbeli elbizonytalanodásához” vezet.

A hetedik indítványozó – országgyűlési képviselőcsoport – az Alkotmány 15. §-ának sérelmét abban látja, hogy a Békmtv. nem teremt érdemi különbséget a házasság és a BÉK között, s így a törvény valójában a házasság intézményét biztosítja az azonos neműek számára. Az Alkotmány 2. § (1) bekezdését pedig a szabályozás módja sérti az indítványozó álláspontja szerint, úgy véli, hogy a generális utaló szabály alkalmazása [Békmtv. 3. § (1) bekezdés] „számos jogi kérdést hagy nyitva, ami jogbizonytalansághoz vezet”. Mindezek miatt Békmtv. egészének megsemmisítését kéri.

A nyolcadik indítványozó kifejti, hogy mivel a jogalkotó a megadható jogok között nem differenciált és – bizonyos elhanyagolható kivételekkel – a házastársakkal egyenjogúvá teszi a bejegyzett élettársakat, nem tett eleget a 154/2008. (XII. 17.) AB határozatban foglaltaknak. Ezért továbbra is fennáll az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének, 15. §-ának és 70/A. § (1) bekezdésének a sérelme. Meglátása szerint a Békmtv. sérti az örökléshez való jogot is (Alkotmány 14. §) és az Alkotmány 16. §-át is, mert a bejegyzett élettársak törvényes örökösök helyzetének szabályozásával „elvonja az eddigi törvényes örökösök törvényes öröklési jogának jelentős részét (haszonélvezeti vagy állagöröklési formában)”, és ezzel veszélyeztetheti az örökhagyó hozzátartozóinak létbiztonságát. Sérelmezi, hogy a BÉK esetében nem érvényesülnek a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (a továbbiakban: Csjt.) 7–12. §-aiban foglalt érvénytelenségi okok, ami nem egyeztethető össze a vérfertőzésnek a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 203. §-ában foglalt tilalmával, és ez „beleütközik az Alkotmány 14. §, 15. §, 16. §-ába”. Úgy véli ezen kívül, hogy a jogalkalmazás számára nehézséget fog okozni a hozzátartozó, a közeli hozzátartozó, a bejegyzett azonos nemű élettárs és a nyilvántartott élettárs fogalmának elkülönítése és értelmezése, amely a jogbiztonság sérelmét okozza. Rámutat, hogy a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Adatvédelmi tv.) értelmében a szexuális életre vonatkozó adat ún. „különleges adat”, de a Békmtv. az Adatvédelmi tv.-hez „való kapcsolódást egyáltalán nem szabályozza”, ami szerinte sérti az Alkotmány 59. § (1) bekezdését, és „alkalmat ad a 70/A. § szerinti hátrányos megkülönböztetésre a bejegyzett azonos nemű élettársak esetében”. Nem tartja elfogadhatónak, hogy a Békmtv. nem zárja ki azt, hogy valamely személy korábbi házasságából született gyermekét az azonos nemű bejegyzett élettársánál helyezték el, ezzel összefüggésben azonban alkotmányi rendelkezés sérelmét nem állítja. Szintén nem jelöl meg alkotmányi rendelkezést, és indokolást sem terjeszt elő az indítványozó azzal kapcsolatban, hogy miért tartja alkotmányellenesnek azt, hogy a bejegyzett élettárs saját élettársa gondnokául kinevezhető. A hozzátartozók emberi méltóságához való jogának sérelmét látja az indítványozó abban, hogy a Békmtv. nyomán halál esetén a bejegyzett azonos nemű élettárs lesz a kegyeleti jogok gyakorlója, így a temetéssel kapcsolatos döntéseket is ő hozza meg. Úgy véli mindemellett, hogy a Békmtv. diszkriminálja a különmemű élettársakat, mert nekik semmilyen plusz jogot nem ad. Végezetül pedig – külön indokolás nélkül, utalva a Békmtv.-vel kapcsolatban előterjesztett kifogásaira – alkotmányellenesnek tartja a Polgári Törvénykönyvről szóló 2009. évi CXX. törvény (a továbbiakban: új Ptk.) 3:87–3:89. §-ait is.

Az utolsó indítvány benyújtóinak véleménye is az, hogy a jogalkotó nem küszöbölte ki a 154/2008. (XII. 17.) AB határozatban megfogalmazott alkotmányellenességi okot: a Békmtv. egyes rendelkezései [1. § (1) bekezdés, 3. § (1) bekezdés, a 4. § (1)–(2) bekezdés, 7. § (1)–(7) bekezdés és a 8. § (1) bekezdésnek az anyakönyvekről, a házasságkötési eljárásról és a névviselésről szóló 1982. évi 17. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: At.) 26/E. §-át („A bejegyzett élettársi kapcsolat létrehozása”) megállapító szövegrésze] ellentétesek az Alkotmány 15. §-ában foglaltakkal, a BÉK ugyanis „olyannyira házasság-közeli együttélési forma”, ami relativizálja, aláássa a házasság alkotmányos védelmét. Álláspontjuk alátámasztásaként a törvény generális utaló szabályára [3. § (1) bekezdés], a törvényjavaslat indoklására (mely szerint a jogalkotó a joghatások tekintetében a házassággal azonos családjogi jogintézményt kívánt létrehozni), a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény kettős házasságról szóló 192. § (2) bekezdése módosítására, a BÉK létrehozásának alakosságaira (anyakönyvvezető előtt, hivatali helyiségben történik és nyilvántartását anyakönyvi szinten végzik), végezetül pedig arra hivatkoznak, hogy a BÉK megszüntetésére a házasság megszüntetésére vonatkozó szabályok alkalmazását rendeli a jogalkotó.

Az indítványozók emellett azt is sérelmezik, hogy a jogalkotó annak ellenére nem teszi lehetővé az anyakönyvvezetőknek a BÉK létrehozásában való közreműködés megtagadását, hogy az azonos neműek közötti kapcsolatot több vallás is tiltja. Mindez szerintük sérti az Alkotmány 60. § (1) bekezdését (a lelkiismeret és a vallás szabadságának jogát), s ennek folytán indokoltá teszi a Békmtv. 8. § (1) bekezdésének az At. 26/B. §-át („A bejegyzett élettársi kapcsolat létrehozásának megtagadása”) megállapító rendelkezése megsemmisítését.

Az Alkotmánybíróság a kérelmeket – tárgyi összefüggésükre tekintettel – az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.; a továbbiakban: Ügyrend) 28. § (1) bekezdése alapján egyesítette és egy eljárásban bírálta el.

- II. 1. Az Alkotmány indítványokkal érintett rendelkezései:
- „2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”
- „7. § (1) A Magyar Köztársaság jogrendszere elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait, biztosítja továbbá a vállalt nemzetközi jogi kötelezettségek és a belső jog összhangját.”
- „14. § Az Alkotmány biztosítja az öröklés jogát.”
- „15. § A Magyar Köztársaság védi a házasság és a család intézményét.”
- „16. § A Magyar Köztársaság különös gondot fordít az ifjúság létbiztonságára, oktatására és nevelésére, védelmezi az ifjúság érdekeit.”
- „54. § (1) A Magyar Köztársaságban minden embernek veleszületett joga van az élethez és az emberi méltósághoz, amelyekről senkit nem lehet önkényesen megfosztani.”
- „59. § (1) A Magyar Köztársaságban mindenkit megillet a jóhírnévhez, a magánlakás sérthetlenségéhez, valamint a magántitok és a személyes adatok védelméhez való jog.”
- „60. § (1) A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságára.”
- „67. § (1) A Magyar Köztársaságban minden gyermeknek joga van a családjá, az állam és a társadalom részéről arra a védelemre és gondoskodásra, amely a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges.”
- „70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.
- (2) Az embereknek az (1) bekezdés szerinti bármilyen hátrányos megkülönböztetését a törvény szigorúan bünteti.
- (3) A Magyar Köztársaság a jogegyenlőség megvalósulását az esélyegyenlőségek kiküszöbölését célzó intézkedésekkel is segíti.”
- „70/J. § A Magyar Köztársaságban a szülők, gondviselők kötelesek kiskorú gyermekük taníttatásáról gondoskodni.”
2. A Békmtv.-nek az indítvány elbírálásakor hatályos szövege:
- „A bejegyzett élettársi kapcsolat létrejötte
1. § (1) Bejegyzett élettársi kapcsolat akkor jön létre, ha az anyakönyvvezető előtt együttesen jelenlévő két, tizennyolcadik életévét betöltött, azonos nemű személy személyesen kijelenti, hogy egymással bejegyzett élettársi kapcsolatot kíván létesíteni.
- (2) Kiskorú részére bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése nem engedélyezhető.
- (3) Az anyakönyvvezető a kijelentés megtörténte után a bejegyzett élettársi kapcsolatot a bejegyzett élettársi kapcsolatok anyakönyvébe bejegyzi.
- (4) A bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése nyilvánosan, két tanú jelenlétében történik.
2. § (1) A bejegyzett élettársi kapcsolatot megelőzően a leendő bejegyzett élettársaknak az anyakönyvvezető előtt nyilatkozniuk kell arról, hogy bejegyzett élettársi kapcsolatuknak legjobb tudomásuk szerint nincs törvényes akadálya, valamint igazolniuk kell, hogy bejegyzett élettársi kapcsolatuk törvényes feltételei fennállnak.
- (2) A felek valamelyikének közeli halállal fenyegető egészségi állapota esetében a felek nyilatkozata a bejegyzett élettársi kapcsolat törvényes feltételeinek igazolását pótolja, és a bejegyzett élettársi kapcsolat a bejelentés után nyomban létesíthető.
- A bejegyzett élettársi kapcsolat joghatásai
3. § (1) Ha e törvény eltérően nem rendelkezik, vagy e törvény a rendelkezés alkalmazását nem zárja ki, megfelelően alkalmazni kell
- a) a házasságra vonatkozó szabályokat a bejegyzett élettársi kapcsolatra,
- b) a házastársra vagy házastársakra vonatkozó szabályokat a bejegyzett élettársra vagy bejegyzett élettársakra,
- c) az özvegyre vonatkozó szabályokat az elhunyt bejegyzett élettárs túlélő bejegyzett élettársára,
- d) az elvált személyre vonatkozó szabályokat arra a személyre, akinek bejegyzett élettársi kapcsolatát megszüntették,
- e) a hajadonra, nőtlenre vonatkozó szabályokat arra a személyre, aki még nem volt házas, és bejegyzett élettársi kapcsolatot még nem létesített, és
- f) a házaspárra vonatkozó szabályokat a bejegyzett élettársakra.
- (2) A bejegyzett élettársakra a házastársak által történő közös gyermekké fogadásra vonatkozó szabályok nem alkalmazhatóak. A bejegyzett élettársi kapcsolat apasági vélelmet nem keletkeztet.
- (3) A házastársak névviselésére vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatóak a bejegyzett élettársakra. Bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése esetén a bejegyzett élettárs volt férje nevét a házasságra utaló toldással nem viselheti tovább, és ez a joga akkor sem éled fel, ha a bejegyzett élettársi kapcsolata megszűnt. Ha a leendő bejegyzett élettárs a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítését megelőzően házassági névként volt férje nevét vagy családi nevét viseli

a házasságra utaló toldással, és házassági nevét nem módosítja másik házassági névviselési formára, a születési családi nevének viselésére jogosult.

(4) Az emberi reprodukcióra irányuló, külön törvény szerinti eljárásoknak a házastársakra vonatkozó rendelkezései a bejegyzett élettársakra nem alkalmazhatóak.

(5) Ha e törvény a házasság vagy a bejegyzett élettársi kapcsolat fennállásához, illetve a házasság vagy a bejegyzett élettársi kapcsolat megszűnéséhez nem állapít meg eltérő jogkövetkezményt, továbbá ha a jogosultság vagy a kötelezettség az özvegyet és az özvegy bejegyzett élettársat megkülönböztetés nélkül megilleti vagy terheli, a családi állapotra vonatkozó nyilatkozat csak olyan formában követelhető meg, hogy a házasság és bejegyzett élettárs, az özvegy és az özvegy bejegyzett élettárs, illetve az elvált és az elvált bejegyzett élettárs megjelölés együtt szerepeljen.

(6) A családi állapotra vonatkozó adatot tartalmazó nyilvántartásban – az anyakönyvi nyilvántartás, valamint a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás kivételével – a családi állapotot úgy kell feltüntetni, hogy a házasság és a bejegyzett élettárs, az özvegy és az özvegy bejegyzett élettárs, illetve az elvált és az elvált bejegyzett élettárs megjelölés együtt szerepeljen.

A bejegyzett élettársi kapcsolat megszűnése

4. § (1) A bejegyzett élettársi kapcsolat megszűnik

- a) az egyik bejegyzett élettárs halálával,
- b) bírósági felbontással vagy
- c) közjegyző általi megszüntetéssel.

(2) A bejegyzett élettársi kapcsolat megszűnésére a házasság megszűnésére vonatkozó rendelkezéseket alkalmazni kell.

(3) A bejegyzett élettársi kapcsolatot a felek közös megegyezése alapján a közjegyző nemperes eljárásban szünteti meg.

5–15. §

Záró rendelkezések

16. § (1) Ez a törvény – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – a kihirdetését követő második hónap első napján lép hatályba.

(2) A 9. § (2) és (4) bekezdése, valamint a 10. § (4) bekezdése a kihirdetését követő nyolcadik hónap első napján lép hatályba.

17. §

18. §

3. Az új Ptk. támadott rendelkezései:

„3:87. § [A bejegyzett élettársi kapcsolat]

Bejegyzett élettársi kapcsolat akkor jön létre, ha az anyakönyvvezető előtt együttesen jelen lévő két tizennyolcadik életévét betöltött, azonos nemű személy személyesen kijelenti, hogy egymással bejegyzett élettársi kapcsolatot kíván létesíteni.

3:88. § [A bejegyzett élettársi kapcsolat joghatásai]

(1) Ahol a törvény eltérően nem rendelkezik,

- a) a házasságra vonatkozó szabályokat a bejegyzett élettársi kapcsolatra,
- b) a házastársra vagy házastársakra vonatkozó szabályokat a bejegyzett élettársra vagy bejegyzett élettársakra,
- c) az özvegyre vonatkozó szabályokat az elhunyt bejegyzett élettárs túlélő bejegyzett élettársára,
- d) az elvált személyre vonatkozó szabályokat arra a személyre, akinek bejegyzett élettársi kapcsolatát megszüntették,
- e) a hajadonra, nőtlenre vonatkozó szabályokat arra a személyre is, aki bejegyzett élettársi kapcsolatot még nem létesített, és
- f) a házaspárra vonatkozó szabályokat a bejegyzett élettársakra is alkalmazni kell.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt rendelkezéstől eltérően

- a) a bejegyzett élettársakra a házastársak által történő közös gyermekké fogadásra vonatkozó szabályok nem alkalmazhatóak;
- b) a bejegyzett élettársi kapcsolat apasági vélelmet nem keletkeztet;
- c) a házastársak névviselésére vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatóak a bejegyzett élettársakra; bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése esetén a bejegyzett élettárs volt férje nevét a házasságra utaló toldással nem viselheti tovább, és ez a joga akkor sem éled fel, ha a bejegyzett élettársi kapcsolata megszűnt; ha a leendő bejegyzett élettárs

a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítését megelőzően házassági névként volt férje nevét vagy családi nevét viseli a házasságra utaló toldással, és házassági nevét nem módosítja másik házassági névviselési formára, a születési családi nevének viselésére jogosult;

d) az emberi reprodukcióra irányuló, külön törvény szerinti eljárásoknak a házastársakra vonatkozó rendelkezései a bejegyzett élettársakra nem alkalmazhatóak.

3:89. § [A bejegyzett élettársi kapcsolat részletes szabályai]

A bejegyzett élettársi kapcsolat részletes szabályairól külön törvény rendelkezik.”

III. Az indítványok nem megalapozottak.

1. A Békmtv. az azonos neműek bejegyzett élettársi kapcsolatának (BÉK) mint személyi státuszjognak a keletkezését, joghatásait és megszűnését szabályozza, rendezi a házasság jogintézményéhez és a házastársak státuszához való viszonyát, meghatározza az azoktól való eltéréseket, illetve rendelkezik a mindezekkel kapcsolatban szükségessé vált jogszabály-módosításokról. A törvényt azt követően fogadta el az Országgyűlés, hogy az Alkotmánybíróság 2008. december 15-i 154/2008. (XII. 17.) AB határozatával (ABH 2008, 1203., a továbbiakban: Abh.) a még hatályba nem lépett, a bejegyzett élettársi kapcsolatról szóló 2007. évi CLXXXIV. törvény (a továbbiakban: Békvtv.) alkotmányellenességét állapította meg, és azt megsemmisítette. A döntés folytán a Békvtv. – amely azonos és különemű pároknak egyaránt lehetővé tette volna BÉK létesítését – nem lépett hatályba. A határozat indokolása szerint a Békvtv.-ben alkalmazott szabályozási mód miatt férfi és nő vonatkozásában – akik egymással házasságot köthetnek – a BÉK az Alkotmány által védett házasság intézményének megkettőzése lenne. Az Alkotmány a legmagasabb szintű jogforrás, ezért törvényi szinten nem lehet alkotmányos intézményekkel azonos, azokkal felcserélhető, új intézményeket létrehozni. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor a határozat rendelkező részében azt is megállapította, hogy az azonos nemű személyek számára (mivel ők házasságot nem köthetnek) a BÉK jogintézményének létrehozása nem alkotmányellenes.

A Békvtv.-vel és a Békmtv.-vel összefüggésben előterjesztett indítványok tartalmilag részben megegyeznek: az indítványozók sok tekintetben azonos okból, illetve összefüggésben kérték alkotmányosértés megállapítását. Ugyanakkor mivel az indítványok nem az Alkotmánybíróság által érdemben már elbírált jogszabállyal azonos jogszabály felülvizsgálatára irányulnak, res iudicata [Ügyrend 31. § c) pont] megállapításának nincs helye. Az Alkotmánybíróság ezért az indítványokat – az Abh.-ban foglaltak figyelembevételével – az alábbiak szerint érdemben bírálta el.

2. A Békmtv. szerint [1. § (1) bekezdés] BÉK akkor jön létre, ha az anyakönyvvezető előtt együttesen jelenlévő két, tizennyolcadik életévét betöltött, azonos nemű személy személyesen kijelenti, hogy egymással BÉK-et kíván létesíteni. Az anyakönyvvezető a kijelentés megtörténte után a BÉK-et a bejegyzett élettársi kapcsolatok anyakönyvébe bejegyzi. A BÉK-re, illetőleg a bejegyzett élettársakra megfelelően (értsd: a megfelelő eltérésekkel) alkalmazni kell a házasságra, házastársakra, özvegyre, elváltakra stb. vonatkozó szabályokat [3. § (1) bekezdés]. A Békmtv. (és az új Ptk.) által külön nevesített kivételek a következők:
  - a bejegyzett élettársakra a házastársak által történő közös gyermekké fogadásra vonatkozó szabályok nem alkalmazhatóak [3. § (2) bekezdés];
  - a BÉK apasági vélelmet nem keletkeztet [3. § (2) bekezdés];
  - a házastársak névviselésére vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatóak a bejegyzett élettársakra; a BÉK létesítése esetén a bejegyzett élettárs volt férje nevét a házasságra utaló toldással nem viselheti tovább, és ez a joga akkor sem éled fel, ha a bejegyzett élettársi kapcsolata megszűnt; ha a leendő bejegyzett élettárs a BÉK létesítését megelőzően házassági névként volt férje nevét vagy családi nevét viseli a házasságra utaló toldással, és házassági nevét nem módosítja másik házassági névviselési formára, a születési családi nevének viselésére jogosult [3. § (3) bekezdés];
  - az emberi reprodukcióra irányuló, külön törvény szerinti eljárásoknak a házastársakra vonatkozó rendelkezései a bejegyzett élettársakra nem alkalmazhatóak [3. § (4) bekezdés];
  - a BÉK a 4. § szerint az egyik bejegyzett élettárs halálával, bírósági felbontással vagy – a felek közös megegyezése alapján – közjegyző általi megszüntetéssel szűnik meg.
3. A Békmtv. a BÉK-től elkülönítve rendelkezik az ún. nyilvántartással igazolt élettársi kapcsolatról is: lehetővé teszi, hogy a párok (különböző és azonos neműek egyaránt) közjegyző előtt nyilatkozzanak arról, hogy a Polgári Törvénykönyv (a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény, a továbbiakban: Ptk.) szerinti élettársi kapcsolatban élnek [685/A. § Élettársi kapcsolat áll fenn két olyan házasságkötés vagy bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése nélkül közös háztartásban érzelmi és gazdasági közösségben (életközösségben) együtt élő személy között, akik közül egyiknek sem

áll fenn mással házassági életközössége, bejegyzett élettársi életközössége vagy élettársi kapcsolata, és akik nem állnak egymással egyenesági rokonságban vagy testvéri, féltestvéri kapcsolatban.]; s e tény bejegyzésre kerül az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartásába, amelynek célja az élettársi kapcsolat fennállásának közhiteles igazolása. A továbbra is létező de facto élettársi kapcsolat és a nyilvántartással igazolt forma között lényegi különbség, hogy az utóbbihoz – amennyiben férfi és nő közötti kapcsolatról van szó és abból gyermek származik – apasági vélelem kapcsolódik. A nyilvántartással igazolt élettársi kapcsolatra vonatkozó szabályokat az indítványozók nem támadták. Mindez azt jelenti, hogy a jogilag is elismert társkapcsolatoknak jelenleg a következő formái különböztethetők meg: a) különemű párok élhetnek a Ptk. szerinti tényleges, ún. de facto élettársi kapcsolatban; b) a bizonyítás megkönnyítése végett – döntésüktől függően – kérhetik az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartásába való bejegyzésüket; c) választhatják a házasságot; d) azonos nemű párok is élhetnek de facto élettársi kapcsolatban; e) kérhetik az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartásába való bejegyzésüket; vagy f) választhatják a Békmtv. által létrehozott BÉK-et.

4. Tekintettel arra, hogy a Békmtv. megsemmisítését az indítványozók többsége elsősorban az Alkotmány 15. §-ának a sérelmére hivatkozással kérte, az Alkotmánybíróság mindenekelőtt ezeket a kérelmeket vizsgálta meg.
- 4.1. A magyar jogtudomány letisztult álláspontját, mely szerint: „A társadalmi élet alapegysége a család. (...) A családjog alapintézménye a házasság.” (Szladits Károly: Magyar magánjog I. kötet, 38. old.) átvette és alkotmányos rangra emelte már az 1949. évi XX. törvény eredeti szövege, amit változtatás nélkül átvett az 1989. évi XXXI. törvény az Alkotmány 15. §-ába. Ezen tényből nyilvánvaló, hogy nem csupán két, egymással összekapcsolt alapvető társadalmi intézményről van szó, hanem ezek ma már olyan alkotmányos értéket is képviselnek, amit alkotmányos védelem illet meg. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság korábbi döntésében kifejtette, hogy „[a]z állam kötelezettsége a házasságkötéshez való jog biztosítása körében elsősorban és minimálisan arra terjed ki, hogy a házasságkötés és családalapítás feltételeit, jogi kereteit megteremtse. Ebből következően a jogalkotó a házasság intézményét nem szüntetheti meg, a házasságkötést nem teheti lehetetlenné, és a házasság esetleges feltételeit, akadályait is rendkívüli körülményekkel kell meghatározni [Vö. pl. 22/1992. (IV. 10.) AB határozat, ABH 1992, 122.]. Az Alkotmány 15. §-ában megfogalmazott intézményvédelmi kötelezettségből azonban az is következik, hogy az állam nem teremthet olyan törvényi helyzetet sem, amely a házaspárokat összességében hátrányosabb helyzetbe hozza a nem házas személyekkel, párokkal szemben. Mindezekon túlmenően pedig az, hogy a Magyar Köztársaság védi a házasság intézményét, pozitív viszonyulást, aktivitást és támogatást is feltételez. A házasság és család intézménye állam általi védelmének alkotmányos felső határa (maximális terjedelme) azonban nem állapítható meg, ez nem is alkotmányos kérdés.” (Abh., ABH 2008, 1203, 1213–1214.)

Az Alkotmány a 15. §-ában szereplő fogalmakat nem bontja ki, mind a házasság, mind a család fogalmát adottnak veszi. Az Alkotmánybíróság kezdettől fogva konzekvensen képviselt jogi álláspontja szerint a házasság intézményét egy férfi és egy nő életközösségeként védi az Alkotmány, a házastársak különeműsége tehát fogalmi eleme a házasságnak [14/1995. (III. 13.) AB határozat, ABH 1995, 82, 83.]. Ebből következően a házasságkötéshez való – az Alkotmány 54. § (1) bekezdéséből levezetett – jog [22/1992. (IV. 10.) AB határozat, ABH 1992, 122, 123.] is csak a különböző nemű párokat illeti meg. Ezt a később több határozatban is megerősített álláspontot [65/2007. (X. 18.) AB határozat, ABH 2007, 726.; 75/2007. (X. 19.) AB határozat, ABH 2007, 731.; Abh., ABH 2008, 1203.] a testület továbbra is fenntartja.

Az Alkotmány a házasságot a család intézményével együtt a társadalmi közösség alapvető építőelemeként tekinti értéknek, mindazonáltal „az Alkotmányból nem a házassági kötelék mint együttélési forma „egyedüli” (kizárólagos), hanem a „különös” (kiemelt, alkotmányos szintű) védelme vezethető le, vagyis az alaptörvény nem zárja ki más, a házasságtól eltérő párkapcsolatok törvényi szintű oltalmát.” (Abh., ABH 2008, 1203, 1214.) „Két személy tartós életközössége megvalósíthat olyan értékeket, hogy az érintettek személyi méltóságának egyenlő figyelembevételére alapján az együttélő személyek nemétől függetlenül igényt tarthat jogi elismerésre” [14/1995. (III. 13.) AB határozat, ABH 1995, 82, 84.]. Sőt, „az azonos neműek tartós párkapcsolata számára (...) az elismerés és a védelem igénye – mivel ők házasságra nem léphetnek – az emberi méltósághoz való jogból [Alkotmány 54. § (1) bekezdés], és az abból származtatott önrendelkezési jogból, az általános cselekvési szabadságból, illetve a személyiség szabad kibontakoztatásához való jogból [8/1990. (IV. 23.) AB határozat, ABH 1990, 42, 45.] levezethető” (Abh., ABH 2008, 1203, 1224.). Elvi élel állapította meg továbbá az Alkotmánybíróság, hogy „[a] házasságkötési joggal rendelkező különböző nemű személyek helyzetét az azonos neműek regisztrált élettársi kapcsolata nem befolyásolja, különösen nem sérti, vagy veszélyezteti. A házasság támogatására, védelmére, ösztönzésére vonatkozó – az Alkotmány 15. §-ából következő – állami intézményvédelmi kötelezettség ugyanis kizárólag azok vonatkozásában értelmezhető, akik házasságkötési joggal és lehetőséggel rendelkeznek. Csak az ő esetükben nem lehet alkotmányosan létrehozni egy,

a házassággal majdnem azonos tartalmú más jogviszonyt. Az azonos nemű személyek számára azonban, akik az Alkotmány alapján házasságot nem köthetnek, a jogalkotónak az Alkotmány korlátai között biztosítania kell egymás irányában a házastársakéhoz hasonló olyan jogállást, amely az egyenlő méltóságú személyként kezelésüket biztosítja [9/1990. (IV. 25.) AB határozat, ABH 1990, 46, 48–49.]. Egy ilyen új jogintézmény nem sérti, nem is veszélyezteti a házasság Alkotmány által kiemelten védett helyzetét (az Alkotmány 15. §-át), illetve a különböző neműeknek szintén az Alkotmány 54. § (1) bekezdéséből levezetett házasságkötéshez való jogát. (...) A hagyományos forma, a különeműek házassága nem kerül hátrányosabb helyzetbe azért, hogy az azonos nemű bejegyzett élettársak – az ilyen kapcsolat természetéből adódó különbségek fenntartása mellett – a házastársakéhoz hasonló pozícióba kerüljenek.” (Abh., ABH 2008, 1203, 1224–1225.)

Az az Alkotmány 15. §-ából levezethető követelmény, hogy az állam ne csupán a fennálló házasságokat védje, hanem olyan jogi környezetet teremtsen (pl. a házasságban élőknek előnyöket nyújtson), amely arra ösztönzi polgárait, hogy a lehetséges együttélési formák közül a házasságot válasszák és családot alapítsanak (Abh., ABH 2008, 1203, 1223.), értelemszerűen szintén csak azokra vonatkozhat, akiknek a házasság választására lehetőségük van. Az azonos neműek vonatkozásában azonban ilyen alternatíva nincs, mivel az Alkotmány alapján a házasságnak a felek különböző neme fogalmi eleme. A jogalkotó a Békmtv.-ben nem a heteroszexuálisoknak ajánl fel egy, a házassághoz formájában, tartalmában hasonló intézményre vonatkozó választási lehetőséget (mint tette volna azt a megsemmisített Békvtv.-vel), hanem az azonos neműeknek teszi lehetővé azt, hogy a de facto élettársi viszony helyett az attól joghatásaiban lényegesen eltérő BÉK-et válasszák. Ilyen értelemben tehát a BÉK nem a házasságnak jelent versengő életmodellt, hanem az azonos neműek de facto élettársi kapcsolatának, ezért nem hordozza magában a házasságot megillető alkotmányos védelmi kötelezettség kiüresítésének, a házasság leértékelődésének a veszélyét, nem gátolja továbbá a házasság és a család védelmi szintjének emelését, ezen a téren a házasság és a család, illetőleg a különböző élettársi kapcsolatok közötti jogi távolság növelését.

Az Alkotmány a házasságot mint társadalmi (és mint jog-) intézményt önmagában is értékékként tételezi. Teszi ezt arra tekintettel, hogy társadalmunkban a házasság hagyományosan – évszázadok tapasztalatai alapján – az emberek tartós együttélésének kerete, és a társadalom reprodukcióját biztosító család kiindulópontja. Az állam részéről ez „pozitív viszonyulást, aktivitást és támogatást is feltételez” (Abh., ABH 2008, 1203, 1214.), amelynek keretében előnyök, többlettámogatások nyújthatók. A jogalkotó a védelem, támogatás eszközeinek, módjainak kialakítása körében nagy szabadságot élvez, de egyben felelősséggel is tartozik.

A házasság értékékként tételezése továbbá nem zárja ki, hogy a jogalkotó – figyelemmel a társadalmi tendenciákra, igényekre, a hagyományos családformák változására, egyszersmind elismerve a személyek jogát arra, hogy egyéni boldogságukat az általuk szabadon megválasztott kapcsolati keretben keressék – más, a házassághoz hasonló funkciójú kapcsolati formákat is védelemben részesítsen. A házassághoz való pozitív viszonyulás azt jelenti, hogy a házasságot (és a családot) önmagában, s nem a csak azonos nemű személyek által létesíthető – így a házasságnak konkurenciát nem is jelentő – BÉK-vel szemben, az abban élők rovására kell védeni.

Megjegyzi továbbá az Alkotmánybíróság: A házasság és a család Alkotmányban előírt (intézmény-)védelme konkrét jogok és támogatások formájában realizálódik. Az Alkotmányból azonban nem következik, hogy e jogokat ne lehetne egyedileg vagy – a jelenlegi hatályos jogrendszert áttekintve – akár egy generális utaló szabállyal kiterjeszteni az azonos nemű párokra. Az Alkotmány 15. §-a ugyanis nem teszi egyszersmind a házastársak kizárólagos alanyi jogává mindazt, amit számukra a jogalkotó eddig biztosított. Más, lazább vagy szorosabb élettársi (együttélési, életközösségi) életviszonyoknak – figyelembe véve jellegüket, funkciójukat – is lehetnek a házassághoz hasonló joghatásai vagyoni jogi, adójogi, lakáshasználati, tartási kötelezettségi, társadalombiztosítási, szociális, munkajogi, öröklési jogi stb. tekintetben.

A bírói gyakorlat, majd ennek nyomán a tételes jogfejlődés is egyes házastársi alanyi jogokat, illetve törvényes érdekeket a különböző nemű de facto élettársak viszonyában is elismert már a Békmtv.-t évtizedekkel megelőzően, és az eddig már bejegyzett élettársi kapcsolatoknál nagyságrendekkel nagyobb számban. A bírói gyakorlat nyomán a törvényhozó is élhet a törvényi analógia megoldásával, azaz két, egymáshoz hasonló, de egymással nem azonos életviszony egyikére (azonos neműek párkapcsolatára) a másikra (különböző nemű személyek házasságára) vonatkozó, már létező szabályokat rendelheti „megfelelően” alkalmazni.

Az intézményvédelmi köteletség egy nyitott és demokratikus társadalomban nem lehet akadály a jogok kiterjesztésének, az ezzel ellentétes értelmezés ellentmondásban állna az Alkotmány szellemiségével. Hangsúlyozni kell továbbá azt is, hogy a házasfelek helyzete a BÉK-ben élőknek megadott jogok révén nem változik, jogaik semmilyen tekintetben nem csorbulnak. [Hasonlóan vélekedett a Német Szövetségi Alkotmánybíróság 2002. július 17-i ítéletében (BVerfG, 1 BvF 1/01, 94. bekezdés)]. Nemzetközi példák utalnak továbbá arra, hogy egyes esetekben

akár a diszkrimináció tilalmába is ütközhet az, ha a jogalkotó nem kezeli azonosan a bejegyzett élettársakat a házastársakkal [lásd pl. az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) az E.B. v. Franciaország ügyben 2008. január 22-én hozott ítélete, Nr. 43546/02; illetve a Német Szövetségi Alkotmánybíróság 2009. július 7-i döntése (BVerfG, 1 BvR 1164/07)].

E körben mutat rá az Alkotmánybíróság arra is, hogy a házasságra vonatkozó szabályok „megfelelő” alkalmazásának elrendelése a BÉK-re nem csupán jogok, hanem egyben – az egymás iránti felelősségvállalásból eredő – kötelezettségek kiterjesztését is jelenti (pl. tartási, támogatási kötelezettség).

Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azonban azt is, hogy a kifejtettek nem jelentik azt, hogy a házaspárokat és a BÉK-ben élőknek minden tekintetben azonos szabályokat kellene alkalmazni. A jogalkotónak lehetősége van arra, hogy – ahol ez indokolt – a házasságra és a BÉK-re vonatkozóan eltérő szabályokat állapítson meg (Vö. EJEB 2010. március 2-án hozott ítélete a Kozak v. Lengyelország ügyben, Nr. 13102/02). Nem kizárt az sem, hogy a jogalkotó – szem előtt tartva a BÉK-ben élők emberi méltóságát – a házasság, illetve a család védelmi szintjét előnyök nyújtásával tovább emelje. Sőt, a foglalkoztatás bővítési igényeire, az elöregedő társadalom kihívásaira a jogalkotónak kell is válaszokat keresnie, melyek állhatnak a rászoruló családoknak nyújtott juttatások növelésében, családbarát munkaerő-piaci megoldások kidolgozásában, gyermek- és időskori gondozási szolgáltatások kiszélesítésében, a családi alapú adózás bevezetésében stb.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a Békmtv. egésze, illetve egyes rendelkezései megsemmisítésére irányuló, az Alkotmány 15. §-ára alapított indítványokat elutasította.

- 4.2. Az Alkotmány 15. §-ához kapcsolódó, de az Alkotmány 70/A. § (3) bekezdésének a sérelmét állító hivatkozással kapcsolatban, amely szerint a házasságot mint intézményt pozitívan kell diszkriminálni, az Alkotmánybíróság rámutat a következőkre.

Az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdése az azonos szabályozási körbe tartozó, összehasonlítható helyzetben lévő személyek (csoportok) közötti önkényes különbségtételt tiltja. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint tehát például az eljárási szabályok különbsége és az Alkotmány 70/A. §-a között nincs alkotmányossági összefüggés [legutóbb pl. 86/2009. (IX. 24.) AB határozat, ABK 2009. szeptember, 988.]. Ezzel összhangban megállapítható, hogy a különböző jogintézményekre – jelen esetben a házasságra és a BÉK-re – vonatkozó rendelkezések közötti különbség esetében nem merül fel a hátrányos megkülönböztetés kérdése.

A pozitív diszkrimináció hiányára alapított indítványt ezért az Alkotmánybíróság nem találta megalapozottnak, így azt elutasította.

5. Több indítványozó kifogásolta magát a jogalkotó által alkalmazott szabályozási konstrukciót, tehát azt, hogy a jogalkotó – néhány kivételt megemlítve – generális utaló szabállyal elrendelte a jogrendszer csaknem összes, a házasságra vonatkozó szabályának „megfelelő” alkalmazását a BÉK-re. Ezzel a megoldással összefüggésben egyesek az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének, mások a 15. §, illetve – a megkülönböztetés indokolatlan hiánya miatt – az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésének a sérelmét állították.

- 5.1. Az Alkotmánybíróság e körben mindenekelőtt megjegyzi, hogy az azonos nemű személyek tartós párkapcsolata elismerésének az emberi méltósághoz való jogból levezetett igénye [Abh., ABH 2008, 1203, 1224.] nem csak egyetlen módon biztosítható. Nemzetközi tapasztalatok mutatják, hogy a BÉK-hez hasonló jogintézményt bevezető államok eltérő jogtechnikai megoldásokat választottak.

Egyesek – a magyar jogalkotóhoz hasonlóan – nem alkottak elkülönült szabályokat a jogintézmény tartalmára, joghatásaira vonatkozóan, hanem (bizonyos kivételek fenntartása mellett) egy generálklauzulával elrendelték a házasság szabályainak alkalmazását [pl. Dánia, Lov om registreret partnerskab (1989)].

Ettől eltérően más államok [pl. Németország, Lebenspartnerschaftsgesetz (2001); Ausztria, Eingetragene Partnerschaft-Gesetz (2009)] részletes szabályokat alkottak, emellett, ahol szükséges volt, módosították a házasságra, házásokra vonatkozó szabályokat is (pl. a BÉK-re történő utalásokat illesztettek be a házasság mellé), illetve egyesével felsorolták, hogy mely, a házásokra vonatkozó jogszabályokat kell – külön módosítás nélkül is – a bejegyzett élettársakra is alkalmazni.

Mindkét jogi konstrukciónak voltak kritikussai, sőt ellenzői is, akik éppen az ellenkező megoldást tartották volna helyesebbnek. Az EJEB gyakorlatát is figyelembe véve alkotmányjogi szempontból alapvetően mindkét megoldás elfogadható, csak a teljes és mechanikus azonosítás nem.

- 5.2. Az Alkotmánybíróság a 15. §-sal kapcsolatos kifogásokat jelen határozat indokolásának III/4.1. pontjában már elbírált. A jogbiztonság követelményével, illetve a diszkrimináció tilalmával kapcsolatban pedig a testület a következőket mérlegelte.

5.2.1. Az Abh. szerint a jogbiztonság szempontjából aggályos, hogy a törvényhozó a Békvtv.-ben egyetlen generális utaló szabállyal a jogrendszer egészének a házasságra, a házastársakra, elváltakra, özvegyekre stb. – tehát a házasság intézményére – vonatkozó összes szabályát felhívta és „megfelelően” alkalmazni rendelte (ABH 2008, 1203, 1223–1224.). Jelen ügyben ugyanazon utaló szabály [Békmtv. 3. § (1) bekezdés] alkotmányosságának a kérdését kellett megvizsgálni azzal a lényeges különbséggel, hogy az utaló szabály most kizárólag az azonos nemű párokra vonatkozik, mert a Békmtv. értelmében csak ők létesíthetnek BÉK-et. Ez az eltérés azért jelentős, mert a korábbi döntés szerint az alkotmányellenesség éppen abban állt, hogy a generális utaló szabály révén a különeműek számára a házassággal mint alkotmányos jogintézménnyel párhuzamos, azzal versengő, sőt összekeverhető jogintézmény jött volna létre. Az utaló szabály alkotmányellenessége tehát abban állt, hogy a különemű párok vonatkozásában a bejegyzett élettársi közösség jogintézményét a lényeges tartalom (joghatások) tekintetében azonosossá tette volna a házassággal. Jelen ügyben ez az alkotmányellenességet okozó lényeges körülmény már nem áll fenn. A jogalkotó számos jogszabályt kifejezetten módosított, ezekbe a házasság mellé a BÉK-re történő utalásokat illesztett be, de továbbra sem élt azzal a lehetőséggel, hogy a jogrendszer egészében minden egyes, a házasságra vonatkozó jogszabályt külön módosítson. Ezzel azonban jogalkalmazási nehézséget, jogbizonytalanságot nem okoz. A jogalkalmazás számára világos irányutatást jelent annak az előírása, hogy ahol házasságról, házastársakról stb. van szó bármely jogszabályban, az alatt a hatálybalépést követően – a Békmtv.-ben megjelölt kivételektől eltekintve – az újfajta párkapcsolati személyállapotot keletkeztető BÉK-et és magukat a bejegyzett élettársakat is érteni kell. Az ún. „megfelelő” alkalmazás elrendelése most is teret enged a bírói, jogalkalmazói mérlegelésnek abban a tekintetben, hogy esetről-esetre, az adott konkrét élethelyzetben az érintett jogszabályhely alkalmazási feltételeit az azonos nemű párok vonatkozásában megállapítsa.

Szintén nem okozhat jogbizonytalanságot a BÉK bevezetése az érintett jogalanyok számára sem: a házasság és a BÉK ugyan hasonló jogintézmények, azonban házasságot csak különemű, BÉK-et pedig csak azonos nemű személyek létesíthetnek. E tény világos és felismerhető különbséget jelent mindenki számára.

Az indítványozók feltételezik, hogy a jogalkalmazás során problémák adódnak majd, s emiatt is alkotmányellenesnek tartják a generális utaló szabályt (illetve ezen keresztül a Békmtv. egészét). A támadott jogszabály azonban nem tekinthető eleve értelmezhetetlennek vagy alkalmazhatatlannak, és az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[ö]nmagában nem sérti a jogbiztonságot az, ha a jogszabály a jogalkalmazás során értelmezésre szorul” [31/2003. (VI. 4.) AB határozat, ABH 2003, 352, 365.]. Nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe, hogy előzetesen mérlegeljen minden, az indítványozókat foglalkoztató – egyelőre kizárólag – elméleti kérdést. Amennyiben a nem „megfelelő” jogalkalmazás során konkrét alkotmányjogi probléma (pl. valamely, a Békmtv. generális utaló szabályával érintett jogszabály alkotmányellenességének vagy mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességnek a gyanúja) merülne fel, az Alkotmánybíróság eljárása esetről-esetre kezdeményezhető.

Az Alkotmánybíróság mindezek miatt az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének sérelmére való hivatkozásokat nem találta megalapozottnak.

5.2.2. Az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésére, a „megkülönböztetés indokolatlan hiányára” való hivatkozás sem megalapozott a generális utaló szabállyal kapcsolatban.

A Békmtv. 3. § (1) bekezdése generális utaló szabálya ellenére a jogalkotó megállapított fontos kivételeket, a házasság és a BÉK között fenntartott formai és tartalmi különbségeket, a legjelentősebb e körben a gyermek közös örökbefogadásának, illetve a humán reprodukciós eljárásban való részvételnek a kizárása. Különeműek esetében az örökbefogadás kizártságának nem lenne ugyanekkor jelentősége, hiszen esetükben ez nem az egyetlen és nem is a tipikus módja a gyermekvállalásnak (Vö. Abh., ABH 2008, 1203, 1220–1221.). Az azonos neműek vonatkozásában azonban a jogi értelemben vett közös gyermek vállalásának a kizártsága a házasság és a BÉK eredete és társadalmi rendeltetése közötti érdemi eltérést rögzíti. A házasság „tipikusan közös gyermekek születését és a családban való felnevelését célozza”, így a házasság intézményét az állam arra is tekintettel részesíti alkotmányos védelemben, hogy „elősegítse a házastársak számára a közös gyermekkel is rendelkező család alapítását” [14/1995. ABH 1995. (III. 13.) AB határozat, ABH 1995, 82, 83.]. Ettől eltérően a BÉK, bár ez szintén a véglegesség szándékával létrehozott párkapcsolat, amely két azonos nemű személy kölcsönös gondoskodásban élésének kerete, de e kapcsolatot nem a családalapítás (és így nem a társadalmi reprodukció) lehetőségére tekintettel védi a törvényalkotó: azonos nemű pároknak természetes úton közös gyermeke nem lehet, és a Békmtv. alapján a jogalkotó a BÉK-ben élők számára a jogi értelemben vett családdá válást sem kívánja lehetővé tenni. Mindez azt jelenti, hogy a jogalkotó – az indítványozók által sérelmezett generális utaló szabály ellenére – valójában nem kezeli, természetüknél fogva nem is kezelheti azonos módon a házasságban és a BÉK-ben élőket. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság a „megkülönböztetés hiányára” alapított indítványi kérelmeket is elutasította.

- 5.3. Több indítványozó is hangsúlyozta, hogy az Abh. szerint az Alkotmánybíróság „a házasság és a BÉK között kifejezetten fenntartott különbségek egyikét sem tudta olyan lényegesnek értékelni, mint amelyből a jogalkotó szándéka egyértelműen igazolható lenne abban a vonatkozásban, hogy a BÉK új jogintézményét a magyar jogrendszerben a házasság intézményétől egyértelműen el kívánta volna határolni.”

Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben hangsúlyozza, hogy korábbi döntésében a vizsgálatot kifejezetten csak a különművek vonatkozásában végezte el [„Nincs tehát alkotmányos lehetőség arra, hogy törvény a házasság alkotmányosan védett intézményével felcserélhető jogintézményt hozzon létre azok számára, akik házasságkötési joggal rendelkeznek.” (Abh., ABH 2008, 1203, 1225.)] Ezzel szemben jelen ügyben a testület az azonos neműek vonatkozásában megállapítja, hogy a házasság és BÉK szabályozása között érdemi különbség van arra tekintettel, hogy a közös gyermek vállalását a Békmtv. kizárja.

6. Az Alkotmánybíróság ezt követően az önrendelkezési jog [Alkotmány 54. § (1) bekezdés] sérelmével kapcsolatos indítványozói hivatkozásokat tekintette át.
- 6.1. Az egyik indítványozó általánosságban tartja az önrendelkezési jog sérelmének a BÉK házassághoz hasonló szabályozását, illetve a BÉK „megszüntetésének akadályozását”, úgy véli például, hogy a megszüntetés elé akadályokat gördíteni csak a közös gyermek védelme érdekében indokolt, azonos neműeknek azonban nem lehet gyermeke.

Az Alkotmánybíróság az indítványozó érvelését nem tartja megalapozottnak. A BÉK az azonos nemű párok számára egy olyan lehetőség, amelynek az igénybevétele szabad elhatározásukon múlik. Lehetőségük van tehát eldönteni, hogy kívának-e egyáltalán élettársi kapcsolatot létesíteni, és ha igen, annak melyik fajtáját: de facto (esetleg nyilvántartással igazolt) élettársi viszonyt vagy BÉK-et. A Békmtv. nem korlátozza a felek döntési szabadságát, választási lehetőségét ebben a vonatkozásban. Szintén nem akadályozza a törvény a BÉK-ben élőket abban, hogy – az önrendelkezési joguk körébe tartozó döntésként – életközösségüket megszüntessék, és együttesen vagy bármelyik fél egyedül a BÉK felbontását kérje.

A házasság felbontására irányuló szabályok alkalmazásának elrendelése a BÉK-re azzal jár, hogy a bíróság elméletileg el is utasíthatja a bontási keresetet. A házasságot (illetve a Békmtv. nyomán a BÉK-et is) ugyanis bármelyik fél – illetőleg a felek közös – kérelmére is csak akkor bontja fel a bíróság, ha az „teljesen és helyrehozhatatlanul megromlott” [Csjt. 18. § (1) bekezdés, ún. feldúltsági elv]. A teljes körű bizonyítás alapján folyó bontóperek jellegzetessége tehát, hogy az adott ügy egyéb körülményeit is feltárva és mérlegelve – figyelembe véve a Csjt. 18. § (2) bekezdésében írtakat is, illetve a bontást kérő fél érzelmeit (elhidegülés), a kapcsolat korábbi minőségét, a feleknek az esetleges különélés alatt alakult életvitelét, a különélés idejét és tartalmát stb. – kell eldönteni, hogy van-e reális remény a házasság (az életközösség) megmentésére, avagy a kapcsolat megromlása helyrehozhatatlan. Ugyanakkor a Csjt. – az indítványozó hivatkozásával ellentétben – eddig sem csupán a közös kiskorú gyermek védelmében, hanem a házassági kapcsolat funkciójára, jelentőségére és jellemzőire tekintettel írta elő a bírósági mérlegelést abban a vonatkozásban, hogy a kapcsolat valóban visszafordíthatatlanul tönkrement-e. A feldúltsági elvet tehát akkor is alkalmazni kell, ha az érintett kapcsolatból nem származott közös gyermek.

Az említett elv alkalmazásának elrendelése a BÉK-re – mivel ez szintén az egymás támogatását, az egymásról való gondoskodást, tartós együttélést magában foglaló, a véglegesség szándékával létrehozott párkapcsolat, egy új személyállapot kerete – az önrendelkezési jogot nem sérti. A BÉK felbontását – a házassághoz hasonlóan – a pár bármelyik tagja kérheti, a felperes akár a BÉK megromlásáért elsősorban vagy kizárólag felelős fél is lehet. Az ő egyoldalú kérelmére, a vétlen társ esetleges ellenzése dacára is fel lehet, sőt fel kell bontani a BÉK-et, ha egyébként annak feltétele – a kapcsolat teljes és helyrehozhatatlan megromlása – a bíróság megítélése szerint megvalósult.

Az Alkotmánybíróság mindezek miatt az önrendelkezési jog vélt sérelmére alapított indítványi kérelmet elutasította.

- 6.2. Egy másik indítványozó az Alkotmány 54. § (1) bekezdésével összefüggésben arra hivatkozott, hogy az azonos neműek közötti – általa erkölcsileg helytelenített – párkapcsolat létesítésére nem terjed ki a cselekvési szabadság.

Az Alkotmánybíróság ebben a vonatkozásban ismét az Abh.-ra utal, melyben úgy fogalmazott, hogy az azonos neműek tartós párkapcsolata számára az elismerés és a védelem igénye – mivel ők házasságra nem léphetnek – az emberi méltósághoz való jogból [Alkotmány 54. § (1) bekezdés], és az abból származtatott önrendelkezési jogból, az általános cselekvési szabadságból, illetve a személyiség szabad kibontakoztatásához való jogból levezethető. Az Alkotmánybíróság álláspontja tehát – az indítványozóéval ellentétben – az, hogy a tartós és zárt párkapcsolat létesítésének a joga a felek nemétől függetlenül része az Alkotmány 54. § (1) bekezdése által védett jogoknak.

Az indítványt ezért az Alkotmánybíróság ebben a vonatkozásban is elutasította.

7. Az Alkotmánybíróság ezt követően megvizsgálta azt a kifogást, mely szerint azért sérti a Békmtv. az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdését, mert csak az azonos nemű személyekre vonatkozik. Eszerint az minősülne hátrányos

megkülönböztetésnek, hogy más, egymással közösségben, de nem párkapcsolatban együtt élők nem létesíthetnek BÉK-et, s így nem is részesülhetnek annak előnyeiből.

Az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésében rögzített hátrányos megkülönböztetés tilalma az Alkotmánybíróság gyakorlatában a jogrendszer egészét átható alkotmányos alapelveként kap értelmezést. A tilalom elsősorban az alkotmányos alapjogok terén tett megkülönböztetésekre terjed ki. Személyek közötti, alkotmányosértő hátrányos megkülönböztetés akkor állapítható meg, ha valamely személyt vagy embercsoportot más, azonos helyzetben lévő személyekkel vagy csoporttal történt összehasonlításban kezelnek hátrányosabb módon [21/1990. (X. 4.) AB határozat, ABH 1990, 73, 78.; 32/1991. (VI. 6.) AB határozat, ABH 1991, 146, 162.; 43/B/1992. AB határozat, ABH 1994, 744, 745.]. A megkülönböztetés pedig akkor alkotmányellenes, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó (egymással összehasonlítható) jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne (191/B/1992. AB határozat, ABH 1992, 592, 593.). Rámutatott az Alkotmánybíróság arra is, hogy az alapjognak nem minősülő egyéb jogra vonatkozó, személyek közötti hátrányos megkülönböztetés vagy más korlátozás alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha a sérelem összefüggésben áll valamely alapjoggal, végső soron az emberi méltóság általános személyiségi jogával, és a megkülönböztetésnek, illetve korlátozásnak nincs tárgyilagossá mérlegelés szerint ésszerű indoka, vagyis önkényes [35/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 197, 200.]. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az élettársi viszony fogalma mind nyelvtani, mind jogi értelemben elfogadott, ismert, világos jelentéstartalmú: két, életvitelszerűen együtt élő ember gazdasági, érzelmi közösségét jelenti. E kapcsolat alapvetően eltér más, például baráti, hozzátartozói, közös háztartásban élési, bérlőtársi stb. kapcsolatokról, amelyek adott esetben szintén közösen gazdálkodó, bizalmi, sőt „érzelmi” közösségként funkcionálnak, azonban nem tekinthetők „életközösségnek”, nélkülüzik a párkapcsolati jelleget. Mivel alkotmányjogi szempontból – éppen a párkapcsolati jelleg megléte vagy hiánya okán, tehát az együttélés célját, funkcióját tekintve – az élettársi kapcsolatot és az egyéb említett együttélési formákat választó személyek helyzete összehasonlíthatatlan, nincs szó arról, hogy a jogalkotó a BÉK szabályozásával azonosan kezelendő jogalanyok között alkotmányellenes megkülönböztetést alkalmazna, s ezzel akár az Alkotmány 70/A. (1) bekezdésének, akár a Jat. 18. § (3) bekezdésének a sérelmét okozná.

Alkotmányellenes megkülönböztetésről egyébiránt azért sem lehet szó, mert az azonos neműek tartós párkapcsolata számára az elismerés és a védelem igénye levezethető az emberi méltósághoz való jogból; számukra a jogalkotónak az Alkotmány korlátai között biztosítania kell egymás irányában a házastársakéhoz hasonló olyan jogállást, amely az egyenlő méltóságú személyként kezelésüket biztosítja (Abh., ABH 2008, 1203, 1224–1225.). Ettől eltérően azonban az indítványozók által említett egyéb életviszonyok ilyen védelmet nem élveznek, tehát az azonos nemű bejegyzett élettársak és a más, nem párkapcsolati életközösségben együtt élő személyek helyzetének jogi rendezése nem összehasonlítható.

8. Két indítványozó úgy véli, hogy a Békmtv. azért is alkotmányellenes, mert az Alkotmány alapján olyan védelmi intézkedésekre van joga a kiskorú gyermekeknek, amely kizárja, hogy a jogalkotó a homoszexuális párok kapcsolatához – a BÉK-hez – a házasságéhoz hasonló joghatásokat fűzzön.
- 8.1. Kifogásolja az egyik indítványozó egyrészt azt a lehetőséget, hogy homoszexuális párok közösen nevelhetnek gyermeket.

Annak megállapítása érdekében, hogy a konkrét esetben alkotmányjogi probléma fennáll-e, az Alkotmánybíróság mérlegelte, hogy a Békmtv. tartalmaz-e ebben a vonatkozásban a gyermekek alkotmányos jogaival összefüggésbe hozható szabályozást.

A Békmtv. 3. § (2) bekezdése szerint a bejegyzett élettársakra a házastársak által történő közös gyermekké fogadásra vonatkozó szabályok nem alkalmazhatóak, tehát nem érvényesül a Csjt. azon szabálya [51. § (2) bekezdés], hogy „azt, akit mindkét házastárs – akár együttesen, akár külön-külön – örökbefogadott, a házastársak közös gyermekének kell tekinteni (közös gyermekké fogadás)”. Az egyik bejegyzett élettárs a másiknak a (vér szerinti vagy örökbefogadott) gyermekét szintén nem fogadhatja örökbe. A BÉK továbbá apasági vélelmet sem keletkeztet [ezt szintén a Békmtv. 3. § (2) bekezdése zárja ki], illetve a 3. § (4) bekezdése kifejezetten kimondja azt is, hogy az emberi reprodukcióra irányuló, külön törvény szerinti eljárásoknak a házastársakra vonatkozó rendelkezései a bejegyzett élettársakra nem alkalmazhatóak. Mindez azt jelenti, hogy a Békmtv. kifejezetten kizárja, hogy a BÉK-ben élő azonos nemű pároknak jogi értelemben véve közös gyermeke legyen. Ettől függetlenül előfordulhat, hogy azonos nemű párok közös háztartásában gyermek nevelkedik, ám ez olyan tény, amely nem a Békmtv. következménye, és e helyzet a Békmtv. rendelkezéseivel nem hozható kapcsolatba. Az Alkotmánybíróság mindezek miatt ebben a vonatkozásban a kiskorú gyermek „mindenek felett álló érdekének” (995/B/1990. AB határozat, ABH 1993, 515, 526–529.) sérelmére történő hivatkozást – az összefüggés hiánya miatt – elutasította.

- 8.2. Ezen túlmenően mindkét említett indítványozó az Alkotmánybíróság állásfoglalását várja a következő kérdésben: úgy vélik, hogy a gyermekek mindenek felett álló érdekét, egészséges nemi beállítottságuk kialakulását veszélyezteti (illetve „identitásbeli elbizonytalanodásukhoz” vezet) a Békmtv. azért, mert azt sugallja, hogy a homoszexualitás a házassághoz (tehát a különmeműek kapcsolatához) hasonlóan értékes párkapcsolat.

„Az Alkotmány 16. §-a állami kötelezettséget állapít meg az ifjúság létbiztonsága, oktatása és nevelése, valamint érdekeinek védelme tekintetében. Ez a rendelkezés azonban önmagában alanyi alapjogot nem tartalmaz konkrét állami szolgáltatásokra. A jogalkotó szervek számára széles mozgásteret biztosít az ifjúság létbiztonságát, oktatását és nevelését, valamint érdekének védelmét szolgáló támogatási formák meghatározásában. E köteleesség gyakorlása során a jogalkotó szerveknek természetesen tiszteletben kell tartaniuk az Alkotmány alapelveit, valamint az ifjúságot megillető alapvető jogokat.” [79/1995. (XII. 21.) AB határozat, ABH 1995, 399, 405.]

„A gyermek ember, akit minden olyan alkotmányos alapvető jog megillet, mint mindenki mást, de ahhoz, hogy a jogok teljességével képes legyen élni, biztosítani kell számára az életkorának megfelelő minden feltételt felnőtté válásához. Ezért az Alkotmány 67. § (1) bekezdése a gyermek alapvető jogairól szól, egyidejűleg a család (szülők), az állam és társadalom alapvető kötelezettségeit megszabva.” (995/B/1990. AB határozat, ABH 1993, 515, 524.) Az Alkotmány 67. § (1) bekezdése tehát egyfelől a gyermeknek a védelemhez, a róla történő gondoskodáshoz való alapvető jogát, másfelől a szülő, illetve az állam kötelezettségét szabja meg. „A testi fejlődés biztosítására vonatkozó köteleességek a tartás, gondozás. A szellemi, erkölcsi fejlődés lehetővé tétele a nevelés megválasztásával [Alkotmány 67. § (2)] a világnézeti, vallási, kulturális, művészeti, tudományos oktatásának biztosításával, szeretetteljes családi légkör kialakításával történik.” (995/B/1990. AB határozat, ABH 1993, 515, 528.)

Az Alkotmány 67. §-a, amely az állam köteleességévé teszi, hogy a gyermek személyiségfejlődéséhez szükséges védelmet és gondoskodást nyújtson, egyrészt vonatkozik az egyértelműen káros hatások távol tartására, másrészt magában foglalja azt is, hogy az állam a személyiségét, s így az egész jövőbeli életét meghatározó súlyos kockázatvállalást is elhárítsa a gyermektől [21/1996. (V. 17.) AB határozat, ABH 1996, 74, 80.]. Az állam feladata tehát intézményes védelmet nyújtani a gyermek egészséges fejlődéséhez.

Az indítványozók a homoszexualitást erkölcsileg elítélendőnek tartják, és lényegében azt kérik az Alkotmánybíróságtól, hogy mondja ki: a még nem fixálódott nemi identitású, szerepet nem választott fiatalok pszichoszexuális fejlődését a homoszexuális párkapcsolatok értékékként tételezése káros irányba befolyásolhatja.

Az Alkotmánybíróság az azonos neműek közötti kapcsolatot – tartós, megvallott formájában és egyes életviszonyokra korlátozva – jogilag védendőnek ismerte el [14/1995. (III. 13.) AB határozat, ABH 1995, 82, 84.], mindazonáltal – a 21/1996. (V. 17.) AB határozat (ABH 1996, 74, 84.) szerint – „nem azért, mert a kapcsolat homoszexuális, hanem mert olyan kapcsolat, amelyhez hasonló tényállásokat a jog másutt is elismer, és a megkülönböztetésnek nem volt alapja. A homoszexualitás eddigi egyetlen megítélésénél is megmaradt tehát az Alkotmánybíróság a közérkölc minősítését mellőző, semleges úton”. A testület határozottan leszögezte – s ezen álláspontját jelen ügy kapcsán sem kívánja módosítani –, hogy „nem minősíti a homoszexualitást erkölcsi szempontból. (...) az Alkotmányt nem úgy értelmezi, mintha a gyermek erkölcsi fejlődését (67. §) a homoszexuálissá válás lehetősége veszélyeztetné, mert a homoszexualitásról az Alkotmány alapján nem formálhat erkölcsi ítéletet.” [21/1996. (V. 17.) AB határozat, ABH 1996, 74, 85–86.] A homoszexuális irányultság kialakulásának okairól folyó tudományos vitát pedig nem az Alkotmánybíróság feladata eldönteni.

A stabil, szeretetteljes, tartós párkapcsolat, amelyben a felek együttműködnek és kölcsönösen segítik, támogatják egymást, hozzájárul a személyiség kiteljesedéséhez, és így a felek nemétől függetlenül értéket hordoz. A támadott jogszabály a jog eszközeivel járul hozzá az azonos nemű párok társadalmi elismeréséhez, megadja számukra egymás irányában a házastársakéhoz hasonló olyan jogállást, amely az egyenlő méltóságú személyként kezelésüket biztosítja.

Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az a tény, hogy a kiskorúak szocializációjuk során a homoszexualitás elfogadását tükröző jogi szabályozással és várhatóan ennek megfelelő társadalmi magatartással találkozhatnak, semmiképpen sem minősíthető egész személyiségüket, testi, szellemi vagy erkölcsi fejlődésüket negatívan érintő, jövőjüket meghatározó kárnak vagy veszélynek. Tény, hogy a jogi viszonyulás befolyásolja a társadalmi megítélést, s ennek következtében egyértelműen szerepe van abban az egyéni döntésben, hogy valaki a saját homoszexualitásához hogyan viszonyul (pl. felvállalja-e azt), de arról nincs szó, hogy a Békmtv. kapcsán a gyermek a személyiségfejlődését illetően vagy bármely más vonatkozásban kényszerpályára kerülne [Vö. 21/1996. (V. 17.) AB határozat, ABH 1996, 74, 86.]. Így pedig az sem állapítható meg, hogy a Békmtv. megsértené az Alkotmány 16. §-ában, illetve a 67. § (1) bekezdésében foglalt, a kiskorúakat megillető, alkotmányosan megkövetelt gondoskodási minimumra vonatkozó állami kötelezettséget.

9. Azzal az indítványi elemmel kapcsolatban, mely a bejegyzett élettársak törvényes örökös helyzetét kifogásolta, az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.

„Az Alkotmány 14. § az öröklés jogának biztosításával arra ad lehetőséget, hogy jogszabályban meghatározott feltételek esetén az örökhagyó vagyonát halála esetén más személy megszerezhesse” (672/B/1990. AB határozat, ABH 1991, 508, 510.). Az öröklési jog „[o]bjektív értelemben a jogrendszer azon szabályainak összességét jelenti, amelyek a magánszemélyek halála esetén vagyonának sorsát rendezik; azaz törvényes, illetve végrendeleti öröklés útján lehetővé teszik az örökhagyó számára, hogy vagyonával halála esetére rendelkezék, illetve az örökös számára, hogy azt megszerezhesse. (...) Szubjektív értelemben – alanyi jogként – az örökléshez való jog egyaránt magába foglalja az aktív és passzív öröklési jogot. Az aktív öröklési jog magában rejti a tulajdonjog egyik részjogosítványát, a rendelkezési jogot: vagyis az örökhagyó jogát, hogy vagyonával feltételesen, halála esetére rendelkezessen. (...) A passzív öröklési jog az öröklés jogcímén történő tulajdonszerzést foglalja magába, vagyis azt, hogy valakinek az örökhagyó halálával alanyi joga keletkezzék a tulajdonszerzésre.” (819/B/2006. AB határozat, ABH 2007, 2038, 2040–2041.)

A Békmtv. – kiegészítve a Ptk. eddig hatályos rendelkezéseit – a bejegyzett élettársakat egymás vonatkozásában – eltérő végintézkedés hiányában – törvényes örökössé teszi. Ez a tény bővíti ugyan az eddigi a Ptk. alapján törvényes örökös pozícióban lévő jogalanyok körét, azonban a jogszabály-módosítás az Alkotmány 14. §-át – az öröklési jog mint Alkotmányban biztosított jog tartalmát – nem sérti. Az Alkotmány említett rendelkezéséből ugyanis „nem vezethető le részletszabály az öröklés mikéntjére” (936/D/1997. AB határozat, ABH 1999, 615, 619.). Az indítványt ezért az Alkotmánybíróság elutasította.

Ezzel összefüggésben elutasította a testület az Alkotmány 16. §-ára alapított kérelmet is, megítélése szerint ugyanis a bejegyzett élettársak törvényes örökös pozíciója és az alaptörvény említett, az ifjúság védelmét előíró rendelkezése között összefüggés nincs.

10. Az egyik indítvány szerint az Alkotmány 60. § (1) bekezdésébe ütközik, hogy a jogalkotó nem teszi lehetővé az anyakönyvvezetőknek a BÉK létrehozásában való közreműködés megtagadását.

Bár az indítványozók ezzel összefüggésben a Békmtv. 8. § (1) bekezdésének az At. módosítására – egy új 26/B. § beiktatására – vonatkozó rendelkezései megsemmisítését kérték (e szabályok írják elő, hogy az anyakönyvvezetőnek mely esetekben kell megtagadnia a BÉK létrehozását), a kérelem indokolásából egyértelműen megállapítható, hogy – mivel egy konkrét mentességi ok hiányát kifogásolták – valójában mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását kérték. Az Alkotmánybíróság a kérelmet gyakorlatának megfelelően tartalma szerint bírálta el.

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 49. § (1) bekezdése szerint mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására kerülhet sor, ha a jogalkotó szerv a jogszabályi felhatalmazásból származó jogalkotói feladatát elmulasztotta és ezzel alkotmányellenességet idézett elő. „E törvényi rendelkezés alkalmazása során a két feltételnek – a mulasztásnak és az ennek folytán előidézett alkotmányellenes helyzetnek – együttesen kell fennállnia. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a jogalkotói feladat elmulasztása akkor állapítható meg, ha a jogalkotó jogalkotási kötelezettsége konkrét jogszabályi felhatalmazásból ered, vagy valamely alapvető jog érvényesüléséhez magából az Alkotmányból szükségszerűen következik a jogszabály megalkotásának kényszere. A jogalkotó szerv jogszabály-alkotási kötelezettségének konkrét jogszabályi felhatalmazás nélkül is köteles tehát eleget tenni, ha azt észleli, hogy a hatás- és feladatkörébe tartozó területen jogszabályi rendezést igénylő kérdés merült fel, feltéve, hogy a szabályozást valamely alkotmányos jog érvényesülése vagy biztosítása kényszerítően megköveteli [22/1990. (X. 16.) AB határozat, ABH 1990, 86.]. Az állam jogalkotói kötelezettsége – ahogy erre az Alkotmánybíróság a 37/1992. (VI. 10.) AB határozatában (ABH 1992, 227, 231.) rámutatott – következhet az Alkotmányból kifejezett rendelkezés nélkül is, ha valamely alkotmányos alapjog biztosítása ezt feltétlenül szükségessé teszi” [1395/E/1996. AB határozat, ABH 1998, 667, 669.].

Az Alkotmánybíróság több döntésében foglalkozott az Alkotmány 60. §-ában foglalt alapjoggal. Kimondta egyrészt, hogy a lelkiismereti- és vallásszabadság alapjogából az az alkotmányos köteletség hárul az államra, hogy az egyéni meggyőződés szabad kialakításának és a tudatos választásnak a lehetőségét biztosítsa [4/1993. (II. 12.) AB határozat, ABH 1993, 48, 53.]. A lelkiismereti szabadság jogát a 64/1991. (XII. 17.) AB határozat – az abortusz elvégzését megtagadó orvosok vonatkozásában – a személyiség integritásához való jogként értelmezte, és leszögezte, hogy „az állam senkit nem kényszeríthet olyan helyzetbe, amely meghasonlásba vinné önmagával, azaz amely összeegyeztethetetlen a személyiségét meghatározó valamely lényeges meggyőződésével. Az államnak nemcsak az a kötelessége, hogy ilyen kényszerítő tartózkodjék, hanem az is, hogy lehetővé tegye – ésszerű keretek között – az alternatív magatartást. Nem alkotmányellenes, ha ez utóbbi érdekében az, aki lelkiismerete szerint kíván cselekedni,

olyan áldozatokra kényszerül, amelyek nem aránytalanok.” (ABH 1991, 297, 314–315.) „A lelkiismereti szabadság és a vallásszabadság külön is nevesített joga azt ismeri el, hogy a lelkiismereti meggyőződés, s ezen belül, adott esetben a vallás az emberi minőség része, szabadságuk a személyiség szabad kibontakozásához való jog érvényesülésének feltétele. (...) Az általános személyiségi jogból folyó cselekvési szabadságnak különös súlyt ad, ha a személyiség lényegét érintő lelkiismereti vagy vallási meggyőződésből fakad a cselekedet” [4/1993. (II. 12.) AB határozat, ABH 1993, 48, 50–51.]. A vallási vagy lelkiismereti meggyőződésből adódó cselekedet alkotmányos védelme felmerült más ügyek kapcsán is, pl.: a szülők joga, hogy lelkiismeretük szerint neveljék gyermekeiket [39/2007. (VI. 20.) AB határozat, ABH 2007, 464.]; az önmaga pártatlanságával kapcsolatos kételyeket feltáró bíró kizárása az ügy további elintézéséből [17/2001. (VI. 1.) AB határozat, ABH 2001, 222.]; a fegyveres katonai szolgálat megtagadása [46/1994. (X. 21.) AB határozat, ABH 1994, 260.].

Annak megállapítása érdekében, hogy a hatályos Békmtv.-ben foglalt előírásokkal kapcsolatban megvalósul-e a lelkiismereti szabadsághoz való jog sérelme, át kellett tekinteni az anyakönyvvezetőknek a BÉK-kel kapcsolatos feladatait.

Az At. 26/A. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a BÉK létesítése iránti szándékot személyesen kell bejelenteni, amelyről az anyakönyvvezető jegyzőkönyvet vesz fel. A leendő bejegyzett élettársaknak nyilatkozniuk kell arról, hogy bejegyzett élettársi kapcsolatuknak legjobb tudomásuk szerint nincs törvényes akadálya, valamint igazolniuk kell, hogy bejegyzett élettársi kapcsolatuk törvényes feltételei fennállnak [Békmtv. 2. § (1) bekezdés, a (2) bekezdésben foglalt kivételekkel]. A Békmtv. 1. § (1) bekezdése szerint pedig a BÉK akkor jön létre, ha az anyakönyvvezető előtt együttesen jelenlévő két, tizennyolcadik életévét betöltött, azonos nemű személy személyesen kijelenti, hogy egymással bejegyzett élettársi kapcsolatot kíván létesíteni. A BÉK létrehozásához tehát az anyakönyvvezető előtti személyes megjelenésre van szükség. Az 1. § (3)–(4) bekezdésében meghatározott további alaki kellékek – pl. az anyakönyvi bejegyzés – a BÉK létrejöttének, érvényességének jelen szabályozási környezetben nem feltétele [az At. 26/E. § (10) bekezdése is úgy rendelkezik, hogy a BÉK a felek anyakönyvvezető előtt tett (6) bekezdés szerinti egybehangzó nyilatkozatával jön létre, amit az anyakönyvvezető megállapít, de a BÉK létrejöttének nem feltétele sem az anyakönyvi bejegyzés, sem annak aláírása]. A felek nyilatkozata akkor is létrehozza a BÉK-et, ha az előtte megjelent személyeket erre vonatkozó kötelessége ellenére az anyakönyvvezető nem jegyzi be. A tanúk ezt igazolni tudják, s a bejegyzés pótolható.

A BÉK-et ennek értelmében az anyakönyvvezető előtt megjelent két személy egybehangzó nyilatkozata, akaratnyilvánítása és nem az anyakönyvvezető tevékenysége – a bejegyzés mint állami aktus – hozza létre. A hivatalos minőségben eljáró anyakönyvvezető tehát az azonos nemű személyek között de facto már létrejött kapcsolat állami (törvényi) elismerésének folyamatában működik közre (BÉK létesítése iránti szándék jegyzőkönyvbe vétele, a törvényes feltételek meglétének ellenőrzése, a BÉK létrejöttének megállapítása, deklaratív hatályú anyakönyvi bejegyzés), tevékenysége regisztratív jellegű. Az anyakönyvvezető hivatalos személy, ebben a minőségében eljárva világnézetileg semlegesnek kell lennie.

Nincs szó arról, hogy a jogalkotó az anyakönyvvezetőt közvetlenül saját személyére vonatkozóan valamely vallási, lelkiismereti (világnézeti vagy erkölcsi) paranccsal, személyes meggyőződéssel összeegyeztethetetlen cselekedetre kötelezné (helyzete ezért alapvetően eltérő pl. az aktív/passzív eutanáziában vagy az abortusz tényleges elvégzésében való közreműködést megtagadó orvos esetétől). Az ugyanis, hogy az állam képviselőjében eljárva az anyakönyvvezető közreműködik a BÉK létrehozásában, nem befolyásolja saját szexuális orientációját, azt, hogy a magánéletben milyen nézeteket vall, magára nézve milyen erkölcsi, vallási követelményeket tart irányadónak, s milyen magatartást tanúsít. Önmagában tehát az a tény, hogy az anyakönyvvezető egyébként hogyan viszonyul az azonos neműek párkapcsolatához (vallási, erkölcsi, esetleg más okból elítéli vagy támogatja azt), jelen ügy megítélése szempontjából nem releváns kérdés.

Az Alkotmánybíróság álláspontja a kifejtettek miatt az, hogy a Békmtv. nyomán az anyakönyvvezető nem kerülhet olyan helyzetbe, ami a lelkiismereti- és vallásszabadsághoz való, Alkotmányban biztosított jogát sértené. Nincs alkotmányos ok arra, hogy a közhivatalt viselő anyakönyvvezető pusztán az eléje járuló párok szexuális beállítottsága miatt megtagadhassa az állami elismerésben való közreműködést.

Következésképpen nem valósít meg mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet, hogy a jogalkotó nem tette kifejezetten lehetővé az anyakönyvvezetőknek azt, hogy a BÉK létesítésének folyamatából – a lelkiismereti és vallásszabadság jogára hivatkozással – kilépjének.

- 11.1. Az egyik indítványozó azt állítja, hogy a Békmtv. azért alkotmányellenes, mert a BÉK esetében nem érvényesülnek a Csjt. 7–12. §-aiban foglalt érvénytelenségi okok.
Az indítványozó nem veszi figyelembe, hogy a Békmtv. generális utaló szabálya nyomán a házasságra vonatkozó szabályokat a BÉK-re is alkalmazni kell, s ezért a Csjt.-ben felsorolt házassági érvénytelenségi okok esetén a BÉK is érvénytelen. Mivel emiatt az indítvány megalapozatlan, az Alkotmánybíróság azt elutasította.
- 11.2. Az Alkotmánybíróság megvizsgálta azt a negyedik és ötödik indítványozó által előterjesztett kifogást, mely szerint sérti a jogállamiság és a jogbiztonság követelményét az a tény, hogy a Békmtv. a BÉK-et családjogi intézményként szabályozza. Mivel a testület ebből a szempontból nem talált alkotmányossági összefüggést az Alkotmány 2. § (1) bekezdése és a Békmtv. között, az indítványokat – állandó gyakorlatának megfelelően [698/B/1990. AB határozat, ABH 1991, 716–717.; 35/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 197, 201.; 720/B/1997. AB határozat, ABH 1998, 1005, 1007.; 380/D/1999. AB határozat, ABH 2004, 1306, 1313–1314.] – ebben a vonatkozásban elutasította.
- 11.3. Szintén nem talált alkotmányossági összefüggést az Alkotmánybíróság az emberi méltósághoz való jog és a bejegyzett élettárs azon joga között, hogy elhunyt élettársa eltemettetéséről gondoskodhat, ezért elutasította az ezzel összefüggésben előterjesztett indítványt.
- 12.1. Az negyedik és az ötödik indítványozó – az Alkotmány 7. § (1) bekezdésére hivatkozva – a Békmtv. nemzetközi szerződésbe ütközését is állította. Az Abtv. 21. § (3) bekezdése megállapítja azon lehetséges indítványozók körét, akik az Abtv. 44. §-a szerint valamely jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének alkotmányossági vizsgálatát kezdeményezhetik. Az indítványozók nem tartoznak az itt felsoroltak közé, így az Alkotmánybíróság az Ügyrend 29. § c) pontja alapján ezt az indítványt elemet visszautasította.
- 12.2. Az Alkotmánybíróság végezetül megállapítja: az Abtv. 22. § (2) bekezdése szerint az indítványnak a kérelem alapjául szolgáló ok megjelölése mellett határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Ügyrend 21. § (2) bekezdése szerint a kérelem akkor tekinthető határozottnak, ha az indítvány tartalmazza a vizsgálandó jogszabály megjelölése mellett az Alkotmánynak azokat a rendelkezéseit, amelyeket – az indítványozó állítása szerint – a hivatkozott jogszabályok megsértének. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint továbbá – az Abtv. 22. § (2) bekezdésének az ok megjelölésére irányuló kötelezettsége alapján – az indítványozónak meg kell indokolnia, hogy a támadott jogszabály miért és mennyiben sérti az Alkotmány hivatkozott rendelkezését. Az indítvány érdemben nem bírálható el, ha az indítványozó nem támasztja alá összefüggően, érdemi vizsgálatra alkalmas érvekkel a megsemmisíteni kért jogszabályi rendelkezések és az Alkotmány megjelölt rendelkezései között fennálló alkotmányjogilag értékelhető összefüggéseket, nem jelöli meg, hogy az alkotmányellenesség milyen indokok alapján áll fenn (Isd. pl. 477/B/2001. AB végzés, ABH 2005, 1596.).
- E feltételeknek az indítványok részben nem felelnek meg, az indítványozók ugyanis egyrészt alkotmányi rendelkezés felhívása nélkül kérték alkotmányellenesség megállapítását (a gyermekelhelyezéssel és a gondnokrendeléssel kapcsolatban előterjesztett indítvány), másrészt egyes alkotmányi rendelkezéseket pusztán megjelöltek [a második indítványozó az Alkotmány a 70/A. § (1)–(3) bekezdését, a negyedik és az ötödik indítványozó az Alkotmány 70/J. §-át, a nyolcadik indítványozó az Alkotmány 59. § (1) bekezdését és ezzel összefüggésben a 70/A. § (1) bekezdését], azonban érvekkel nem támasztották alá, hogy a vélt alkotmányellenesség szerintük miben áll.
- Szintén nem tudta érdemben elbírálni a testület az első indítványozónak a Békmtv. egyes konkrét – más jogszabályokat módosító – rendelkezései [5. § (1)–(2) és (5) bekezdés, 6. §, 7. § (1)–(3) bekezdés és (5)–(8) bekezdés, 8. §, 9. § (1) és (3) bekezdés, 10–15. § és 17. §] vonatkozásában előterjesztett kérelmét. E rendelkezések a Békmtv. 18. § (3) bekezdése nyomán 2010. február 1-jén hatályukat veszítették, a módosítás révén az új rendelkezést magába foglaló (inkorporáló) jogszabály alkotmányellenességét – az Alkotmánybíróság vonatkozó gyakorlatának megfelelően – vizsgálni lehetne. Az érdemi elbírálásnak e körben az az akadálya, hogy az indítványozó e törvényi szakaszokat csak felsorolta, de érvekkel nem támasztotta alá a vélt alkotmányellenességet.
- Az Alkotmánybíróság ezért az indítványokat ebben a részükben – mint érdemi elbírálásra alkalmatlanokat – az Ügyrend 29. § d) pontja alapján visszautasította.
- 12.3. Az egyik indítványozó a Békmtv. egésze mellett támadta az új Ptk.-nak a BÉK-ről szóló rendelkezéseit is, indokolásul csak annyit említett, hogy a 3:87–3:89. §-okban a Békmtv. „valamennyi alkotmányellenes eleme megtalálható”. Az új Ptk.-t az Országgyűlés 2009. november 9-én fogadta el, és a Magyar Közlöny 2009. november 20-i 165. számában hirdették ki. Az Abtv. 42. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság gyakorlata az, hogy a kihirdetett, de hatályba még nem lépett törvény (törvényi rendelkezés) is képezheti utólagos absztrakt normakontroll tárgyát [28/1993. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1993, 220, 225.; 19/1999. (VI. 25.) AB határozat, ABH 1999, 150, 158.; 14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 114.], ennek megfelelően az eljárásnak nem akadálya az, hogy az új Ptk. még nem lépett hatályba.

Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a kérelem nem felel meg az indítványokkal szemben támasztott, a 12.2. pontban ismertetett követelményeknek, nem tekinthető határozott indítványnak. Ezért azt az Ügyrend 29. § d) pontja alapján visszautasította.

Az Alkotmánybíróság a határozat Magyar Közlönyben történő közzétételét az ügy jelentőségére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. március 23.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 533/B/2009.

Dr. Bragyova András alkotmánybíró párhuzamos indokolása

Egyetértek a határozat rendelkező részével, azonban az indoklással részben nem. Az indoklást azért nem tudom követni, mert a határozatban foglalt döntés – a jelenlegi BÉK törvény alkotmányossága – a házasság védelmének a többség által elfogadott felfogása nélkül is igazolható lett volna. A mai BÉK szabályozás alkotmányosságának elfogadásához – még inkább, mint az első BÉK határozatban [154/2008. (XII. 17.) AB határozat, ABH 2008, 1203, 1239.] vizsgált BÉK esetében – elegendő lett volna annyit mondani, hogy a BÉK, nem lévén házasság, nem sértheti a házasság alkotmányos védelmét.

1. A határozat indoklása az említett első BÉK határozatot követi, amellyel nem értettem egyet, mert a házasság alkotmányjogi védelméről más volt a véleményem, mint a többségnek. Ebben a kérdésben továbbra sem osztom a többség (és még kevésbé a jelenlegi kisebbség) álláspontját, így nem kell megismételnem a különvéleményben leírtakat. Most sem gondolom, hogy a házasság alkotmányos védelme megkívánná vagy igazolná a házasság (és így a házasságban élők) kedvező megkülönböztetését a nem házasságokkal – vagyis a nem házasságban együtt élő, vagy a senkivel együtt nem élőkkel – szemben. A többségi határozat ilyen megkülönböztetést nem tartana alkotmányellenesnek és a BÉK jelenlegi szabályozását is azért tekinti elfogadhatónak, mert kellően megkülönbözteti – az első BÉK határozat szellemében – a BÉK-et a házasságtól. Magam továbbra sem tartom elfogadhatónak a mostani határozatban foglalt érvelést, amely a házasság alkotmányos (jogi) védelmét, a házasságot el nem fogadókat vagy nem gyakorlókat a házasságokhoz képest jogilag hátrányosabb helyzetbe hozásában látja.

A legfőbb ellenérvem e felfogás ellen változatlan: a jogi paternalizmus elvetése. A házasság állami segítése – a házasságnak, mint intézménynek, és a házasságokhoz adott kedvezéssel, vagy a nem házasságok viszonylag hátrányosabb jogi helyzetbe hozásával – ugyanis csak akkor igazolható, ha elfogadjuk, hogy az állam jogosult meghatározni, mi a jó vagy helyes élet az állampolgárok számára. A többség szerint az alkotmányjogilag helyes életforma a különnevelés házasságán alapuló család – minden egyéb életforma megengedett, de nem egyenrangú a házasságon alapuló és gyermekeket nevelő családdal. Még ha a magyar társadalom legalább viszonylagos többsége ma így is gondolná, ez sem igazolhatná a többség által elfogadottól eltérő életformák hátrányosan megkülönböztető kezelését, legalább addig, amíg létezik erkölcsileg semleges, az életformáról való döntést az egyénekre bízó jogi

megoldás. Ennek indokát különben a többségi határozat is tartalmazza, amikor megállapítja: az azonos neműek bejegyzett élettársi kapcsolata nem zavarja mások házasságát.

2. Egyetértek azzal is, hogy az anyakönyvvezető az élettársi kapcsolat bejegyzésében való közreműködést lelkiismereti okból – pl. vallási vagy erkölcsi meggyőződése alapján – nem tagadhatja meg. Egyetértek azzal is, hogy a lelkiismereti szabadság csak az egyén saját magatartására vonatkozhat. Ebből következik, hogy a lelkiismereti szabadság akkor lehet alkotmányosan megkövetelt mentesség az egyébként jogilag kötelező magatartás – az anyakönyvvezető köztisztviselőként kötelező közreműködése azonos neműek élettársi kapcsolatának bejegyzésében – alól, ha a köztisztviselőt meggyőződésével ellentétes magatartásra kényszerítené, és így elviselhetetlen belső konfliktust idézne elő. Ez az érvelés azon alapul, hogy nem az anyakönyvvezető cselekvése hozza létre a (szerinte erkölcsileg helytelen) élettársi kapcsolatot, hanem csak rögzíti a létrejöttéhez szükséges jognyilatkozatok tényét. Ha ez így van, az anyakönyvvezető maga nem tehet meggyőződésével ellenkezőt, mivel a lelkiismereti szabadság nem mások magatartásának helyeslésére vagy elítélésének szabadsága, hanem azt biztosítja, hogy az egyén erős belső meggyőződésével ellentétes cselekvésre ne kényszeríttessék. Az anyakönyvvezető szerint erkölcsileg elítélendő esemény tényként rögzítése közhitelű nyilvántartásban nem lehet ellentétes az őt meggyőződése szerint személyében kötelező erkölcsi imperatívusszal. A lelkiismereti szabadság védelme ezekben az esetekben mindig konfliktust feltételez egy jogi kötelezettség tartalma (esetünkben az anyakönyvvezető hivatali cselekvése) és a kötelezettség teljesítésére kötelezettet meggyőződése szerint kötelező cselekvés között. Aki az azonos neműek együttélését erkölcsi okból helyteleníti, nem kerülhet konfliktusba a joggal, hiszen nem köteles ilyen kapcsolatot létesíteni, még kevésbé fenntartani. A lelkiismereti szabadság nem védi a mások erkölcsileg helyes viselkedésére vonatkozó meggyőződést, bármilyen erős legyen is. Ez a meggyőződés a véleménynyilvánítás szabadságának keretei és korlátai között szabadon kifejezhető, de nem áll a lelkiismereti szabadság védelme alatt.

Budapest, 2010. március 23.

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

A határozat 1. pontjához különvéleményt csatoltam, 3., 4., 5. pontjában foglaltakkal egyetértettem.

Egyetértek a többségi határozat 2. pontjában foglalt – mulasztás megállapítása iránt benyújtott – kérelem elutasításával is. Ennek elvi indokai azonban alapjaiban eltérnek attól, amelyre a többségi határozat épül.

Az indítványozó szerint az Alkotmány 60. § (1) bekezdésébe ütközik, hogy a jogalkotó nem teszi lehetővé az anyakönyvvezetőknek a BÉK létrehozásában való közreműködés megtagadását. Egyetértek a többségi határozattal abban, hogy az indítványozó valójában mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását kérte, tekintettel arra, hogy a Békmtv.-ből egy konkrét mentességi ok hiányát kifogásolták.

Eltér azonban a véleményem a többségi határozatban foglaltaktól amiatt, mivel az anyakönyvvezető közreműködésének jellegét, jogi hatását másképpen ítélem meg.

1. Közjogi vagy magánjogi eljárás (aktus)-e a házasságkötés, illetve a bejegyzett élettársi kapcsolat anyakönyvvezető előtti létesítése?

Az első kérdés, amire választ kell adni az, vajon a házasságkötés, illetve bejegyzett élettársi kapcsolat anyakönyvvezető előtti létesítése magánjogi vagy közjogi eljárási aktus-e vagy sem.

Nézzük először is a jogi alapokat:

Csjt. 2. § (1) bekezdése: „A házasság akkor jön létre, ha az együttesen jelenlevő házasulók az anyakönyvvezető előtt személyesen kijelentik, hogy egymással házasságot kötnek.”

Békmtv. 1. § (1) bekezdése: „A bejegyzett élettársi kapcsolat akkor jön létre, ha az anyakönyvvezető előtt együttesen jelen lévő, két 18. életévét betöltött, azonos nemű személy kijelenti, hogy egymással bejegyzett élettársi kapcsolatot kíván létesíteni.”

Házasság ellenkező nemű (nő-férfi) pár között tehát de facto nem létesülhet, ahhoz szükséges az állami elismerés (de jure) is.

Ezzel szemben amennyiben az azonos nemű (férfi-férfi vagy nő-nő) felek élettársi kapcsolatot kívánnak létesíteni egymással, nem szükséges ahhoz az anyakönyvvezető előtti megjelenésük és az egybehangzó nyilatkozatuk sem.

Egyszerűen összeköltöznek (de facto) és az élettársi kapcsolathoz fűződő polgári jogi hatások eo ipso a törvényben (Ptk.) meghatározott feltételek szerint meghatározott idővel beállnak. Ha viszont a felek az élettársi kapcsolatuk állami elismerését (de jure) is szeretnék, akkor következik a Békmtv. 1. § (1) bekezdésében meghatározott állami regisztratív (nyilvántartásba vételi) eljárás, amely a Ket. 12. § (2) bekezdésében meghatározott közigazgatási hatósági ügyet keletkeztet („minden olyan ügy, amelyben a közigazgatási hatóság az ügyfelet érintő jogot vagy kötelességet állapít meg, adatot, tényt vagy jogosultságot igazol, hatósági nyilvántartást vezet vagy hatósági ellenőrzést végez”). Az anyakönyvvezető közigazgatási hatósági személyként jár el és közigazgatási hatósági nyilvántartást vezet [anyakönyv – lásd At. 7. § (2) bekezdés b) és c) pontja] és a nyilvántartásokban foglalt adatokról kiadott irat (az anyakönyvi kivonat) hatósági bizonyítványnak minősül [Ket. 83. § (1) bekezdése: „Az ügyfél kérelmére a hatóság tény, állapot vagy egyéb adat igazolására hatósági bizonyítványt ad ki. Törvény kivételes esetben lehetővé teheti, hogy a hatóság a hatósági bizonyítvány kiadása helyett a hatósági nyilvántartásba bejegyzett adatok alapjául szolgáló iratról adjon ki másolatot.” A második mondatban meghatározott eset sem a házasságkötésnél, sem a bejegyzett élettársi kapcsolatnál nem jöhet szóba, mert nincs a nyilvántartás adatainak alapjául szolgáló irat, mindössze a felek egybehangzó, anyakönyvvezető előtti szóbeli kijelentése az alapja a közigazgatási hatósági nyilvántartásba bejegyzett adatnak a házasság, a bejegyzett élettársi kapcsolat létrejöttének.]

A házasságot – mint fentebb is mondtuk – a feleknek az egybehangzó nyilatkozata hozza létre [Csjt. 2. § (1) bekezdése: „Házasság akkor jön létre, ha az együttesen jelenlevő házasulók az anyakönyvvezető előtt személyesen kijelentik, hogy egymással házasságot kötnek”.] Mindez családjogi, magánjogi aktus. Az állami elismeréshez azonban szükséges az anyakönyvvezető előtti nyilvántartásba vételi eljárás is [Csjt. 2. § (2) bekezdése: „Az anyakönyvvezető a kijelentés megtörténte után a házasságkötést a házassági anyakönyvbe bejegyzi.”] Ez pedig már közigazgatási, közjogi aktus. Az állam általi elismeréshez kötődik még egy, a közigazgatási hatóság döntését – a házasság állam általi jóváhagyását – jelentő államigazgatási eljárás, az úgynevezett előkészítő eljárás [Csjt. 3. § (1) bekezdése: „A házasságkötést megelőzően a házasulóknak az anyakönyvvezető előtt ki kell jelenteniük, hogy házasságuknak legjobb tudomásuk szerint nincs törvényes akadálya, egyszersmind igazolniuk kell, hogy házasságkötésük törvényes feltételei fennállnak. Jogszabály a házasságkötés előtti tanácsadáson való részvételt kötelezővé teheti.”] A házasság tényének bejegyzése a házassági anyakönyvbe a közigazgatási hatóság felek kérelmének helyt adó döntése a Ket. 71. § (1) bekezdése szerinti érdemi döntés (határozat), amelyet azonban nem alakszerű vagy egyszerűsített határozati formában, hanem a hatósági nyilvántartási (házassági anyakönyvi) bejegyzést követően a feleknek átadott határozat jellegű okirat (hatósági bizonyítvány – házassági anyakönyvi kivonat) formájában ad ki [Ket. 73. § (5) bekezdése: „Jogszabály elrendelheti, hogy a hatóság a döntését az erre a célra rendszeresített formátumban, a jogszabályban meghatározott adattartalommal adja ki”. Amennyiben azonban a törvényi feltételek hiánya miatt a házasságkötés állami elismerése iránti kérelmet elutasítja, akkor az anyakönyvvezetőnek a Ket. 72. § (1) bekezdése szerinti alakszerű, indokolt és jogorvoslati jogot biztosító érdemi határozatot kell hoznia.

A bejegyzett élettársi kapcsolatnál ugyanez a helyzet azzal az eltéréssel, hogy a házassági anyakönyv helyett a bejegyzett élettársi kapcsolati anyakönyvbe történik a bejegyzés és nem házassági anyakönyvi kivonat, hanem bejegyzett élettársi kapcsolati anyakönyvi kivonat kerül hatósági érdemi döntésként kiadásra a kapcsolat hatósági nyilvántartásba vételekor.

Mindkét kapcsolati formánál tehát egy magánjogi aktus előz meg egy közjogi aktust, amelynek más-más hatása van a feleknek harmadik féllel kapcsolatos (jog)viszonyára (lásd pl. nagykorúvá válás; különböző állam által nyújtott kedvezmények, támogatások igénybevételei lehetősége; örökbefogadás; vagyonközösség; öröklés stb.).

Mindkét esetben a közjogi aktust az állami elismerés iránti kérelem (anyakönyvvezetői előtti megjelenés, házasságkötési, illetve bejegyzett élettársi kapcsolat létrehozási szándék bejelentése) előzi meg.

A többségi határozat szerint az anyakönyvvezető tevékenysége tartalmilag csupán regisztratív jellegű. Álláspontom szerint nem, tekintettel arra, hogy – a fent bemutatottak szerint – a közreműködése révén létrejött házassághoz fűződhetnek csak az állam által elismert joghatások.

2. Megtagadhatja-e az anyakönyvvezető lelkiismereti okokból a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésében a közreműködését?

A többségi határozat szerint „nincs alkotmányos ok arra, hogy a közhivatalt viselő anyakönyvvezető pusztán az eléje járuló párok szexuális beállítottsága miatt megtagadhassa az állami elismerésben való közreműködést. Következésképpen (...) a jogalkotó nem tette kifejezetten lehetővé az anyakönyvvezetőknek azt, hogy a BÉK létesítésének folyamatából – lelkiismereti és vallásszabadság jogára hivatkozással – kilépjen”.

Az én álláspontom eltér ettől az értelmezéstől. Mindenekelőtt amiatt, mivel – a fentiekben írtak szerint – bizonyítva látom, hogy a szóban forgó eljárásokban az anyakönyvvezető nem csak pusztán regisztratív cselekményeket végez, hanem „ügyet” intéz. Más nézetet vallok azonban az alábbiak miatt is:

Amennyiben a felek az állami elismerés iránti kérelmüket az állam képviselője, az anyakönyvvezető előtt bejelentik, akkor az államnak [illetve az állam nevében az adott illetékes államigazgatási hatóságnak – anyakönyvi kerületnek – lásd: At. 4. § (2) bekezdése: „aki előtt a felek az ez irányú szándékukat bejelentik”] eljárási kötelezettsége keletkezik. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a bejelentés kapcsán egy konkrét ügyintézőnek (anyakönyvvezetőnek) lenne eljárási kötelezettsége. Az államigazgatási szerv eljárási kötelezettsége tehát nem azonos az állam (az államigazgatási szerv) adott képviselője eljárási kötelezettségével.

Ennek az az indoka, hogy a közhatalmi szerv eljárásába vetett közbizalom megerősítése, a pártatlanság követelménye – és nem pusztán a „pártatlanság látszata” – megköveteli, hogy a közhatalmi szerv (közvetve az állam) nevében eljáró képviselő pártatlanságához (objektivitásához) kétség se férhessen. Ezt biztosítják az eljárásjogi kizárási okok. A közigazgatási hatóság képviselője esetében az ügyintéző kizárására vonatkozó eljárási szabályokat a Ket. abszolút és relatív kizárási okokra osztja. Abszolút kizárási ok, hogy az ügyintéző: a) a saját vagy hozzátartozója ügyében nem járhat el [Ket. 42. § (1) bekezdése]; b) másodfokon nem járhat el, ha az elsőfokú eljárásban részt vett [Ket. 42. § (2) bekezdése]. Relatív kizárási ok, ha az ügyintézőtől nem várható el az ügy tárgyilagosa megítélése [Ket. 42. § (3) bekezdése]. Megjegyzem: az anyakönyvvezetőnek nem csupán a bejegyzés a dolga, hanem fontos szerepe van az egész előkészítő és folyó eljárásban is, azaz nem csak aláír, hanem az „ügyet” állami hatóságként intézi is. A kizárási ok szempontjából irreleváns, hogy a tárgyilagosa megítélés (objektivitás) hiánya pozitív vagy negatív szubjektív okból ered-e. Pozitív szubjektív ok lehet az ügyintéző és az ügyfél közötti közismerten jó kapcsolat, amely eredményezheti a közzélekedésben a pártatlan eljárás kétségbe vonását („azért intézte el neki, mert...”), mint ahogy lehet negatív szubjektív ok az ügyintéző és az ügyfél közötti rossz, megromlott kapcsolat is („azért utasította el, mert...”). De ugyanilyen szubjektív negatív ok lehet az is, ha valakinek a (vallási, világnézeti erkölcsi stb.) meggyőződése eredményezi a tárgyilagosa megítélés hiányát.

Nem vitatottan – a közszereplőkhöz hasonlóan – a közhatalmi szervekkel közszolgálati munkajogviszonyban állók köztisztviselőknek is a munkavégzésük során az ún. átlagemberhez képest többet kell tőlük: amikor a foglalkozásukat megválasztották, az adott munkakört megpályázták és elnyerték, tisztában kellett lenniük annak esetleges negatív oldalaival is. Vagyis a köztisztviselőnek (esetünkben az anyakönyvvezetőnek) felül kell emelkednie szubjektumán az objektív eljárás érdekében. Ennek ellenére mégis előfordulhat olyan szélsőséges helyzet, hogy oly domináns az anyakönyvvezető meggyőződése egy adott területen, hogy azon lelkiismereti vagy egyéb okokból nem tud felülemelkedni. Ez – akár lelkiismereti alapon is – eredményezheti azt, hogy a tárgyilagossága az állam (közigazgatási hatóság) adott képviselőjénél (esetünkben az anyakönyvvezetőnél) szubjektív okból nem lesz biztosítható. Itt lép be az állami elismerési eljárásba a Ket. 42. § (3) bekezdése. Azt pedig a kizárási tárgyában döntő hatóság vezetője – aki a kizáráshoz felhozott konkrét okok és körülmények közvetlen ismerője – meg tudja ítélni, hogy valóban olyan nyomások-e ezek az indokok, amilyenként azokra az ügyből történő kizárását kérő anyakönyvvezető hivatkozik.

Vitatható szempontnak tartom azt is, hogy valaki ezzel a beosztással vállalta azt is, hogy – tartalmukra tekintet nélkül – „látatlanban” mindent végrehajt. Akik már korábban szolgálatba léptek, nem is választhattak: vagy lelkiismeretüknek megfelelően cselekszenek, vagy (a még akár alkotmányos) jogszabályok végrehajtását vállalják (és pedig függetlenül azok konkrét tartalmától). Az újonnan most anyakönyvvezetővé kinevezendők viszont már valóban ilyen kötelezettség tudatában indulnak a pályán. Velük kapcsolatban a mérce és elvárás is magasabb lehet, s akár lelkiismereti meggyőződésük ellenére is kötelezhetőek lehetnek a BÉK-ben történő közreműködésre.

Az At. 26/B. § b) pontja alapján az „anyakönyvvezető a bejegyzett élettársi kapcsolat létrehozását megtagadja, ha (...) az eljárásból ki van zárva, (...)”. Az anyakönyvvezető államigazgatási hatósági jogkörben jár el, reá eljárásában a Ket. szabályai is vonatkoznak a Csjt. és az anyakönyvi szabályokon kívül. A Ket. 42. § (3) bekezdésének rendelkezése („Az ügy elintézésében nem vehet részt az a személy, akitől nem várható el az ügy tárgyilagosa megítélése.”) adja meg azt a lelkiismereti szabadsághoz való jogot, amelyet – a többségi határozat által idézett – 64/1991. (XII. 17.) AB határozat (ABH 1991, 297, 314–315.) is tartalmaz. Ezt erősíti meg az ugyancsak a többségi határozatban idézett 17/2001. (VII. 1.) AB határozat (ABH 2001, 222.) is, amely az önmaga pártatlanságával kapcsolatos kételyeket feltáró bíró kizárásáról szól az ügy további elintézéséből. A közigazgatás pártatlanságához ugyanolyan állami és állampolgári érdek fűződik, mint az igazságszolgáltatás pártatlanságához. Ezért is rendelkezik a Ket. 43. § (1) bekezdése úgy, hogy „[a]z ügyintéző a hatóság vezetőjének haladéktalanul, de legkésőbb az ok felmerülésétől számított három munkanapon belül köteles bejelenteni, ha vele szemben kizárási ok áll fenn”.

Megjegyzem: ha egy anyakönyvvezető kizárásra került, attól az ilyen kapcsolatok létesítésénél az állam még jelen marad, mindössze az történik, hogy az itt jelentkező teendőket egy másik anyakönyvvezető végzi el.

3. Kiegészítő megjegyzések

a) Az anyakönyvvezetővel kapcsolatos kizárási okok nem mentesítik az államot (anyakönyvi kerületet) az eljárási kötelezettség alól.

Ket. „43. § (2) A kizárás tárgyában a hatóság vezetője dönt, szükség esetén más ügyintézőt jelöl ki, továbbá arról is dönt, hogy meg kell-e ismételni azokat az eljárási cselekményeket, amelyekben a kizárt ügyintéző járt el.

(3) Ha a hatóságnál nincs másik, megfelelő szakképzettséggel rendelkező ügyintéző, a felügyeleti szerv vezetője másik azonos hatáskörű hatóságot jelöl ki.

(4) Ha a kizárási ok a hatáskör gyakorlójával vagy a hatósággal szemben merül fel, a kizárási okot a felügyeleti szerv vezetőjének kell bejelenteni.

(5) Ha a kizárási ok a hatáskör gyakorlójával vagy a hatósággal szemben merül fel, az ügyben – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – a felügyeleti szerv vezetője által kijelölt másik azonos hatáskörű hatóság jár el.”

b) Az anyakönyvvezető nem teheti meg, hogy lefolytatja az előkészítő eljárást és az előtte elhangzó egybehangzó nyilatkozat megtétele után tagadja meg a nyilvántartásba vételt:

Ket. „43. § (1) Az ügyintéző a hatóság vezetőjének haladéktalanul, de legkésőbb az ok felmerülésétől számított három munkanapon belül köteles bejelenteni, ha vele szemben kizárási ok áll fenn (...)”

Mindezekre tekintettel tehát az a véleményem, hogy levezethető a hatályos jogból az a lehetőség, hogy az anyakönyvvezető (de legalábbis azok már korábban szolgálatba állt része) lelkiismereti okból megtagadhatja a közreműködést a bejegyzett élettársi kapcsolatok létrehozásában. Minthogy ennek jogi háttere és feltételrendszere ma is adott, ezért magam sem értek egyet a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapításával.

Budapest, 2010. március 23.

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér alkotmánybíró különvéleménye

A többségi határozat rendelkező részének 1. pontjával, és az ahhoz kapcsolódó indokolással nem értek egyet. Álláspontom szerint az Alkotmánybíróságnak meg kellett volna semmisítenie a Békmtv. egészét, mivel az sérti az Alkotmány 15. §-át.

1. Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban megsemmisítette a Békvt.-t, mely döntéssel magam is egyetértettem; a határozathoz fűzött párhuzamos indokolásomban hangsúlyoztam: a törvényi szabályozásra a házasság és a bejegyzett élettársi kapcsolat elválasztása során szigorúbb alkotmányos mérce vonatkozik. Párhuzamos indokolásomban kifejtettem az Alkotmány 15. §-ából és az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatából álláspontom szerint levezethető eme szigorúbb alkotmányos mérce egyes tartalmi elemeit; e mérce érvényesülését a Békmtv. szabályozása során – vagyis az azonos neműek BÉK-je esetében is – megfelelően alkalmazandónak tartom.

Továbbra is fenntartom, hogy a házasság alkotmányos védelem alatt álló jogintézménye alkotmányunk belső értékrendjének egyik meghatározó eleme; olyan alkotmányos érték, amelynek megőrzése és védelme az állam alkotmányos kötelezettsége. Az Alkotmány a házasság és a család jogintézményét „kétirányú” alkotmányos védelemben részesíti: az Alkotmány 15. §-a a jogintézményi védelmet biztosítja, míg az 54. § (1) bekezdésén keresztül a házasságkötéshez való jog alapjogi védelme valósul meg.

Az Alkotmánybíróság már egy korai határozatában rámutatott arra, hogy „[a] házasságra és a családra vonatkozó szabályok az Alkotmány 8. § (2) bekezdése értelmében alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkoznak.” [4/1990. (III. 4.) AB határozat, ABH 1990, 28, 31.] A 22/1992. (IV. 10.) AB határozatában pedig a „házasságkötés szabadságához való jogot” az önrendelkezési jog részeként határozta meg, és kimondta, hogy ez a jog az Alkotmány 54. § (1) bekezdése alapján alkotmányos védelemben részesül. (ABH 1992, 122, 123.)

A jelen ügyben az alkotmányossági vizsgálat tárgyát képező, a Békmtv.-ben szabályozott azonos neműek BÉK-jével kapcsolatban is fontosnak tartom hangsúlyozni azt, hogy az Alkotmány a házasságot, s nem az azonos neműek BÉK-jét részesíti alkotmányi védelemben, a házasságot tekinti alkotmányosan védett értéknek. Az államnak a házasság alkotmányos jogintézményét védő objektív intézményvédelmi kötelezettsége a hatályos jogi szabályozáson keresztül

teljesedik ki az Alkotmány 15. §-a – az e mögött álló törvényi szabályozás és az Alkotmánybíróság irányadó joggyakorlata – alkotmányos védelmi szintet biztosít a házasság jogintézményének.

Az Alkotmány tehát kiemeli a házasság és a család jogintézményét más jogintézmények (így különösen az élettársi kapcsolat különféle formái) közül, és különleges alkotmányi védelmet biztosít számára. A házasságnak a többi párkapcsolati formához képest alkotmányosan kiemelt szerepe van, amit kifejez a szabályozás szintje és az Alkotmányban megjelenő „kétirányú” (intézményi és alapjogi) védelem. A különféle élettársi kapcsolatok (így az azonos neműek BÉK-je) nem szerepelnek a nevesített alkotmányos alapjogok („házasság és család”) között, nem részesülnek alkotmányos intézményi védelemben. E párkapcsolati formák megválasztásának a szabadsága az Alkotmány 54. § (1) bekezdésében foglalt alapjogból vezethető le. Az Alkotmánybíróság az 1097/B/1993. AB határozatában nyomatékosan utalt arra, hogy a házasságéval azonos védelmet az Alkotmány az élettársi kapcsolatnak nem biztosít. (ABH 1996, 456, 464.)

2. Az azonos neműek BÉK-jének a szabályozása során a törvényalkotónak tekintettel kellett volna lennie arra, hogy az Alkotmány – a házasságra és családra vonatkozó rendelkezéseinek (Alkotmány 15. §, 67. §, 70/J. §) összefüggéséből levezethetően – a férfi és nő közötti házasságot tartja alkotmányos értéknek, és azt védi. Ezért a törvényalkotónak az azonos neműek BÉK-je szabályozásakor úgy kellett volna eljárnia, hogy ne csökkentse a házasság alkotmányos jogintézményének már meglévő, az Alkotmány által biztosított intézményi védelmi szintjét, vagyis a házasság alkotmányos értéként való védelme továbbra is változatlanul biztosított maradjon.

Az Abh.-hoz fűzött párhuzamos indokolásomban már utaltam arra, hogy a jogalkotó számára alkotmányosan nem tilalmazott az, hogy az azonos neműek BÉK-jének a jogintézményét szabályozza, továbbá arra is, hogy két személy tartós életközössége – az érintettek személyi méltóságának egyenlő figyelembevételére alapján – az együtt élő személyek nemétől függetlenül értéket hordoz, és természetszerűleg igényt tarthat jogi elismerésre.

Továbbra is fenntartom ugyanakkor a párhuzamos indokolásomban jelzett azon, a házasság jogintézményének az Alkotmány 15. §-ából, valamint az Alkotmány házasságra és családra vonatkozó rendelkezéseinek az összefüggéséből (egymásra tekintettel történő értelmezéséből) levezethető alkotmányos korlátokat, amelyek nézetem szerint a bejegyzett élettársi kapcsolat jogintézményének az állam általi szabályozása során alkotmányos korlátként jelentkeznek.

Nem megismételve a párhuzamos indokolásban tételesen felsorolt követelményeket (alkotmányos korlátokat), e helyütt az azonos neműek BÉK-jét érintően csak az alábbi két követelményre utalnék:

„– az Alkotmány csak a különneműek közötti házasságkötés feltételei egyenlő szabályozásának követelményét támasztja a jogalkotóval szemben, ami álláspontom szerint nem foglalja magában azt, hogy a bejegyzett élettársi kapcsolatban élőknek a házastársakkal azonos jogi státuszt kell kapniuk;

– a bejegyzett élettársi kapcsolat jogintézményének kialakításánál véleményem szerint az az alkotmányos követelmény, hogy az érintetteket – az általuk alkotott homogén csoporton belül – egyenlőként, azonos méltóságú személyként kezeljék, azaz mindegyikük szempontjait hasonló körülményekkel, figyelemmel, elfogulatlansággal és méltányossággal értékeljék a szabályozás kialakítása során, nem pedig az, hogy a – férfi és nő unióját jelentő – házasság alkotmányosan védett jogintézményét automatikusan rájuk is kiterjesszék.”

3. A Békmtv. szabályozása során a törvényalkotó családjogi jogintézményként szabályozta az azonos neműek BÉK-jét, – a törvényhez kapcsolódó indokolás szerint – a házassággal joghatásában lényegében azonos jogintézmény létrehozása volt a célja.

Ezzel a Békmtv. tulajdonképpen elismerte a bejegyzett élettársi kapcsolatot családjogi jogintézményként, és csak a házasságtól eltérő szabályokra utal külön a törvény. Amint arra az Alkotmánybíróság a 4/1990. (III. 4.) határozatában is rámutatott: a család (a házassággal együtt) a társadalmat alkotó polgárok legalapvetőbb és legtermészetesebb közössége. (ABH 1990, 28, 29.) Az élettársi kapcsolatok különféle formái (így az azonos neműek BÉK-je) véleményem szerint alkotmányjogi értelemben nem tekinthetők családnak, kívül esnek a családjogi szabályozás keretein, ezért nem értek egyet azzal, hogy a Békmtv. az azonos neműek BÉK-jére vonatkozó jogi szabályozást a családjog jogterületén belül helyezte el.

A házassághoz „erősen hasonló” szabályozásra utal – egyebek mellett – az, hogy az azonos neműek BÉK-jének létrejöttére a házasságkötés garanciális szabályainak mintájára határoz meg rendelkezéseket a törvény. Az azonos neműek BÉK-je az anyakönyvvezető előtt (annak hivatalában) egyidejű és személyes jelenlét mellett, egybehangzó akaratnyilvánítással jön létre (consensus facit nuptias), az anyakönyvi nyilvántartásban regisztrálásra kerül, és a tényleges életközösség fennállásától függetlenül bíróság vagy közjegyző szüntetheti azt meg.

A bejegyzett élettársi kapcsolat joghatásait illetően is általánosságban a Csjt. házasságra vonatkozó szabályai alkalmazandók. Az azonos neműek BÉK-je a házassággal azonos vagyoni jogi, öröklési jogi joghatásokkal bír. (A Békmtv.

– a házassághoz hasonlóan – a jogviszony létrejöttére utalással határozza meg a bejegyzett élettársi kapcsolat fogalmát, azzal a két eltéréssel, hogy a bejegyzett élettársi kapcsolatot csak azonos nemű, tizennyolcadik életévüket betöltött személyek létesíthetnek.)

A törvényalkotó az Abh.-ban foglaltakat az azonos neműek BÉK-jének szabályozásánál véleményem szerint úgy vette figyelembe, hogy az azonos nemű párok bejegyzett élettársi kapcsolatát a házassággal lényegileg azonos módon szabályozta, a szabályozásban eltérések csak ott vannak, ahol ezen eltérések az azonos neműek közti párkapcsolatok természetéből következnek.

Véleményem szerint mérlegelési kérdés az, hogy a törvényalkotó – a Békmtv.-ben szabályozott és fent idézett kivételekkel – az egyébként családjogi jogintézményként szabályozott azonos neműek BÉK-jét valóban és érdemben más intézményként szabályozta-e az alkotmányosan védett házassághoz képest.

Megítélésem szerint az említett kivételek a nemek közötti természetszerű különbségekből, és nem az eltérő alkotmányos védelmi szint követelményéből fakadnak, így nem tudom elfogadni a többségi határozat azon érvét, hogy a Békmtv. által szabályozott új jogintézmény teljesen eltér a házasságtól, így az Alkotmány 15. §-ának a sérelme – tekintve, hogy ez a házasság és a család jogintézményét védi és szabályozza – fel sem merülhet.

4. A fent említett jogalkotói célt a törvényalkotó továbbra is egy olyan – az Abh.-ban az Alkotmánybíróság által már kifogásolt – szabályozási formával valósítja meg, amely a házasságra vonatkozó szabályokat – egy generális utaló szabályon keresztül – általános érvénnyel rendeli alkalmazni az azonos neműek BÉK-jére. Véleményem szerint ez a szabályozási technika alkotmányosan továbbra sem kielégítő, és a jogalkalmazó szervek számára olyan fokú jogbizonytalanságot eredményezhet, amely esetenként jogalkalmazói jogértelmezéssel már nem oldható fel. Mindez álláspontom szerint az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében foglalt jogállamiság, az ennek részét képező jogbiztonság alkotmányos követelményével sem egyeztethető össze.

5. Álláspontom összegzéseként a következőket tartom fontosnak kiemelni.

a) Az azonos neműek BÉK-jének törvényi szabályozását önmagában nem tartom alkotmányellenesnek. Az Alkotmány 15. §-ából, a házasság és a család jogintézményének az állam általi objektív intézményvédelmi kötelezettségéből nem vezethető le olyan alkotmányos tilalom, hogy az azonos neműek BÉK-jét a jogalkotó törvényi szinten ne szabályozhatná.

Amint azt az Alkotmánybíróság a 22/1992. (IV. 10.) AB határozatában (ABH 1992, 122, 123.) megállapította: az Alkotmány 54. § (1) bekezdésében foglalt emberi méltósághoz való jog, mint az „általános személyiségi jog” egyik megfogalmazása, magában foglalja az önrendelkezéshez való jogot. Ezen alkotmányos alapjogból, az egyént megillető önrendelkezési jogból, az egyén cselekvési szabadságából következik az, hogy szabadon dönthet arról, hogy milyen párkapcsolati formában kíván élni, és az egyén természetszerűleg igényt formálhat arra is, hogy a törvényalkotó a választott párkapcsolati forma tartalmát képező jogokat és kötelezettségeket szabályozza.

b) Az Alkotmány és az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata alkotmányosan védett értéként és jogintézményként ismeri el a házasságot és a családot; az államot objektív intézményvédelmi kötelezettség terheli, melynek során köteles biztosítani az alkotmányosan védett jogintézmények már elért alkotmányos védelmi szintjét.

c) Véleményem szerint az említett alkotmányos védelmi szint nem merül ki abban, hogy az állam köteles a házasság intézményét szabályozni, az alkotmányosan védett intézményt nem szüntetheti meg, hanem azt is magában foglalja, hogy az alkotmányosan védett jogintézmény már elért védelmi szintje a törvényalkotó által nem csökkenthető. Ha a törvényalkotó egy új, az Alkotmányban nem nevesített (és alkotmányosan nem védett) párkapcsolati formát törvényi szinten kíván szabályozni, akkor köteles az alkotmányosan védett jogintézmény védelmi szintjét a törvényi szabályozás kialakítása során fenntartani.

A törvényi szinten létrehozott és ezen a jogforrási szinten szabályozott új jogintézmény nem üresítheti ki az alkotmányosan védett jogintézményt, az azonos neműek BÉK-je nem biztosíthat teljesen vagy lényegileg a házastársakéval azonos státuszt (jogokat és kötelezettségeket) az ezt a párkapcsolati formát választó élettársaknak. Az Alkotmány 15. §-ában megjelenő jogintézményeket („házasság és család”) az alkotmányozó helyezte el az Alkotmány normaszövegében, melyre tekintettel véleményem szerint a törvényalkotó nem emelhet fel ezzel azonos alkotmányos védelmi szintre törvényi szabályozással más párkapcsolati formákat. Az alkotmányos védelem tárgyát, a védett alkotmányos jogintézmények körét a törvényalkotó tetszőlegesen nem bővítheti törvényi szinten.

Ha a törvényalkotó egy új jogintézményt (életformát/párkapcsolati formát) törvényi szinten szabályoz, akkor a törvény szabályozási céljából és a szabályozás konkrét tartalmából vonható le következtetés arra, hogy az új jogintézmény hogyan viszonyul az alkotmányosan védett házasság és család jogintézményéhez.

d) Véleményem szerint a Békmtv. szabályozási célja (a házasságéval joghatásában lényegileg azonos, új jogintézmény létrehozása) és annak tartalma (szűk körű, a nemek természetszerű eltéréséből eredő kivétel szabályok

mellett generális utaló szabályozás, a házasságra vonatkozó szabályok alkalmazásának elrendelése) egyaránt azt támasztja alá, hogy a törvényalkotó családjogi jogintézményként ismerte el az azonos neműek BÉK-jét, és törvényi szinten az alkotmányos védelem alatt álló házasság alkotmányos védelmi szintjére emelte fel az új jogintézményt.

Ez álláspontom szerint egyértelműen csökkenti az alkotmányosan védett jogintézmény eddig már elért alkotmányos védelmi szintjét, mert a házassághoz hasonlító párkapcsolati formát a házassághoz hasonlóan értékes együttélési formaként állítja a társadalom elé. Ebből következően nem értek egyet a többségi határozat indokolásában foglalt azon formállogikai érveléssel, hogy a Békmtv. által létrehozott új jogintézmény (az azonos neműek BÉK-je) azzal, hogy lényegében a házastársakéval azonos státuszt (jogokat és kötelezettségeket) biztosít az e párkapcsolati formában élők számára, nem szűkíti a házastársakat eddig is megillető jogokat (illetve nem változtatja meg azok kötelezettségeit).

Az Alkotmány 54. § (1) bekezdése alapjogként oltalmazza a házasságkötéshez való jogot, míg a 15. § intézményi védelmet nyújt a házasság és a család számára. A Békmtv. szabályozása valóban nem érinti a különeműek házasságkötéshez való jogát, ám véleményem szerint gyengíti magát az alkotmányosan védett jogintézményt, csökkenti annak alkotmányos intézményi védelmi szintjét.

Hangsúlyozom, hogy nem vitatom az azonos neműek (akik házasságot nem köthetnek) Alkotmány 54. § (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos jogát arra, hogy jogilag szabályozott BÉK-ben éljenek, és azt sem, hogy ez a párkapcsolati forma, mint a tartós együttélés/életközösség egyik formája, értéket hordozhat, de véleményem szerint ez nem azonosítható a házasság és a család alkotmányosan védett értékével; az azonos nemű élettársak BÉK-je nem emelhető fel az alkotmányosan védett jogintézmény védelmi szintjére.

A személyek méltóságának azonos kezelésére vonatkozó alkotmányos kötelezettségből nézetem szerint nem következik a különféle párkapcsolati formák azonos szintű alkotmányos védelme, erre az azonos nemű élettársak alkotmányos igényt nem formálhatnak. A házastársakéval – szűk körű kivételek mellett – lényegében azonos jogi státusz (jogok és kötelezettségek) biztosítása kiüresíti az alkotmányosan védett jogintézmény alkotmányos értéktartalmát azzal, hogy az azonos neműek BÉK-jét felemeli az alkotmányosan védett jogintézmény védelmi szintjére.

Véleményem szerint a Békmtv. megalkotásával a törvényalkotó jelentős mértékben csökkentette a házasság intézményének alkotmányi védelmét; az azonos neműek BÉK-jét továbbra is a házasság analógiájára, az alkotmányosan védett jogintézmény szabályozására visszautalva, annak lényegi vonásaival (formai és szűk körű kivételekkel), tartalmi elemeivel azonos módon szabályozta, ami sérti az Alkotmány 15. §-át.

Budapest, 2010. március 23.

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László alkotmánybíró különvéleménye

A határozat 1. pontjában írt rendelkezéssel nem értek egyet, a 2. pontjához párhuzamos indokolást csatolok. Egyetértek viszont a határozat 3., 4., 5. pontjában foglalt rendelkezésekkel.

I. A különvélemény elvi alapjai

1. Az Alkotmánybíróság 154/2008. (XII. 17.) AB határozatához (a továbbiakban: Abh.) fűzött párhuzamos indokolásomban főképpen az alábbi elvi megállapításokat tettem:

a) Az Abh. helyesen állapította meg, hogy a Békvtv. 1. §-a azáltal, hogy homogén csoportként kezelte a különböző és az azonos nemű személyek párkapcsolatait, továbbá generális utaló szabálya (2. §-a), amely a bejegyzett élettársi közösség jogintézményét a különeműek vonatkozásában a lényeges tartalom (joghatások) tekintetében azonosította a házassággal, sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdését, 15. §-át, illetve a 70/A. § (1) bekezdését. Megalapozottan utalt arra az Alkotmánybíróság határozata – s ezt is nyomatékosan hangsúlyoztam –, hogy a jogalkotónak kötelessége egyértelműen és világosan meghatározni az egyes jogintézmények rendeltetését, s a hasonló jogintézményeket egymástól elhatárolni. Kiemeltem azt is, hogy a jogalkotó a most írt kötelezettségének a Békvtv.-ben nem tett eleget, nem differenciált megfelelően és így nem különítette el felismerhető módon a különeműek bejegyzett élettársi kapcsolatát a házasságtól. A jogbiztonság sérelme pedig abban mutatkozott meg, hogy ezáltal a Békvtv. a különemű és az azonos nemű személyekre vonatkozó rendelkezéseket teljesen összemosta. Pl. „A bejegyzett élettársi kapcsolat

megszüntetésére, a házasság felbontására vonatkozó rendelkezéseket alkalmazni kell.” [Béktv. 3. § (2) bekezdés] Komoly jogbizonytalanság forrása volt az is, hogy a Béktv. 2. § (2) bekezdése szerint az ott felsorolt rendelkezéseket akkor kell „megfelelően” alkalmazni, „ha törvény eltérően nem rendelkezik”.

b) Kiemeltem még, hogy a törvényalkotó differenciálatlan szabályozása már önmagában előidézte az Alkotmány 15. §-ának és 70/A. § (1) bekezdésének a sérelmét, s már pusztán emiatt megsemmisíthette volna az Alkotmánybíróság az indítványokkal támadott és velük szoros összefüggésben álló törvényi rendelkezéseket, végső kimenetelében tehát a törvény egészét. Magam itt meg is álltam volna, hiszen az Alkotmánybíróság ezt követően a tartalmi vizsgálata során már azokat a rendelkezéseket elemezte, amelyek megállapított differenciálatlanságuk, önellentmondásaik miatt már nem mentek át a jogbiztonság próbáján.

c) Nem vitattam az Alkotmánybíróság egy korábbi határozatában is már megfogalmazott tételt, miszerint: „két személy tartós életközössége megvalósíthat olyan értéket, hogy az érintettek személyi méltóságának egyenlő figyelembevételére alapján az együttélő személyek nemétől függetlenül igényt tarthat az elismerésre”. [14/1995. (III. 13.) AB határozat, ABH 1995, 82, 84.] Nyomatékosan hangsúlyoztam ugyanakkor azt is, hogy ez az „elismerés” azonban semmiképpen nem mehet el odáig, ami veszélyeztethetné az állam – Alkotmány 15. §-ában írt – „házasságvédelmi állami kötelezettségét”.

d) Magam is osztottam a többségi határozatnak azt a megállapítását, mely szerint önmagában nem alkotmányellenes az, ha a törvényhozó szabályozza az azonos nemű személyek kapcsolatának egyes elemeit. Az azonos nemű személyek bejegyzett élettársi kapcsolatát reguláló törvény azonban – emeltem ki nyomatékosan – csak addig nem tekinthető alkotmányellenesnek, ameddig az Alkotmány 15. §-ának érvényesülését – az abban „értékként” védett házasságot, s az ilyen házasságra épülő családot – nem veszélyezteti. Másképpen szólva: a bejegyzett élettársi kapcsolat jogintézményének létrehozása mindaddig nem alkotmányellenes, amíg az lényegi tartalmi elemeiben nem válik azonossá vagy hasonlóvá a házasság intézményével.

Az a szabályozási mód viszont – hangsúlyoztam –, amelyet a Béktv. választott, nem biztosítja az Alkotmány 15. §-ában foglaltak védelmét. Azért nem, mert „fordított” alapállású: azt mondja ki, hogy a regisztrált élettársi kapcsolatokra nézve (a külön és azonos neműekre vonatkozó különbségtétel nélkül) a névviselésen és örökbe fogadáson kívül a házasság szabályai az irányadók. Ez a szabályozási mód önmagában is az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében szabályozott jogállamiságból levezethető jogbizonytalanságot okozhat, ami – közvetlen alkotmányi rendelkezésről lévén szó – külön is bizonytalanná teszi a férfi és nő tartós életközösségén nyugvó és erre alapozottan értékként definiált házasság Alkotmány 15. §-ában írt védelmét. Ez utóbbit az garantálhatta volna, ha a törvényalkotó egyenként, taxatívén felsorolta volna azokat az elemeket, amelyek (a házasságból) figyelembe vehetők lehetnének az azonos neműek bejegyzett élettársi kapcsolatainál.

A fentiekben visszaidézett párhuzamos indokolásom máshová tette volna az indokolásban a hangsúlyokat, mint amire a mostani többségi határozat. Ennek megfelelően a Béktv. megoldását is az általam felállított követelményekre vetitem vissza. Előre bocsátom: a módosított törvény – nézetem szerint – nem küszöbölte ki azokat a szabályozási megoldásokat, amelyek a jogbiztonság sérelmén keresztül az Alkotmány 15. §-ának megsértését idézhetik elő.

2. Különvéleményem másik elvi alapjának bemutatását megelőzően újfólag is hangsúlyozom: alapjaiban egyetértek az Alkotmánybíróság 14/1995. AB határozatában foglaltakkal, amely szerint: „Két személy tartós életközössége megvalósíthat olyan értékeket, hogy az érintettek személyi méltóságának egyenlő figyelembevételére alapján az együttélő személyek nemétől függetlenül igényt tarthat jogi elismerésre.” (ABH 1995, 82, 84.). Osztom annak a korábbi AB határozatnak a lényegi mondanivalóját is, amely szerint az Alkotmánybíróság „nem minősíti a homoszexualitást erkölcsi szempontból, ... a homoszexualitásról az Alkotmány alapján nem formálhat erkölcsi ítéletet”. [21/1996. (V. 17.) AB határozat, ABH 1996, 74, 85–86.] Mindezekből következően egyetértek a többségi határozat azon megállapításával is, hogy a homoszexuális irányultság kialakulásának okairól folyó tudományos vitát nem az Alkotmánybíróságnak a feladata eldönteni.

Azt azonban vitatom, hogy minden – a homoszexuális párkapcsolatokat érintő – kutatási eredményt figyelmen kívül kellene hagyni. Ezt nem lehet megtenni, amiképpen támaszkodni kell a család változó helyére, szerepére vonatkozó tudományos kutatások eredményeire is. Nem arról van szó tehát, hogy az Alkotmánybíróság erkölcsi szempontból kísérelné meg a homoszexualitás megítélését, mindössze arról, hogy a megfelelő szabályozási mód és tartalom kiválasztásakor más tudományágak eredményeire is figyelmet kell fordítani. A többségi határozat maga sem „légüres” térben mozog, amögött is van egyfajta szaktudományos koncepció, amely a témakört átfogó kutatások eredményéből összegeződik. Az elmúlt évtized e tekintetben komoly – a többségi határozatban figyelembevettől eltérő – hozadékkal is járt a homoszexuális kapcsolatok megítélésére nézve.

Úgy gondolom, hogy erről is kellene röviden szót ejteni. Ezt teszem a továbbiakban magam is. Hessen tartomány parlamentjének jogi bizottsága részére megfogalmazott állásfoglalására támaszkodom, amely a bejegyzett élettársi kapcsolatok elismerésére vonatkozó 16/7331. számú törvényjavaslathoz készült. Minthogy e dokumentum megállapításait – annak ellenére, hogy a hesseni parlament mégsem volt arra figyelemmel – magam is osztom. Az alábbiakban abból szöveghűen idézek:

a) A homoszexualitás nem az illetővel vele született tulajdonság.

Először is: a nemiség választása – sem a heteroszexuális, sem a homoszexuális, vagy akármilyen más – nem születéstől fogva adott. Az ember, a szexuális tárgyválasztását illetően – az állattal ellentétben – nincsen csupán ösztöneihez kötve (...) Ennek a biológiai diszpozíciónak ugyanakkor szüksége van környezetbeli, szociális és kulturális megerősítésre és alakításra. Éppen ezért nélkülözhetetlen a házasság eszményképe.

b) A homoszexualitás nem egyszerűen biológiailag adott jelleg. Ezért is érthető, hogy sok esetben nem stabil, tartós, egy életen át egyformán megjelenő állapotként nyilvánul meg.

A Zeitschrift für Sexualforschung című szakfolyóiratban ezt olvashatjuk: „Újabb elméleti szempontból vált kérdéssé az a felvetés, miszerint a szexuális irányultság merev, változtathatatlan lenne: főleg az életrajzi kutatás, a fejlődéslélektan, a 'labeling'-elméletek, valamint a társadalmi konstruktivizmus szempontjából. (...) Ebből kifolyólag az egyedek szexuális irányultsága életük folyamán változhat. E felfogás szerint a szexuális irányultság folyamatosan fejlődik, miközben hatnak rá az egyéni szexuális és érzelmi tapasztalatok, szociális interakciók és kulturális keretek. (A szakértői vélemény idézi K.K. Kinnisch: „Geschlechtsspezifische Differenzen der Flexibilität der sexuellen Orientierung” című cikkét.)

Minden adat arra utal, hogy a homoszexualitás nem 'stabil jelleg. Ezenkívül saját meglepetésükre azt tapasztalták a kutatók, hogy a homoszexualitás az élet folyamán egy irányba változik: csökken, mégpedig szignifikánsan.” (A forrás: J. Satnover: The Trojan Couch: How the Mental Health Associations Misrepresents Science. <http://www.narth.com/docs/TheTrojancouch.Satnover.pdf>)

Ervin Haeberle, szexológus, aki szintén úttörője a homoszexuális mozgalomnak, „Bisexualität” (Biszexualitás) című könyvében egy másik tanulmányra utal: amerikai kutatók 228 homoszexualitással foglalkozó cikket analizáltak és megállapították, hogy annyira divergens módon határozzák meg a „szexuális irányultság” jelentését, hogy végül is a „semmit hasonlították a semmihez” és lehetetlenné vált az egységes definíció. „A bírálók véleménye szerint mindaddig meddő marad az összes kutatás, amíg azok a homoszexuális identitás létéből vagy a határozottan körvonalazható homoszexuális irányultságból indulnak ki. (...) a homoszexuális mozgalom ápolta a saját »szexuális identitás« kultuszát (...). Mert „úgy tűnik, hogy nagyobb eséllyel tudják keresztülvinni követeléseiket, ha homoszexuális személyek létezését feltételezik, akik aztán nagy társadalompolitikai »kisebbségbe« szerveződhetnek.” (E. Haeberle et al.: Bisexualitäten. Stuttgart 1994. 32. old.)

c) A megváltoztathatatlan nemi vagy a faji ismérvvvel szemben a homoszexualitás jellege érzelmeken alapszik (amelyek ugyan nem szabadon választottak, de képesek megváltozni), választott viselkedésformán (amely megváltoztatható), valamint személyiségi jogon és lehetőségen, hogy bárki magáévá tegye a homoszexuális identitását. Levonja a tanulmány a konklúziót:

„De hogyan is épülhet egy törvény hosszú távon olyan ismérvre, amelyet nem lehet egyértelmű kategóriaként meghatározni, és amely ennyire nem egyértelmű és ennyire nem tartós?”

Nos: ezzel magam is messzemenően egyetértek, s ennek a hazai szabályozásra nézve is kihatását látom!

Nemkülönben fontos argumentumokat érzékelek a szakértői vélemény következő megállapításaiban is:

d) „A házasság a társadalom legfontosabb sejtje. A nyugati kultúra e fogalom alatt több mint 1000 éve az egy férfi és egy nő közti kapcsolatot érti. A házasság egy egyedi, átfogó szexuális közösség, amely egyrészt a két nem – férfi és nő – közti különbségre, másrészt a nemek egyesülésére épül.

A házasság a nemek komplementaritásán, tehát azon a heteroszexualitásra biológiailag képesítő diszpozíción is alapszik, amely minden emberben megvan (függetlenül a mindenkori szexuális hajlamtól). A házasságot a szaporodás univerzális emberi modellje és a család hagyománya alapozza meg. A homoszexuális partneri kapcsolat és a házasság egybevonása nem a házasság fogalmának a „bővítése” lenne, hanem a teljes átértelmezése, amely főleg a felnövekvő generációkat zavarná meg.

Csakis a nemek különbözőségén alapuló szexuális közösségben létezik a közösség, a nemiség és a gyermeknemzés közötti természetes összefüggés. Az ember biológiai úton jön létre és léte a túlélésre irányul. Ennek értelmében csak olyan közösségnek van jövőt alkotó potenciálja, amely a nemek egymást kiegészítő jellegére épül.

A házasság a mélyreható különbségeket áthidaló értéknek az egyedi jelképe. Nincsen olyan viszony, amely ilyen mértékben képes volna áthidalni a nemek közt feltáruló szakadékot, és képes volna összekapcsolni a nemzedékeket

a házasságból eredő családban. Ezzel egyedi módon erősíti a társadalom koherenciáját, összetartását, stabilitását, a békét és a kulturális fejlődést.

Mindezt az államnak az érdekében áll, hogy a házasságnak minden más életformával szemben jogi téren és a nyilvánosság előtt is elsőbbséget garantáljon.” (Szakértői vélemény 5. old.)

Hasonlóképpen elgondolkodtatónak tartom a következő gondolatokat is:

e) Nem lehet az állam feladata olyan életforma támogatása, amely már előre és teljesen tudatosan megvonja a gyermekektől vagy az anyát, vagy az apát. Valószínűleg semelyik más tény sem bizonyítanak olyan egyértelműen az elmúlt 30 év társadalomtudományos kutatásai, mint a következőt: a gyermek testi, lelki, szellemi és pszichoszexuális fejlődésének optimális feltétele a mindkét biológiai szülővel (apával és anyával) való együttélés és a szülők stabil házassága. (A szakértői csoport összefoglalója itt az ILGA-csoport (Nemzetközi Homoszexuális Szövetség) dokumentumát idézi. 2003. április, 39. old.).

Érdekes gondolatsor, nemkülönben a folytatása is:

Sokan úgy vélik, hogy a házasság és a homoszexuális párkapcsolat egyenlősége sem sokat változtatna a társadalmi valóságon. Ez viszont kulturálisan rövidlátó nézet. Ha jogi rendünk már nem egyetlen modellként hangsúlyozza a házasságot minden más életformával szemben, hanem a különböző életformákat egyenlővé teszi, akkor ezt a felnövekvő generáció felé is így kell közvetíteni (például tankönyvekben). Ez történik jelenleg Spanyolországban, ahol az iskolákban 14 éves gyerekek számára a homoszexuális kapcsolat és a házasság egyenjogúsága tananyag. Vajon az ilyen külső hatások egyáltalán nem befolyásolják a gyerekek és a fiatalkorúak fejlődését? Törvényeink épp az ő számukra jelentenek fontos eligazodási segítséget. (Szakértői vélemény 9. old.)

Nézzük tovább a szakértői véleményt!

f) Sok kamasznak, fejlődésüknek megfelelően, bizonytalan érzelmi vannak saját nemi és szexuális identitásukkal kapcsolatban, vagy félnek a másik nemmel való találkozástól. A homoszexuális kapcsolatnak a házassággal való egyenrangúvá tétele a serdülőknek gyermekkoruktól kezdve azt fogja sugallni, hogy már nem a férfi és a nő között kötött házasság és az ehhez társuló család és saját gyermekek a kívánatos cél (amiért megéri, hogy leküzdjék a félelmeiket), hanem más életformák is épp ilyenek. De igaz ez? Mindkettő egyformán kívánatos?

Mivel az ember nemi kívánságait és hajlamait nem mereven az ösztönök irányítják, ezért szükséges kulturális irányítás a gyermekek és a serdülők számára. Szükség van a nemiség kulturális értelmezésére – ez mindeddig a házasság modellje volt. Ha a házasság más életformával egyenlővé válik, eltűnik az eszménykép-jellege. A serdülők számára saját testük gyakran problémaként jelenik meg. Ezért szükségük van olyan eligazodási segítségre, amely ezt a testi problémát, ami minden embernél a nemek komplementaritására utal, pozitívan jeleníti meg. Tehát, a kamaszoknak szükségük van a házasság modelljére, azért, ha szeretnék, a heteroszexualitásra irányuló biológiai hajlamukat lehetőleg úgy tudják hasznosítani, hogy ez számukra, a gyermekeik által, a jövőt jelenthesse. (Szakértői vélemény 9. old.)

Meggyőződéssel osztom a következő gondolatokat is!

Homoszexuálisan érző fiataloknak szeretettel, figyelmességgel és nemi identitásuk – lány és fiú mivoltuk – elfogadásával tartozunk; de nem a homoszexuális életmódra való bátorítással. Joguk van tudni arról, hogy modern terápián keresztül lehetséges, már amennyiben ők ezt szeretnék, csökkenteni a homoszexuális hajlamaikat és fejleszteni a heteroszexuális potenciáljukat.

II. A szabályozási mód alkotmányellenessége

A többségi határozat maga is – helyesen – megállapítja: „(...) az azonos nemű személyek tartós párkapcsolata elismerésének az emberi méltósághoz való jogból levezetett igénye (Abh., ABH 2008. 1203, 1224.) nem csak egyetlen módon biztosítható. Nemzetközi tapasztalatok mutatják, hogy a BÉK-hez hasonló jogintézményt bevezető államok eltérő jogtechnikai megoldásokat választottak. Egyesek – a magyar jogalkotóhoz hasonlóan – nem alkottak elkülönült szabályokat a jogintézmény tartalmára, joghatásaira vonatkozóan, hanem (bizonyos kivételek fenntartása mellett) egy generálklauzulával elrendelték a házasság szabályainak alkalmazását [pl. Dánia, Lov am registreret partnerskab (1989)]. Ettől eltérően más államok [pl. Németország, Lebenspartnerschaftsgesetz (2001); Ausztria, Eingetragene Partnerschaft-Gesetz (2009)] részletes szabályokat alkottak, emellett, ahol szükséges volt, módosították a házasságra, házásokra vonatkozó szabályokat is (pl. a BÉK-re történő utalásokat illesztettek be a házasság mellé), illetve egyesével felsorolták, hogy mely, a házásokra vonatkozó szabályokat kell – külön módosítás nélkül is – a bejegyzett élettársakra is alkalmazni.”

A magyar jogalkotó a Békmtv.-ben (is) a generális utaló szabállyal operált. Ezt tette a Békvtv.-ben is, amelynek alkotmányellenességét az Alkotmánybíróság arra tekintettel állapította meg, hogy e generális utaló szabály révén a különeműek párhuzamos, azzal versengő, sőt összekeverhető jogintézmény jött volna létre. A most elbírált ügyben is generális utaló szabállyal operált a törvényalkotó. Ezt a többségi határozat most azért nem tekintette alkotmányellenesnek, mivel a Békmtv.-ben most már „a jogalkalmazás számára világos iránymutatást jelent annak az előírása, hogy ahol házasságról, házastársakról stb. van szó bármely jogszabályban, az alatt a hatálybalépést követően – a Békmtv.-ben megjelölt kivételektől eltekintve – az újfajta párkapcsolati személyállapotot keletkeztető BÉK-et és a magukat a bejegyzett élettársakat is érteni kell”. Megnyugtatónak tartja azt is a többségi határozat, hogy az ún. „megfelelő” alkalmazás elrendelése most is teret enged a bírói, jogalkalmazói mérlegelésnek abban a tekintetben, hogy esetről-esetre, az adott konkrét élethelyzetben az érintett jogszabályhely alkalmazási feltételeit az azonos nemű párok vonatkozásában megállapítsa.

Álláspontom – s ezt már a párhuzamos indokolásomban is kifejtettem – kiindulásában és szemléletében különbözik a többségi határozat mögötti argumentációtól. A többségi határozat a különeműek kapcsolatát, én az azonos neműek közötti kapcsolatokat vetítettem rá a törvényi szabályozásra. Ezért állítom azt, hogy a Békvtv. „indokolásának részletesen ki kellett volna térnie arra, hogy az azonos nemű személyek számára a bejegyzett élettársi kapcsolat törvényi szintű létrehozása milyen feltételek fennállása esetén nem alkotmányellenes. A határozat indokolása ennek hiányában az Alkotmány 15. §-ában védett házasság (és család) intézményére nézve nagyobb veszélyt lát a különeműek regisztrált élettársi kapcsolatát reguláló szabályozásban, mint abban, ha az azonos neműek házassághoz hasonló élettársi kapcsolatot regisztrálja a jog.” Úgy vélem, az én megközelitésem van inkább összhangban az indítványokkal is, amelyek ugyancsak az azonos neműekre vonatkozó szabályozást (s nem pedig a különeműeket érintőt) tartották alkotmányellenesnek. Az Abh. tehát – ebben az értelmezésben – inkább a különeműeket érintően teremtett tabula rasa-t, de nem vonta meg az újraszabályozás azonos neműeket érintő alkotmányos kereteit. A fő kérdés (s az indítványok magva is) tehát az volt, hogy a Békvtv.-ben választott – generális utaló szabállyal operáló – szabályozási mód nem teszi-e „azonossá” vagy „hasonlóvá” az azonos neműek bejegyzett élettársi kapcsolatait a házassággal. Magam ezt változatlanul akként fogalmazom meg, hogy a bejegyzett élettársi kapcsolat jogintézményének létrehozása mindaddig nem alkotmányellenes, amíg az lényegi tartalmi elemeiben nem válik azonossá, vagy hasonlóvá a házasság intézményével. Az a szabályozási mód – nézetem szerint – amelyet a Békvtv. választott, nem felelt meg a jogbiztonság követelményeinek, mivel szabályait „ha törvény másként nem rendelkezik”, akkor kell „megfelelően” alkalmazni. Mindössze az örökbecfogadást és a névviselésre vonatkozó szabályok alkalmazását zárta ki a törvényhozó.

A most elbírált Békmtv. – nézetem szerint, s szemben a többségi határozattal – ugyanúgy alkotmányellenes, amiképpen a Békvtv. is az volt. Változatlanul jelen van a jogbizonytalanságot keletkeztető „ha törvény másként nem rendelkezik”, „megfelelően” kell alkalmazni formula, amely sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság követelményét. Ezt a vélekedésemet látszik alátámasztani a jogszabályszerkesztésről szóló 61/2009. (XII. 14.) IRM rendelet is, amely szerint: „Ha a (...) szerint hivatkozni kívánt rendelkezések az adott jogintézményre vagy szabályozott életviszonyra nem alkalmazhatók teljeskörűen, nem lehet a rendelkezések értelemszerű vagy megfelelő alkalmazásáról vagy arról rendelkezni, hogy a rendelkezések irányadóak, hanem az eltéréseket a hivatkozó jogszabály tervezetében egyértelműen meg kell jelölni.” [24. § (5) bekezdés]. Álláspontom szerint azok az új rendelkezések pedig, amelyek elválasztanák a BÉK-et a házasságtól, látszólagosak vagy magától értetődő különbözőségek. „Mondvacsinált” katalógust állított össze a törvényalkotó, amelyek valójában semmit semmitől nem választanak el. [Pl. A közös gyermekre fogadásra vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók (de külön-külön mindkét fél hozhat gyereket a kapcsolatba); „a házastársak névviselésére vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a bejegyzett élettársakra” (nyilvánvalóan nem, mert pl. eleve a -né toldat nonszensz lenne); „nem alkalmazhatók az emberi reprodukcióra irányuló, külön törvény szerinti eljárások házastársakra vonatkozó rendelkezései” (nyilván nem, ez olyannyira evidencia, hogy be sem lett volna szabad emelni a törvénybe)].

Mindezekre tekintettel változatlanul az az álláspontom, hogy ez a (törvényalkotó által választott) szabályozási mód és tartalom a Békmtv.-ben is alkotmányellenes, amelyet – szemben a többségi határozatban írtakkal – a bíróságok eseti gyakorlata sem lesz képes feloldani.

Mégegyszer hangsúlyozom: nem alkotmányellenes az, ha a törvényhozó szabályozza az azonos nemű személyek kapcsolatának egyes elemeit. Az Alkotmány 15. §-ában írt házasságot mint „érték”-et azonban a megfelelő szabályozási mód megválasztásával is védeni kell. Ezt pedig – hasonlóan jónéhány európai ország gyakorlatához – az biztosíthatta volna, ha a törvényalkotó egyenként, taxatívén sorolta volna fel azokat az elemeket, amelyek

(a házasságból) figyelembe vehetők lehetnének az azonos nemű személyek bejegyzett élettársi kapcsolatainál. (A „többbit” pedig ezzel gyakorlatilag kizárta volna.)

Ez a szabályozási mód egzaktságánál, zártságánál fogva nyilván jobban összhangban állt volna az állam Alkotmány 15. §-ában írt házasság (és család) védelmi kötelezettségével, mint a jelenlegi. Nem „általában” a választott szabályozási mód alkotmányellenes tehát, hanem az a helyzet, amely ennél fogva az Alkotmány 15. §-ának a veszélyeztetettségét idézte elő!

A törvényhozó a generális utaló szabályozás priorálásával a könnyebbik utat választotta, s ezzel gyakorlatilag nemcsak hasonlatossá, de bizonyos vonatkozásokban ténylegesen azonosná is tette a Bék.-et a házassággal. Másképpen szólva: a számomra meggyőző szakértői vélemények és kutatási eredmények által is igazoltan a nem stabil, nem tartós, nem egy életen át egyformán megjelenő, a gyermektől az apát, anyát eleve megvonó, homoszexuális párkapcsolaton nyugvó Bék. olyan közelségbe került az Alkotmány 15. §-ában védett, egyedi átfogó szexuális közösségként definiálható, a különböző nemek egyesülésén alapuló házassághoz, amely az utóbbiak „értékét” érzékelhető módon csökkenti vagy csökkentheti. Miként is szól az idézett szakvéleményben is megfogalmazott kérdés? „De hogyan is épülhet egy törvény hosszú távon olyan ismérvre, amelyet nem lehet egyértelmű kategóriaként meghatározni, és amely ennyire nem egyértelmű és ennyire nem tartós?”

Fentiekre tekintettel – nézetem szerint – az Alkotmánybíróságnak meg kellett volna semmisítenie a Békmtv.-t.

Budapest, 2010. március 23.

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter alkotmánybíró különvéleménye

- I. Nem tudom osztani a határozatnak azt a megállapítását, hogy a törvényhozó valóban eleget tett volna mindannak, ami a 154/2008. (XII. 17.) AB határozatból (a továbbiakban: Abh.2) következett. Megítélesem szerint nem mondható, hogy a törvényhozó az azonos neműek bejegyzett élettársi kapcsolatát illetően valóban azt tette volna, hogy „miután a házastársakra vonatkozó szabályokat részleteiben áttekintette, azok közül a megfelelőket alkalmazni rendelve az azonos nemű bejegyzett élettársakra is, illetve, hogy az egyenlő méltóságú személyként történő kezelés követelményét szem előtt tartva a szexuális irányultságból adódó különbségeket figyelembe vegye.” (ABH 2008, 1203, 1224.)
Sem a részletekben történt áttekintésnek, sem a megfelelő kiválasztásának és alkalmazásra rendelésnek nincs nyoma, sem a törvény előkészítése, sem a törvényhozás munkájában. A törvényjavaslat indoklása egyértelműen kijelenti, hogy „a jogintézmény a házassággal azonos vagyoni jogi, öröklési jogi joghatásokkal jár”, de éppen azt nem indokolja meg, hogy miért választotta ezt a megoldást a törvény betervezésekor a Kormány. Az ezt követő indoklási elemek az ebből a tézisből következő részletszabályokat is csupán bemutatják, indokolás nélkül.
Mindez megítélesem szerint rávetül a kialakult jogi helyzetre és ezért kénytelen voltam nemmel szavazni a rendelkező rész 1. pontjára.
- II. Nem az ugyanis az igazi kérdés, hogy az azonos neműek bejegyzett élettársi kapcsolatra lépése alkotmányos-e, hiszen erre a válasz a 14/1995. (III. 13.) AB határozatból (a továbbiakban: Abh.1, ABH 1995, 82.) kikövetkeztethető, és az Abh.2-ben világosan kimondott volt. Az igazi kérdés az – nálunk is és a többi európai országban is – hogy ehhez milyen jogintézmények kapcsolódnak.
- III. A határozat maga is utal arra, hogy az európai megoldások kétféleképpen: vagy a házassághoz kapcsolódó jogintézmények mutatis mutandis alkalmazására történő generális utalással, vagy a részletes kidolgozással próbálkoztak.
A többségi határozat említi a generális utalást tartalmazó dán törvényt (Lov om registreret partnerskab – lov nr. 372 af 7. juni 1989), amelyen ugyanakkor azóta már többször is (már elfogadásának évében is, majd 1995-ben, 1999-ben, 2004-ben, 2005-ben, 2007-ben) kisebb módosításokat vezettek keresztül, részben a külföldi állampolgárságot viselőkre tekintettel, részben pedig hogy könnyen illeszkedjen a többi skandináv állam – tulajdonképpen a dán mintát követő – jogalkotásához. (Dánia a törvény hatálya alól eleve kivette az autonómiát élvező Grönlandot és

a Feröer-szigeteket, előbbi kormánya bevezette, utóbbi nem ezt a jogintézményt.) A példaként gyakran hivatkozott dán megoldás ezért valójában árnyaltabb.

Feltehetően nem véletlen, hogy a megoldások többsége a részletes kidolgozás útjára lépett, közte azok az országok, amelyek joggyakorlatára a jogalkotó és a törvény előkészítője elvben figyelni szokott, nevezetesen a többségi határozatban is említett Ausztria (Eingetragene Partnerschaft-Gesetz: 2009), Németország (Lebenspartnerschaftsgesetz: 2001, az Abh.2-ben említett Franciaország (Loi n° 99-944 du 15 novembre 1999 relative au Pacte Civil de Solidarité), de ilyen az Egyesült Királyság (Civil Partnership Act: 2004) is.

A részletes szabályozás figyelembe vette, ahol erre szükség volt, a tartományi jogalkotási sajátosságokat, de ezen túl a bevándorlási, szociális ellátási, lakásbérleti, öröklésjogi vetületek pontos tisztázására figyelmet fordított és vagy azonosan vagy hasonlóan de mégsem azonosan biztosította a jogintézmény igénybevételét.

Nem véletlen, hogy éppen a kapcsolódó részletkérdések tekintetében kellett megnyilatkoznia több alkotmánybíróságnak, illetve az Emberi Jogok Európai Bíróságának. Ezek egy részére a megfelelő helyen az Abh.2. kitért.

Az Abh.2-ben is említett Karner c. Ausztria ügyben hozott 2003. július 24-i ítéletben az Emberi Jogok Európai Bírósága – miközben helyt adott a lakásbérleti jogviszony átvételében megakadályozott túlélő bejegyzett élettárs panaszának, rámutatott, hogy „a családnak a fogalom hagyományos értelmében vett védelme mint cél, meglehetősen elvont, és különböző konkrét intézkedések széles skáláját lehet alkalmazni annak megvalósítása végett. Amikor az állam mozgásszabadsága szűk körű, mint ahogyan erről van szó a nem, vagy a szexuális orientáció alapján fennálló elbánásbeli különbség esetében, az arányosság elve nemcsak azt követeli, hogy a kiválasztott eszköz olyan jellegű legyen, ami a cél elérését lehetővé teszi, de arra is kötelez, hogy legyen bebizonyítva, hogy a cél elérése érdekében szükséges, hogy bizonyos személyeket – az adott esetben homoszexuális kapcsolatban élő személyeket – zárjanak ki az adott intézmény – az adott esetben a lakásbérleti törvény 14. cikke – hatálya alól. A Bíróság megállapítja, hogy a kormány nem mutatott be olyan érveket, amelyek megengednék egy ilyen következtetés levonását.” (41. §)

Az ennek a tényállására meglehetősen hasonlító, friss, a többségi határozatban is említett Kozak c. Lengyelország ügyben 2010. március 2-án hozott ítéletében az Emberi Jogok Európai Bírósága hangsúlyozta, hogy a szexuális orientációhoz kapcsolódó jogkövetkezmények tekintetében az államok mozgásszabadsága igen szűk, és nagyon nyomósaknak kell lenniük azoknak az érveknek, amelyekkel az állam ki tudja menteni magát a diszkrimináció vádjá alól. Ilyenkor nemcsak az arányosságot, hanem az adott körülmények figyelembevételével a szükségességet is kell bizonyítani. Ha az elbánásbeli különbség kizárólag a szexuális orientációra épül, az az Egyezmény szempontjából diszkriminációt valósíthat meg. (92. §) Mivel a lengyel jog az élettársi jogviszonyt, akárcsak a házasságot, jogi értelemben csak a különemű pároknak ismerte el, és a lakásbérleti jogviszony folytatását illetően csak a túlélő házastárs, illetve a túlélő élettárs számára nyújtott garanciát, ezért bár a hagyományos értelemben felfogott család védelme, elvben igen nyomós és legitim ok, ami igazolhat elbánásbeli különbségtételt (96. és 98. §), de figyelemmel a szűk állami mozgásszabadságra e nehéz és érzékeny kérdéskörben, az ab ovo kizárást a lakásbérleti jogviszony folytatásából az Emberi Jogok Európai Bírósága nem tudta elfogadni, mint ami szükséges lenne a hagyományos értelemben vett családnak a védelméhez. (99. §)

A Burden c. Egyesült Királyság ügyben hozott 2008. április 29-i ítéletében az Emberi Jogok Európai Bírósága elutasította ugyan az együttélő lánytestvérek arra irányuló panaszát, hogy őket a lakáshasználat folytatása és egyéb öröklési jogosítványok tekintetében diszkriminálnák a lesbikus bejegyzett élettársakkal szemben, de egy obiter dictumban rámutatott arra, hogy „a Bíróság rendelkezésére álló információk szerint a bejegyzett élettársi viszony valamely formája – az öröklési kérdések tekintetében különböző joghatásokkal – tizenhat tagállamban, nevezetesen Andorrában, Belgiumban, a Cseh Köztársaságban, Dániában, az Egyesült Királyságban, Finnországban, Franciaországban, Izlandban, Luxemburgban, Németországban, Norvégiában, Hollandiában, Spanyolországban, Svájcban, Svédországban és Szlovéniában létezik. Gyakorlatilag minden tagállamban a törvény öröklési jogot biztosít az elhunyt házastársának és közeli hozzátartozóinak, ideértve a fivéreket és a nővéreket. A tagállamok többségében, a fivérek és a nővérek kevésbé kedvező helyzetben vannak, mint a túlélő házastárs, de kedvezőbbben, mint a túlélő bejegyzett élettárs: egyébként csak néhány tagállam biztosít a túlélő bejegyzett élettárs számára a túlélő házastársat megilletőkkel azonos öröklési jogosítványokat. Az öröklési illetékek szabályozása tekintetében többnyire az öröklési rendet követik, jöllehet egyes országokban, mint például Franciaország és Németország, a túlélő házastárs jóval kedvezőbb illetékkedvezményben részesül, mint bármely más örökös típus.” (26. §)

A szlovén alkotmánybíróság az U-I-425/06-10 sz. ügyben 2009. július 2-án meghozott határozatában azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy az azonos nemű élettársak tekintetében a közös vagyon és a külön vagyon vonatkozásában a szlovén jogalkotó eltérően szabályozta – a túlélő házastárshoz képest – a túlélő bejegyzett élettárs törvényes örökös

jogi helyzetét. A közös vagyon vonatkozásában kedvezőbb módon, ugyanakkor a külön vagyon tekintetében kedvezőtlenebbül. Jóllehet a szlovén alkotmánybíróság megállapította a hátrányos megkülönböztetést – mivel a jogalkotó nem adott alkotmányosan elfogadható magyarázatot a különbségtételre – arra utasította a jogalkotót, hogy javítsa ki a szabályozást, és amíg ezt nem teszi meg, azonos öröklési rezsimit kell alkalmazni. (11. § és 17. §)

A német szövetségi alkotmánybíróságnak az 1 BvR 155/05 sz. ügyben hozott 2005. február 28-i határozata rámutatott, hogy a törvényhozó a bejegyzett élettársi viszonyt és következményeit a házassághoz hasonlatosnak kívánta minősíteni, de lemondott arról, hogy teljesen azonos legyen a kettő. Így csak a 2004. december 15-i törvénymódosítás tette lehetővé, hogy a nyugdíjbiztosítás vonatkozásában ugyanolyan joggal lépjen fel a túlélő bejegyzett élettárs, mint ha túlélő házastársról lenne szó. (1. § és 2. §) Ez volt az előzménye annak, hogy a német szövetségi alkotmánybíróság a többségi határozatban is hivatkozott, 2009. július 7-én meghozott 1 BvR 1164/07 számú határozatában már indokolatlannak találta, hogy a munkáltató különbséget tegyen a járandóságot illetően aszerint, hogy az elhunyt közalkalmazott házasságban vagy bejegyzett élettársi viszonyban élt-e, amikor a túlélő partner igényelte a támogatást. Igen fontos azonban azt is látni, hogy a német szövetségi alkotmánybíróság azt a vizsgálati módszert követte, hogy ebben az adott esetkörben, azaz amikor a partner elhunytja miatt a korábbi életközösség anyagilag megrendül, indokolja-e valami alkotmányosan az eltérő kezelést. (106–110. § stb.)

IV. Fentiekre tekintettel nem hiszem, hogy ki lehetne mondani, hogy a hátrányos megkülönböztetés tilalma a minden tekintetben azonos elbánást (equal footing) követelné ki európai szinten.

Amit az európai joggyakorlat hangsúlyoz, az a kölcsönös jogokat és kötelezéseket tartalmazó, a sima együttélésnél szorosabb, stabilabb kapcsolatot jelentő, az állam hivatalos képviselője előtt vállalt elkötelezettség tudomásul vétele: az egyszerű élettársi viszonyhoz képest ott, ahol az indokolt, az ebből fakadó következtetések levonása, jogintézményekbe való beépítése, és annak tudomásul vétele, hogy számos, korábban csak a házassághoz kapcsolódó jogintézmény és preferencia különösebb nehézség nélkül és indokolhatóan alkalmazható a bejegyzett élettársakra.

Vannak olyanok, ahol azonban ez az adaptáció nem indokolt vagy még nem időszzerű, és – megítélésem szerint – ez csak a tételes átvizsgálással állapítható meg.

Bár az Alkotmánybíróság az Abh.2-ben a különműködő bejegyzett élettársi viszonyának jogi jellegét elemző részében helyezte el, de elvi éle miatt érdemes itt is idézni azt a figyelmeztetést, hogy „(a)z azonban nem fogadható el, hogy egyetlen generális utaló szabállyal a törvényhozó a jogrendszer egészének a házasságra, a házastársakra stb. – tehát a házasság intézményére – vonatkozó összes szabályát felhívja és »megfelelően« alkalmazni rendelje, rábízva ezzel a jogalkalmazó fórumokra, hogy eseti mérlegeléssel kivételesen eltekintsenek egy-egy jogszabályi rendelkezés alkalmazásától. Ez a megoldás még a vagyonjogban is súlyos jogbizonytalansághoz vezethet, a személyi státuszjogokat, a személyállapotot érintő kérdésekben (ahol a szabályozás kógens, sőt imperatív) azonban a jogbiztonság [Alkotmány 2. § (1) bekezdés] követelménye alapján megengedhetetlen.” (ABH 2008, 1203, 1223–1224.)

V. A mutatis mutandis természetű alkalmazásra való jogalkotói felhatalmazás vethet fel olyan gondokat, amelyeket valószínűleg el lehetett volna kerülni, ha a jogalkotó a tételes átvizsgálás és az elemzés munkájáról nem mond le.

Ezek közül egyre külön is rámutatok, azért is, mivel a bejegyzett élettársi viszony jogkövetkezményeit részletesen szabályozó államok erre külön is fontosnak tartottak kitérni, és nem véletlenül utalt erre az Emberi Jogok Európai Bírósága is: ez a bejegyzett élettárs pozíciója az öröklésben és annak illetékeiben.

Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvényben a 12. §-ban foglalt, az öröklési és az ajándékozási illeték mértékeit rögzítő táblázatban a házastárs van csak nevesítve, a bejegyzett élettárs nem. A jogalkalmazó vélhetőleg a bejegyzett élettársi kapcsolatról, az ezzel összefüggő, valamint az élettársi viszony igazolásának megkönnyítéséhez szükséges egyes törvények módosításáról szóló 2009. évi XXIX. törvény (a továbbiakban: BÉKtv.) 3. § (1) bekezdés b) pontjának az alkalmazását veszi fontolóra (a „mutatis mutandis” szabályt): ennek az alkalmazhatósága ellen szól az, hogy az illetéktörvénynek a visszerhes vagyonátruházási illetékek bizonyos szabályait rendező 18. § (4) bekezdése a) pontjában viszont azt találja, hogy a (2) bekezdés h) pontjában említett belföldi ingatlanvagyonnal rendelkező társaságban fennálló vagyoni betét (...) megszerzése esetén akkor kell az illetéket megfizetni, ha „a vagyonszerző, illetve – magánszemély vagyonszerző esetén – annak házastársa, bejegyzett élettársa, gyermeke, szülője (...) tulajdonában álló vagyoni betétek aránya önállóan vagy együttesen eléri vagy meghaladja az összes vagyoni betét 75%-át.” Ugyanitt a (3) bekezdés szerint nem tárgya a visszerhes vagyonátruházási illetéknek az ingatlan

tulajdonosának az a vagyonszerzése, amely az ingatlanát terhelő hasznélvezet jogának – özvegyi jog esetén – új házasság kötése folytán történő megszűnésével következik be.

Tehát a jogalkalmazó előtt az a kérdés merül fel, hogy ha a törvényhozó az illetékekről szóló törvény egy pontjában fontosnak találta nevesíteni a bejegyzett élettársi kapcsolatot, akkor a contrario ahol nincs nevesítve, ott mégsem vonatkoztathatja rá a házastársra vonatkozó szabályokat.

Azaz ugyanabban a törvényben hol a mutatis mutandis szabály alkalmazásának kérdése vetődik fel, hol pedig annak elutasítása, hiszen egy adott ponton viszont nevesítésre került a bejegyzett élettárs: ez a megoldás így ebben a törvényben a mutatis mutandis szabály alkalmazhatóságát ássa alá. Ez olyan mérvű jogbizonytalanságot jelent, amely szoros összefüggésben van a törvényhozó által választott megoldással.

Itt – éppen a nemzetközi tapasztalatok alapján – a törvényhozónak egyértelművé kell tennie álláspontját, mivel, mint az az Emberi Jogok Európai Bíróságának a Burden ügyben hozott ítéletéből kitetszik, egyelőre nincs kényszerítő elvárás egyik irányban sem.

Nézetem szerint tehát a választott megoldás ütközik azzal, amit az Alkotmánybíróság úgy fogalmazott meg, hogy „a világos, érthető és megfelelően értelmezhető normatartalom a normaszöveggel szemben alkotmányos követelmény. A jogbiztonság – amely az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében deklarált jogállamiság fontos eleme – megköveteli, hogy a jogszabály szövege értelmes és világos, a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzon.” [26/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 135, 142.]

Ahogy az Alkotmánybíróság például az 534/E/2001. AB határozatában is rámutatott az „Alkotmánybíróság gyakorlata alapján (...) egy jogszabály vagy annak valamely rendelkezése csak akkor tekinthető az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében meghatározott jogállamiság szerves részét képező jogbiztonság követelményébe ütközőnek, ha megfogalmazása olyannyira homályos, hogy jogalkalmazói értelmezéssel sem tölthető ki tartalommal, vagy határozatlansága lehetőséget ad a szubjektív jogalkalmazói döntésre a különböző jogalkalmazók eltérő gyakorlatára, a jogegység hiányára.” (ABH 2002, 1283, 1291.)

Megítélésem szerint a BÉKtv., a benne a választott megoldás miatt – mint a példa mutatja – éppen ezzel a veszéllyel nem számol kellően.

Budapest, 2010. március 23.

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

IX. Határozatok Tára

A Kormány 1073/2010. (III. 25.) Korm. határozata a Magyar Köztársaság Kormánya és az Albán Köztársaság Minisztertanácsa között a gazdasági együttműködésről szóló megállapodás szövegének végleges megállapítására adott felhatalmazásról

A Kormány

1. egyetért a Magyar Köztársaság Kormánya és az Albán Köztársaság Minisztertanácsa között a gazdasági együttműködésről szóló megállapodás (a továbbiakban: Megállapodás) bemutatott szövegével;
2. felhatalmazza a nemzeti fejlesztési és gazdasági minisztert vagy az általa kijelölt személyt a Megállapodás bemutatott szövegének – a jóváhagyás fenntartásával történő – végleges megállapítására;
3. felhívja a külügyminisztert, hogy a Megállapodás szövegének végleges megállapításához szükséges meghatalmazási okiratot adja ki;
4. jóváhagyja a Megállapodás kihirdetéséről szóló kormányrendelet tervezetét, és elrendeli a Megállapodás végleges szövegének megállapítását követően annak a Magyar Közlönyben történő kihirdetését.

Bajnai Gordon s. k.,
miniszterelnök

A Kormány 1074/2010. (III. 25.) Korm. határozata a trópusi faanyagokról szóló 2006. évi nemzetközi megállapodás szövegének végleges megállapítására adott felhatalmazásról

A Kormány

1. egyetért a trópusi faanyagokról szóló 2006. évi nemzetközi megállapodás (a továbbiakban: megállapodás) bemutatott szövegével;
2. felhatalmazza a nemzeti fejlesztési és gazdasági minisztert vagy az általa kijelölt személyt a megállapodás bemutatott szövegének – a jóváhagyás fenntartásával történő – végleges megállapítására;
3. felhívja a külügyminisztert, hogy a megállapodás szövegének végleges megállapításához szükséges meghatalmazási okiratot adja ki;
4. jóváhagyja a megállapodás kihirdetéséről szóló kormányrendelet tervezetét, és elrendeli – a megállapodás végleges szövegének megállapítását, valamint az Európai Közösség által a kötelező hatályt elismerő nyilatkozat megtételét követően – annak a Magyar Közlönyben történő kihirdetését.

Bajnai Gordon s. k.,
miniszterelnök

A Magyar Közlönyt a Szerkesztőbizottság közreműködésével a Miniszterelnöki Hivatal szerkeszti.
A Szerkesztőbizottság elnöke: dr. Petrétei József, a szerkesztésért felelős: dr. Tordai Csaba.
A szerkesztőség címe: Budapest V., Kossuth tér 1–3.
A Határozatok Tára hivatalos lap tartalma a Magyar Közlöny IX. részében jelenik meg.
A Magyar Közlöny hiteles tartalma elektronikus dokumentumként a <http://kozlony.magyarorszag.hu> honlapon érhető el. Felelős kiadó: dr. Tordai Csaba.
A Magyar Közlöny oldalhű másolatát papíron kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó.
Felelős kiadó: dr. Kodela László elnök-vezérigazgató.